

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ
ІХ СКЛИКАННЯ
ТРИНАДЦЯТА СЕСІЯ

БЮЛЕТЕНЬ №1

Частина сьома

Стенограма пленарного засідання
25 лютого 2025 року

Київ 2025

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ
ІХ СКЛИКАННЯ

ТРИНАДЦЯТА СЕСІЯ

БЮЛЕТЕНЬ №1

Частина сьома

*Стенограма пленарного засідання
25 лютого 2025 року*

Головне управління документального забезпечення
Апарату Верховної Ради України

ЗМІСТ

Засідання перше
(Вівторок, 25 лютого 2025 року)

Частина сьома

Виступи уповноважених представників депутатських фракцій і груп	...7
Проведення сигнального голосування для прогнозування результатів розгляду питань порядку денного	...14
Внесення змін до деяких законів України щодо розширення можливостей спеціальних закладів загальної середньої освіти для реабілітації осіб з особливими освітніми потребами та військовослужбовців	...15
Прийняття Постанови Верховної Ради України «Про дострокове припинення повноважень народного депутата України Кормишкіної І.В.»	...20
Прийняття рішення про зміну черговості розгляду питань порядку денного	...24
Прийняття Постанови Верховної Ради України «Про Заяву Верховної Ради України про підтримку демократії в Україні в умовах агресії російської федерації»	...25
Прийняття в першому читанні за основу з доопрацюванням положень відповідно до частини першої статті 116 Регламенту Верховної Ради України проекту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про обов’язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів» щодо компенсації витрат певних категорій осіб»	...29
Внесення змін до Податкового кодексу України щодо стимулювання благодійництва у період воєнного стану	...35

Прийняття Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо окремих питань направлення підрозділів Збройних Сил України до інших держав у період дії воєнного стану» з пропозиціями Президента України	...41
Прийняття в першому читанні за основу проекту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про основи національного спротиву» щодо залучення ветеранів війни до організації та здійснення підготовки громадян України до національного спротиву»	...47
Внесення змін до Закону України «Про Єдиний державний демографічний реєстр та документи, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус» щодо звільнення осіб, які перебували в місцях неволі внаслідок збройної агресії проти України, від сплати адміністративного збору за оформлення паспорта громадянина України	...52
Прийняття в першому читанні за основу з доопрацюванням положень відповідно до частини першої статті 116 Регламенту Верховної Ради України проектів законів України: «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо удосконалення гарантій захисту суб'єктів господарювання під час здійснення кримінального провадження»	...56
«Про внесення змін до розділу XII «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про судоустрій і статус суддів» щодо відрядження суддів з метою забезпечення здійснення правосуддя та усунення загрози припинення роботи апеляційних судів»	...62
Голосування пропозиції про запрошення на пленарне засідання Верховної Ради України Першого віце-прем'єр-міністра України – міністра економіки України Свириденко Ю.А.	...66
Голосування пропозиції про зміну черговості розгляду питань порядку денного	...66

Прийняття в першому читанні за основу з доопрацюванням положень відповідно до частини першої статті 116 Регламенту Верховної Ради України проекту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про захист інтересів осіб у сфері інтелектуальної власності під час дії воєнного стану, введеного у зв'язку із збройною агресією Російської Федерації проти України» щодо удосконалення патентного законодавства»	...67
Ратифікація Конвенції Ради Європи про правопорушення, пов'язані з культурними цінностями	...71
Прийняття в першому читанні за основу з доопрацюванням положень відповідно до частини першої статті 116 Регламенту Верховної Ради України проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законів України у зв'язку з ратифікацією Конвенції Ради Європи про правопорушення, пов'язані з культурними цінностями»	...71
Розгляд проекту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про судоустрій і статус суддів» та деяких інших законодавчих актів України щодо утворення та функціонування Київського міського окружного адміністративного суду та Київського міського апеляційного адміністративного суду»	...78

[Результати поіменного голосування](#)

ЗАСІДАННЯ ПЕРШЕ

*Зал засідань Верховної Ради України
25 лютого 2025 року, 10 година 5 хвилин
(Після перерви)*

Веде засідання Голова Верховної Ради України
СТЕФАНЧУК Р.О.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Слава Україні!

Шановні народні депутати, відповідно до прийнятої нами Постанови «Про деякі питання організації роботи Верховної Ради України дев'ятого скликання в умовах дії воєнного стану» сьогодні ми продовжуємо наше пленарне засідання. Звертаю вашу увагу, що згідно з прийнятою Верховною Радою України постановою усі присутні на пленарному засіданні не повинні поширювати інформації щодо його початку, перебігу та прийнятих у парламенті рішень раніше ніж через годину після оголошення перерви у пленарному засіданні. Прошу всіх колег поважати прийняте українським парламентом рішення та відповідально поставитися до забезпечення безпеки єдиного законодавчого органу нашої держави.

Шановні колеги, у разі повітряної тривоги буде оголошено перерву в пленарному засіданні, і ми всі маємо перейти до безпечних місць відповідно до схеми укриття.

Шановні народні депутати, сьогодні день народження у наших колег народних депутатів України Вячеслава Володимировича Рубльова, фракція «Слуга народу», та Олександра В'ячеславовича Салійчука, фракція «Слуга народу». Давайте привітаємо іменинників і побажаємо міцного здоров'я, наснаги, нових звершень на благо України (*Оплески*).

Шановні народні депутати, за парламентською традицією пропоную розпочати роботу з виконання Державного Гімну України.

(Лунає Державний Гімн України).

Шановні народні депутати, від початку підступної агресії російської федерації проти України минуло 11 років, із яких три роки український народ героїчно протистоїть повномасштабному збройному вторгненню російських окупантів. Завдяки незламній мужності наших воїнів, які боронять рідну землю на передовій, і самовідданий праці тих, хто щодня тримає цей фронт у тилу, ми маємо можливість жити, творити і будувати майбутнє.

Щиро дякуємо кожному і кожній за витримку, відданість і невтомну боротьбу заради нашого майбутнього. Прошу вшанувати хвилиною мовчання пам'ять тих, хто віддав своє життя за Україну, а також цивільних громадян, чий життя забрала російська агресія.

(Хвилина мовчання).

Шановні народні депутати, на засіданні Погоджувальної ради ми домовилися перед початком розгляду питань порядку денного надати час (по 3 хвилини) для виступів уповноважених представників депутатських фракцій і груп.

Прошу представників депутатських фракцій і груп записатися на виступи.

Галина Васильченко, фракція політичної партії «Голос». Будь ласка.

ВАСИЛЬЧЕНКО Г.І., член Комітету Верховної Ради України з питань фінансів, податкової та митної політики (одномандатний виборчий округ № 118, Львівська область, політична партія «Голос»). Прошу передати слово Юрчишину.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ярослав Юрчишин. Будь ласка.

ЮРЧИШИН Я.Р., голова Комітету Верховної Ради України з питань свободи слова (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Голос»). Шановні колеги! Шановні громадяни України! Ми – країна, яка зараз перебуває під тиском найбільшої агресії з часів Другої світової війни, як ніхто, здатні відчувати чуже горе.

23 лютого 1944 року Сталін розпочав операцію «Сочевиця» («Чечевиця»), фактично безпрецедентний геноцид інгуського і чеченського народів, переселивши більшість населення на той час Чечено-Інгушської Автономної Республіки до Середньої Азії. Загинуло за різними даними від 200 до 400 тисяч представників цих споріднених етнічних груп. В цей час аналогічну трагедію, а саме депортацію, переживали і кримські татари. Я дуже вдячний Верховній Раді України, яка слідом за Європейським парламентом визнала масову депортацію чеченців та інгушів геноцидом, підтримала прагнення народу до відновлення їх незалежності, соборності та самоврядності.

Показово, що в дні трагедії на початку повномасштабної агресії, коли українці у столицях і містах всього світу виходили на протести проти того, що Україну намагаються виключити з мирних переговорів, до нас доєдналися представники черкеського, інгуського, чеченського, башкирського та інших народів, поневолених росією.

У мене велике прохання (на жаль, тут немає голови Комітету з питань зовнішньої політики та міжпарламентського співробітництва пана Мережка) все-таки розглянути поданий нашою тимчасовою спеціальною комісією законопроект про засади політики України щодо поневолених народів. Ми маємо встановлювати стандарти взаємодії, маємо захищати тих, хто в росії бореться за її дезінтеграцію, – нехай це буде рефедералізація. У цьому ми повинні бути лідерами. Треба щось поправити, давайте поправляти, але точно не маємо права не приймати таких законів.

Слава інгуському народу! Слава всім, хто бореться за те, щоб росія знову стала маленькою!

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Слово надається народному депутату Гузю Ігорю Володимировичу, депутатська група «Партія «За майбутнє». Будь ласка.

ГУЗЬ І.В., *заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування (одномандатний виборчий округ № 19, Волинська область, самовисуванець).* Слава Україні! Депутатська група «Партія «За майбутнє». З цієї трибуни я хотів би звернути увагу на дуже важливу тему – стратегію нашої держави стосовно Республіки Білорусь. На сьогодні, на превеликий жаль, в нашій країні ця тема певним чином табуйована. Починається процес, і дуже не хотілося б, щоб вічний диктатор Європи Лукашенко знову оминув чи прослизнув, був у вииграші. Як на мене, настав період і час, щоб почати формувати нашу стратегію щодо Республіки Білорусь.

Перше. Лукашенко – це путін. Крапка. Немає жодної відмінності між ними. Ця людина виконує волю вбивці українського народу.

Друге. Ми як український парламент повинні визнати Білорусь державою, окупованою росією. Це дуже важливо, і це підтримують всі ті білоруси, хто сьогодні на фронті бореться в лавах Збройних Сил України.

Третє. Питання санкційної політики. У жодному разі ми не маємо права послабити санкції України стосовно Республіки Білорусь, дати режиму Лукашенка економічно виторговувати для себе якусь перспективу.

Четверте. Ми повинні зробити все можливе, щоб вільні білоруси у Києві почувалися так само, як у Варшаві та Вільнюсі. Київ має стати центром боротьби вільних білорусів проти диктатури.

П'яте. Ми повинні зробити все можливе, щоб білоруси входили до національного підрозділу Збройних Сил України на базі полку імені Кастуся Калиновського. Сьогодні це лише частина Головного управління розвідки, але вони заслуговують на окремий підрозділ.

Шосте. Інформаційна політика. В Україні мають бути телеканал, радіо, сайти, які ведуть своє мовлення для білорусів у Білорусі, відстоюють певні інтереси нашої держави.

Сьоме. Звільнення політв'язнів – як білорусів, яких тисячі, так і українців, а також полонених. Військових Збройних Сил України, які воювали, а зараз, на жаль, перебувають у полоні в росії, треба визволити.

Я закликаю до початку дискусії щодо формування дорожньої карти або стратегії нашої держави стосовно Республіки Білорусь.

Слава Україні! Жыве Беларусь!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Слово надається народному депутату Бакунцю Павлу Андрійовичу, депутатська група «Довіра». Будь ласка.

БАКУНЕЦЬ П.А., член Комітету Верховної Ради України з питань бюджету (одномандатний виборчий округ № 122, Львівська область, політична партія «Об'єднання «Самопоміч»). Дякую, пане Голово. Шановні народні обранці! Дорогі українці! У ці лютневі дні ми з вами маємо багато працювати, аби допомагати тим людям, які найбільше відчують весь тягар війни. Це родини захисників, котрі сьогодні боронять нашу землю на різних фронтах, перебуваючи в далеко гірших умовах, аніж ми тут, у цьому залі, працюємо. Нам треба з високою повагою ставитися до них і допомагати їм.

Сьогодні з цієї високої трибуни я хотів би ще раз нагадати, особливо нашому уряду, про необхідність ведення роботи з родинами наших захисників. Кожен має пам'ятати родини наших героїв, особливо тих, які загинули, рятуючи життя своїх побратимів і наше з вами, за що їм присвоєно звання Герой України із врученням ордена «Золота Зірка». Це і Сергій Кулик, і Василь Гукало, і Ігор Рахманов з Яворівщини. Кожний край має багато таких героїв. Є багато героїв, удостоєних різних інших орденів нашої держави. Але я прошу і уряд, і Офіс Президента звернути увагу на те, що багато родин звертаються з проханням про додаткові нагороди для прослави члена своєї родини, який загинув за усіх нас. Ідеться про петиції, які люди в кожному містечку, місті збирають десятками, направляють до Офісу Президента, щоб людині присвоїли той чи інший орден або звання Герой України. Ми підтримуємо ці петиції, однак я закликаю створити спеціальну робочу групу з розгляду цих петицій, бо люди їх направляють, а розгляду немає місяцями. Для родини це вкрай важливо. Родина, на відміну від всіх вас, ваших родин, віддала найбільше заради України і перемоги. Я закликаю уважніше розглядати ці петиції, а також наші запити, які ми голосуємо, про присвоєння звання Герой України.

Однозначно, державна вертикаль повинна вести роботу влади з родинами зниклих безвісти, полонених щодо повернення їх додому, мають бути зустрічі з ними не лише тут, у столиці, а й в обласних центрах. Я закликаю і Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, і координаційний штаб їздити в кожную громаду, кожне містечко, спілкуватися з родинами, допомагати їм повертати їхніх рідних додому.

Дорогі захисники і родини захисників, наша вдячність вам безмежна!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Слово надається народному депутату Люботі Дмитру Валерійовичу, фракція політичної партії «Слуга народу».

ЛЮБОТА Д.В., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань інтеграції України до Європейського Союзу (одномандатний виборчий округ № 177, Харківська область, політична партія «Слуга народу»). Прошу передати слово колезі Дмитру Костюку.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дмитро Костюк. Будь ласка.

КОСТЮК Д.С., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань аграрної та земельної політики (одномандатний виборчий округ № 65, Житомирська область, політична партія «Слуга народу»). Дональд Трамп заговорив думками путіна. Раніше такі нісенітниці ми могли чути лише з вуст придворних кремлівських холопів.

Шановний Дональде, Україна – незалежна і суверенна правова держава, Україна – парламентсько-президентська республіка. Капітуляція, якої вимагає від нас путін, має бути проголосована тут, у стінах українського парламенту. Цього не буде! Не для того гинуть наші захисники! Не для того ми пережили Бучу, Ірпінь, Маріуполь, Бахмут, маємо розбомблені пологові будинки, «Охматдит», щоб тут зрадити свій народ. Тож відчепіться ви від мого Президента, від Президента, якому довіряє більшість українського народу. Навіть, якби план «хуйла» путіна і спрацював і йому вдалося помножити рівень довіри до Зеленського на нуль, все одно відчепіться ви від мого Президента. Тому що справа не в імені, а в інституціях і законах. Жодних виборів під час війни бути не може. Так говорить основний закон – Конституція України.

Що нам робити? По-перше, всі проукраїнські політичні сили, тобто всі ви, крім соратників Медведчука, мають підписати документ, в якому висловлюєте повну довіру до Президента України як представника України на міжнародній арені. Бо справа не у вашому особистому ставленні до Зеленського, а в праві українського народу бути господарями на своїй землі. У нас є законно обраний Президент, який захищає Україну.

По-друге, монобільшість повинна піти назустріч опозиції. Маємо разом створити уряд національної єдності. Саме цей уряд як безапеляційний представник всього українського народу має відкидати будь-які ультиматуми кремля. Ще раз, у нас парламентсько-президентська республіка, парламент формує уряд. Уряд приймає міжнародні угоди, а парламент їх ратифікує, вирішує питання війни і миру. Тож ми зобов'язані брати відповідальність на себе, зобов'язані виступати єдиним фронтом.

Найбільшу державу Європи – українську Київську Русь – зруйнували внутрішні чвари. Українську козацьку державу з найпотужнішою армією в Європі зруйнували внутрішні чвари. Українську Народну Республіку, кордони якої простягалися від Сяну до Дону, зруйнували внутрішні чвари. Історія все-таки повинна нас чомусь вчити.

Слава Україні! Слава нації! Смерть ворогам! (*Оплески*).

ГОЛОВУЮЧИЙ. Запрошую до слова Олександра Сергійовича Колтуновича, депутатська група «Платформа за життя та мир».

КОЛТУНОВИЧ О.С., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань економічного розвитку (загальнодержавний

багатомандатний виборчий округ, політична партія «Опозиційна платформа – За життя»). Дякую, шановний пане Голово. Шановні колеги! Економічний аналіз України показує, що країна потребує комплексного перезавантаження економіки і модернізації всіх сфер життєдіяльності країни. Враховуючи той факт, що в 2025 році моделюються різні прогностичні сценарії нового світового порядку, визначається нова парадигма міжнародного, воєнно-політичного, фінансово-економічного домінування, нові світові воєнна, цифрова і технологічна епохи, будь-який базовий прогностичний сценарій як в Україні, так і міжнародний, свідчить про те, що наша Україна потребує економічної модернізації, щоб відповідати цим викликам часу.

У будь-якому разі, зважаючи на всі передумови, які в нас є, а саме економічні, фінансові, ресурсні, демографічні, інноваційні, ми втрачаємо і гаємо час. У зв'язку з цим у своєму виступі я наголошую на перебудові економічної політики, її зміні. Інакше ми залишатимемося там, де є. З угодами про корисні копалини чи без них ми будемо там, де є.

На наш погляд, необхідно найголовніше – інтегрувати нові фундаментальні зміни в економічній і бюджетній політиці уже в цьому, 2025 році. Хочу підкреслити, що необхідні дві важливі складові – зовнішньоекономічна і внутрішньоекономічна. Зовнішньоекономічна складова передбачає суттєве, кратне, збільшення експорту. Це уможливить збільшення валютної виручки від експорту, створення нових робочих місць, збільшення бази оподаткування, збільшення зайнятості та підняття реальних доходів населення, збільшення виробництва наукоємної промислової продукції. Якщо ми говоримо про другу складову – внутрішньоекономічну, про внутрішній споживчий ринок, необхідно переглянути насамперед мінімальні і соціальні стандарти, суттєво збільшити мінімальну заробітну плату, хоча б проіндексувати до рівня інфляції у 12 відсотків, який у нас був у минулому році, і понад 10 відсотків у цьому році, як прогнозується. Індексація мінімального прожиткового мінімуму, мінімальної заробітної плати дозволить запуснути та пришвидшити споживання товарів і послуг всередині країни, стимулювати внутрішній споживчий ринок.

Окремої уваги заслуговують стратегічні питання, пов'язані з енергетикою та демографією. Має бути фокус на демографію, про що завжди говорилося. За показниками в цьому напрямі маємо останнє місце у світі. Так продовжувати точно більше не можна.

І насамкінець. Я хотів би звернути увагу, що макроекономічна монетарна інтеграційна політика уряду має бути суттєво доповнена і змінена, бо продовження того, як є, – це тільки збільшувати борги, втрачати час, фактично нівелювати його. Тому...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Слово надається народному депутату Бурмічу Анатолію Петровичу, депутатська група «Відновлення України». Будь ласка.

БУРМІЧ А.П., член Комітету Верховної Ради України з питань антикорупційної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Опозиційна платформа – За життя»). Прошу передати слово колезі Гнатенку.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Народний депутат Гнатенко. Будь ласка.

ГНАТЕНКО В.С., член Комітету Верховної Ради України з питань бюджету (одномандатний виборчий округ № 49, Донецька область, політична партія «Опозиційна платформа – За життя»). Шановний пане Голово! Шановні колеги! Три роки повномасштабної війни стали для нас випробуванням, яке важко нам усім переоцінити. Але давайте не забувати, що для багатьох наших співвітчизників війна триває вже 11 років. Першими жахиття відчували жителі Донбасу після анексії Криму. Вони побачили, як мирне життя руйнується під гусеницями танків і вибухами снарядів.

Кожен із нас несе відповідальність за справедливе завершення війни. Ми прагнемо миру, але це має бути стійкий мир, який не буде паузою перед новою війною, не дасть ворогу перепочинку для підготовки чергового удару. Щоб цього досягти, нам треба єдина спільна позиція не лише наша, а й наших партнерів. Американські, європейські, всі інші союзники мають об'єднати зусилля, щоб у перемовинах ми виступали спільним дипломатичним фронтом. Тільки так ми зможемо забезпечити умови для захисту України, а не залишити її беззахисною перед обличчям агресора.

Світ має зрозуміти, що слабкі домовленості – це дорога до нових трагедій. Історія дає гіркі уроки. Ми не маємо права повторювати помилки минулого, як-то Будапештський меморандум, коли обіцянки безпеки виявилися порожніми словами на папері. Будь-які договори щодо України – чи про завершення війни, чи про співпрацю у сфері рідкісноземельних металів – мають враховувати насамперед національні інтереси України. Це наша принципова позиція. Умови завершення війни – двосторонні угоди чи міжнародні домовленості – повинні відповідати Конституції України. Ми не торгуємося щодо своєї незалежності, ми її відстоюємо. Міцність України – це не лише сила за столом переговорів. Міцність має бути всередині, а це передусім наша армія, яка щодня доводить свою незламність. Не менш важливим є потужна економіка, злагода в суспільстві та спільне бачення нашого майбутнього.

Сьогодні, як ніколи, ми маємо консолідуватися довкола ідеї відновлення України. Війна зруйнувала громади, інфраструктуру, але не наш дух. Відбудова – це не лише цегла і бетон, це створення країни, де хочеться жити, працювати, рости дітей, країни, яка стане прикладом для всього світу. Ми маємо стати голосом цього майбутнього, наші рішення повинні зміцнювати армію, підтримувати економіку, об'єднувати всіх людей. Кожен закон, який ми ухвалюємо, – це крок до завершення війни. Пам'ятаймо про відповідальність

перед тими, хто зараз на передовій, перед тими, хто втратив дім, перед тими, хто чекає повернення своїх рідних із полону.

Шановні колеги, ми не маємо права на слабкість чи розбрат. Збереження України – це наша спільна мета, якої ми зобов'язані досягти заради наших дітей, заради того, хто віддав своє життя.

Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Слово надається Ар'єву, фракція політичної партії «Європейська солідарність». Я так розумію, слово передається Порошенку. Будь ласка.

ПОРОШЕНКО П.О., *член Комітету Верховної Ради України з питань інтеграції України до Європейського Союзу (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»).* Шановні колеги, сьогодні розпочався 12-й рік війни і четвертий рік широкомасштабного вторгнення. Звичайно, ситуація, яка була протягом цих років, потребує аналізу, роботи над помилками, виправлень. Але це сьогодні не є першим пріоритетом. Першим пріоритетом є підтримка армії, в тому числі і з боку парламенту. У нас дуже непроста ситуація з єдністю міжнародних партнерів. У даному разі єдності суттєво шкодить спроба перекласти власні помилки, відповідальність за них на голову наших партнерів. Американці виходять із американських інтересів, Європа із європейських, і наше завдання – довести, що підтримка України є саме американським і європейським інтересом. Це перше.

Друге. Не треба принижувати країну путінським наративом, що нібито треба підтвердити легітимність української влади і українського Президента голосуванням у парламенті. Позиція нашої політичної сили – ми не ставили і не ставимо під сумнів легітимність української влади включно з Президентом. Не треба принижувати країну рішеннями сільських рад також щодо підтвердження легітимності Президента. На сьогодні це лише шкодить Україні і Президенту.

Наша принципова позиція – Україна на переговорах має бути сильною, а її силу забезпечить єдність зовнішня і внутрішня. Тому нам треба негайно долати парламентську кризу, яка була викликана незаконними, неконституційними рішеннями щодо переслідування опозиції. І сьогодні фракція «Європейська солідарність» робить рішучий крок – призупиняє блокування парламенту, даючи можливість голосувати європейські закони, закони МВФ, закони щодо підтримки армії, включно з ПДФО, із збільшенням бюджету військового, із захистом військовослужбовців і встановлення кінцевих термінів служби. Ми сподіваємося, для цього буде сформовано коаліцію національної єдності, уряд національної єдності, буде перезавантаження влади. Я впевнений у тому, що ми будемо рухатися в правильному напрямі.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, зараз буде завершальний виступ. Прошу запросити народних депутатів до залу і займати свої місця. Після цього перейдемо до розгляду питань порядку денного.

Сергій Володимирович Власенко від фракції «Батьківщина». Будь ласка.

ВЛАСЕНКО С.В., *член Комітету Верховної Ради України з питань правової політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»).* Дякую, шановний пане Голово. Думаю, питання захисту України – це насамперед питання України, а вже потім усіх наших партнерів. Насправді, одинадцятий рік відбувається збройна агресія російської федерації проти всього цивілізованого світу і все це на території нашої країни, на території України, із них три роки – відкрита фаза цієї збройної агресії. Ця збройна агресія призвела до початку зміни світового порядку. А ми очевидно бачимо сигнали зміни світового порядку, коли не завжди працює міжнародне право, коли право сили перемагає силу права, коли дехто воліє не бачити того, хто є агресором, а хто жертвою цієї агресії і таке інше. Ця ситуація породжує величезну кількість викликів, які стоять сьогодні перед Україною. Тому вкрай важливо в такій складній ситуації долати ці виклики разом, а не окремо кожному.

Я згадую цю сесійну залу в перший день війни, коли ми всі зібралися о 7-й ранку, були єдині і готові підтримати нашу армію, зробити все можливе для того, щоб Збройні Сили були ефективними у відсічі збройної агресії. Думаю, нам треба відновити цю єдність, згуртуватися навколо Збройних Сил України і приймати насамперед ті закони, які дозволять нашій армії значно ефективніше долати ворога, які дозволять нашому бізнесу, нашому суспільству допомагати Збройним Силам, багатократно підсилюючи їх, бо наші Збройні Сили – це найважливіший елемент у відсічі збройної агресії. Ми всі можемо допомагати в тилу, але головна подія відбувається на фронті. Тому маємо допомагати фронту в різний спосіб: поставляти засоби РЕБ, безпілотники, приймати закони, волонтерити, робити все необхідне для цього. Ще раз підкреслюю, що об'єднані ми значно сильніші, ніж роз'єднані.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Сергію Володимировичу.

Шановні колеги, час для виступів вичерпаний. Прошу народних депутатів зайняти свої місця, переходимо до розгляду питань порядку денного.

Відповідно до статті 28 Регламенту Верховної Ради України перед початком розгляду питань порядку денного я пропоную провести сигнальне голосування. Нагадую, необхідно одночасно утримувати сенсорну кнопку та зелену кнопку «За» до появи результатів голосування на табло.

Шановні колеги, прошу взяти участь у сигнальному голосуванні. Прошу голосувати.

«За» – 217.

Проголосували: за – 217, проти – 9, утримався – 1, не голосували – 61. Усе, як завжди, колеги. Рухаємося далі.

Шановні колеги, перелік питань, який був попередньо узгоджений на засіданні Погоджувальної ради, вам надано. Переходимо до їх розгляду.

Першим питанням для розгляду пропонується проект Закону «Про внесення змін до деяких законів України щодо розширення можливостей спеціальних закладів загальної середньої освіти для реабілітації осіб з особливими освітніми потребами та військовослужбовців» ([№ 10160](#)).

Ставлю на голосування пропозицію про розгляд цього питання за скороченою процедурою. Прошу голосувати.

«За» – 203.

Рішення прийнято.

Колеги, з обговоренням? Тоді запрошую на трибуну народного депутата України Пуртову Анну Анатоліївну для представлення цього законопроекту.

Будь ласка, Анно Анатоліївно.

ПУРТОВА А.А., заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань бюджету (одномандатний виборчий округ № 221, м. Київ, політична партія «Слуга народу»). Шановний Руслане Олексійовичу! Шановні колеги! Через війну ми маємо багато людей з важкими пораненнями, тих, хто втратив зір, слух та інші життєво важливі функції. Заплющіть, будь ласка, очі на секунду, поки я доповідаю, і уявіть, що одного ранку ви прокинулися і нічого, крім темряви, не бачите. Не бачите рідні обличчя, не знаєте, як дійти до аптеки. Це не метафора, а реальність для наших ветеранів.

Багато хто із вас знає, що я займаюся підтримкою військових, які втратили зір, особисто знаю багато їхніх історій. Усі вони чекають прийняття цього законопроекту.

Я знаю Руслана та Івана, добровольців, які пішли на фронт заради нашої свободи. Руслан став батьком після поранення. Під час нашої розмови він сказав мені: «Я обіцяю навчитися абсолютно всьому: мити, годувати свою дитину, але я ніколи не побачу усмішку своєї донечки». А ось приклад цивільної жінки із Вишгорода, яка внаслідок ракетного удару стала незрячою. У неї було багато друзів, була всім потрібна, але після втрати зору їх залишилося лише декілька. І зараз у повній темряві вона відчула, хто є дійсно справжнім другом.

Люди, які втрачають зір у дорослому віці, навчаються всьому з самого початку: як піднятися сходами, налити чашку чаю, зателефонувати мамі. Ми повинні не лише навчити їх базовим навичкам, а й дати можливість освоїти

професії, які повернуть до повноцінного життя, щоб вони не сиділи вдома, а працювали. Наш обов'язок створити таке освітнє середовище, де кожен українець незалежно від фізичних обмежень матиме можливість жити повноцінним життям.

Я хочу подякувати голові та всім членам Комітету з питань освіти, науки та інновацій, колезі Павлу Сушку та всім співавторам, хто працював над цим законопроектом. Прошу підтримати цей проект закону.

Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Запрошую до слова голову Комітету з питань освіти, науки та інновацій Сергія Віталійовича Бабака.

Будь ласка, Сергію Віталійовичу.

БАБАК С.В., голова Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Добрий день, шановні колеги! Короткий, але дуже важливий законопроект, яким ми надаємо право нашим спеціальним закладам освіти, що працюють з дітьми з особливими потребами, такими як діти з порушеннями слуху або зору, надавати реабілітаційні послуги нашим військовим, нашим героям, які повертаються з пораненнями і в яких через травми порушується зір або слух. У цих закладах є необхідні методики, інструментарій і найголовніше фахівці для того, щоб їх просто навчити жити.

Шановні колеги, дуже прошу підтримати цей законопроект. Комітет на своєму засіданні ухвалив рішення рекомендувати прийняти його за основу та в цілому. Прошу підтримати.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Шановні колеги, переходимо до обговорення цього проекту закону. Прошу фракції і групи записатися на виступи в обговоренні: два – за, два – проти.

Слово надається народному депутату Заремському Максиму Валентиновичу, фракція політичної партії «Слуга народу».

ЗАРЕМСЬКИЙ М.В., член Комітету Верховної Ради України з питань бюджету (одномандатний виборчий округ № 202, Чернівецька область, політична партія «Слуга народу»). Прошу підтримати та переходити до голосування.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ви передаєте слово Сушку, я правильно розумію?

Сушко. Будь ласка.

СУШКО П.М., заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань гуманітарної та інформаційної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Шановні колеги, пане Голово! Хочу подякувати всім народним депутатам України, які допомогли зберегти спеціальну освіту в Україні, захищали спеціальні школи, коли Національна соціальна сервісна служба, Міністерство соціальної політики та деякі громадські організації робили все, щоб зганьбити, принизити вчителів і заклади спеціальної освіти. Парламентарії не дали зганьбити, зробили все, щоб вони залишилися працювати. Ще й сьогодні відбуваються ці безглузді перевірки в спеціальних школах, робиться все, щоб показати, що це місце несвободи. Але це не так. Я дякую вам, народним депутатам, що стали на захист, і в них нічого не вийшло. Насамперед в цих закладах незрячим, нечуючим дітям дається можливість зробити перший крок в самостійне життя – отримати гідну освіту. Тепер військовослужбовці, які, перебуваючи на фронті, на жаль, втратили зір, слух і стикнулися з тим, що треба заново вчитися читати, писати, орієнтуватися в просторі, зможуть сьогодні прийти до спеціальних шкіл і отримати освіту. Вчителі, яких ганьбило і продовжує ганьбити Міністерство соціальної політики, навчатимуть наших захисників цим першим крокам.

Колеги, прошу вас підтримати прийняття цього законопроекту за основу та в цілому, щоб вже завтра вони могли навчатися.

Дякую за підтримку. Слава Україні! Разом до перемоги!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Слово надається Андрію Петровичу Осадчуку, фракція політичної партії «Голос». Будь ласка.

ОСАДЧУК А.П., перший заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Голос»). Прошу передати слово Устіновій.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Устінова Олександра Юріївна. Будь ласка.

УСТІНОВА О.Ю., член Комітету Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Голос»). Шановні колеги, величезне прохання підтримати цей законопроект. Якщо ви не розумієте, про що він, то це про те, щоб навчити людей, які втратили на війні можливість бачити, користуватися побутовими речами. Якщо ви не розумієте, навіщо це потрібно, закрийте очі і спробуйте дійти хоча б до туалету, я вже не кажу до їдальні, чи зробити собі гарячий чай. Зараз в нас немає можливості відкривати окремі центри та і ці люди туди не поїдуть, тому що живуть зі своїми родинами, але в кожному місті є спеціальна школа, де можна цих людей навчати.

І ще в мене окреме прохання, зокрема до керівництва Верховної Ради України. Коли ми робимо виставки про народних депутатів і наших героїв, які зараз воюють на війні або відвоювали, прохання включати депутатів усіх фракцій, у тому числі й моїх колег Романа Лозинського, Андрія Шараськіна, кіборга, його фігура зараз стоїть у музеї «Становлення української нації», розташованого в підніжжі монумента «Батьківщина-мати», як одного із тих, хто захищав Донецький аеропорт. Ви знаєте історію Романа Лозинського, який був у найгарячіших точках. Учора на виставці про депутатів, які воювали чи воюють за нашу країну, ми, на жаль, не побачили світлин цих людей. Я дуже прошу не робити таких помилок на майбутнє, маємо шанувати всіх, хто захищав і захищає нас.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Вельможний Сергій Анатолійович, група «Довіра». Будь ласка.

ВЕЛЬМОЖНИЙ С.А., *член Комітету Верховної Ради України з питань транспорту та інфраструктури (одномандатний виборчий округ № 112, Луганська область, самовисуванець).* Луганщина, депутатська група «Довіра». З 2014 року до сьогодні сили оборони пройшов не 1 мільйон людей. Через постійні бойові дії у нас, на жаль, виникла потреба у проведенні реабілітації не тільки сотень тисяч військових, а й мільйонів цивільних.

Учора з'явилася статистика Всесвітньої організації охорони здоров'я, яка свідчить про те, що внаслідок бойових дій у 48 відсотків українців є проблеми з ментальним здоров'ям. Росіяни руйнують психіку кожного українця, тому нам не можна зупинятися і покладати відповідальність на когось іншого. Як єдиний орган законодавчої влади ми повинні забезпечити не лише реабілітацію, а й повну соціалізацію не тільки військовим, а й переселенцям, які втратили власні оселі, людям, які втратили на війні рідних і близьких, молодим сім'ям, які зараз на роздоріжжі, не знають, як виживати на мізерні зарплати.

У наших руках розробка законодавчого поля, яке дозволить привести інвестиції в нашу державу, створити нові робочі місця і, головне, дати людям не лише віру, а й розуміння, що держава про них піклується. Одинадцять років цього не відбувається, переселенці й далі лише своїми силами розв'язують проблеми. Але в нас є шанс змінити цю ганебну ситуацію та нарешті згуртуватися, щоб працювати над дійсно важливими соціальними законами.

Депутатська група «Довіра» голосує за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Від фракції «Європейська солідарність» Герасимов Артур Володимирович. Я так розумію, ви передаєте слово Гончаренку. Будь ласка.

ГЕРАСИМОВ А.В., член Комітету Верховної Ради України з питань аграрної та земельної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»). Прошу передати слово Олексію Гончаренку. Дякую.

ГОНЧАРЕНКО О.О., член Комітету Верховної Ради України з питань бюджету (одномандатний виборчий округ № 137, Одеська область, самовисуванець). Друзі, це важливий законопроект. Безумовно, його треба приймати. Але сьогодні вся країна говорить про інше: що з нами відбувається, куди ми рухаємося, що відбувається у світі, що буде завтра. Ви знаєте, є одна відповідь, і дуже важливо, щоб вона була дана нашим Президентом Володимиром Зеленським.

Друзі, що найбільше в Україні? Ви думаєте, Говерла? Ні. Найбільше в Україні – це его Володимира Зеленського. Воно таке велике, що видно аж з космосу. Правда, у нас немає космічної програми, щоб самим побачити, але з супутників бачать це всі.

Чому я про це кажу? Та тому що тоді, коли звучить десь там про диктатуру, якісь відсотки, не треба виходити і міряти рейтинги інших, як це зробив Зеленський, не треба приймати дурнуваті заяви про те, що Верховна Рада, якась сільська рада мають сказати, що Зеленський легітимний, бо це не має сенсу, а треба вийти і сказати одне: я, Володимир Зеленський... Я звертаюся до вас, пане Зеленський: вийдіть і скажіть, що більше не будете балотуватися в Президенти України, і це буде найкраща відповідь, що після настання миру проведете чесні вибори і як Президент України передасте країну.

Зацитую програму Зеленського: «Одразу хочу запевнити, іду на один термін, щоб змінити систему заради майбутнього. Торгувати принципами, репутацією, країною заради збереження влади не стану».

Володимире Зеленський, не торгуйте країною, не торгуйте рідкісноземельними металами чи чимось іншим, не чіпляйтеся за владу, скажіть: я йду, і поставте на цьому крапку. Це найкращий...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Слово надається Юрію Олексійовичу Павленку.

Шановні колеги, після цього будемо голосувати. Прошу народних депутатів зайняти свої місця.

Павленко. Будь ласка.

ПАВЛЕНКО Ю.О., член Комітету Верховної Ради України з питань гуманітарної та інформаційної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Опозиційна платформа – За життя»). Шановний пане Голово! Шановні колеги! Ми підтримуємо даний законопроект, вважаємо, що його можна голосувати як за основу, так і в цілому. У спеціальних закладах дійсно є велика кількість фахівців, людей з досвідом, напрацьованими методиками, які багато років реабілітують, допомагають

соціалізуватися дітям з особливими потребами. Сьогодні їх досвід буде корисним і для військовослужбовців, бо потреба в таких послугах, на жаль, зростає щоденно.

Разом з тим важливо наголосити, щоб у процесі реалізації прийнятого закону не були порушені права дітей. Я окремо звертаю увагу і авторів, і Кабінету Міністрів на цей напрям, на цю проблему.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, ми завершили обговорення законопроекту № 10160. Прошу всіх народних депутатів зайняти свої місця. Переходимо до прийняття рішення.

Шановні колеги, пропозиція комітету: прийняти за основу та в цілому. Немає заперечень? Тоді я почергово ставитиму на голосування за основу, потім – в цілому.

Отже, ставлю на голосування пропозицію про прийняття проекту Закону «Про внесення змін до деяких законів України щодо розширення можливостей спеціальних закладів загальної середньої освіти для реабілітації осіб з особливими освітніми потребами та військовослужбовців» ([№ 10160](#)) за основу. Прошу народних депутатів голосувати.

«За» – 303.

Рішення прийнято.

Покажіть по фракціях і групах. Дякую.

Шановні колеги, я можу ставити на голосування в цілому? Немає заперечень?

Ставлю на голосування пропозицію про прийняття проекту Закону «Про внесення змін до деяких законів України щодо розширення можливостей спеціальних закладів загальної середньої освіти для реабілітації осіб з особливими освітніми потребами та військовослужбовців» ([№ 10160](#)) в цілому з урахуванням пропозицій комітету та необхідними техніко-юридичними правками. Прошу народних депутатів голосувати.

«За» – 304.

Рішення прийнято.

Закон прийнято. Дякую.

Наступне питання – проект Постанови «Про дострокове припинення повноважень народного депутата України Кормишкіної І.В.» ([№ 13040](#)).

Шановні колеги, ставлю на голосування пропозицію про розгляд цього питання за скороченою процедурою. Прошу народних депутатів голосувати.

«За» – 240.

Рішення прийнято.

Слово для доповіді надається голові Комітету з питань Регламенту, депутатської етики та організації роботи Верховної Ради України Сергію Віталійовичу Кальченку.

Будь ласка, Сергію Віталійовичу.

КАЛЬЧЕНКО С.В., голова Комітету Верховної Ради України з питань Регламенту, депутатської етики та організації роботи Верховної Ради України (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Шановна президіє! Шановні народні депутати! Регламентний комітет розглянув на своєму засіданні заяву народного депутата України Кормишкіної Ірини Валеріївни про складення депутатських повноважень.

Відповідно до положень статті 81 Конституції України комітет ухвалив рішення, і члени комітету внесли проект Постанови «Про дострокове припинення повноважень народного депутата України Кормишкіної І.В.».

Комітет рекомендує Верховній Раді розглянути цей проект постанови і прийняти його в цілому.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Сергію Віталійовичу.

Прошу представників депутатських фракцій і груп записатися на виступи: два – за, два – проти.

Ключко Андрій Андрійович. Я так розумію, ви передаєте слово Кормишкіній.

Ірина Кормишкіна. Будь ласка.

КОРМИШКІНА І.В., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань фінансів, податкової та митної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Шановний головуючий! Шановні колеги! Сьогодні я складаю депутатські повноваження. Звичайно, хотілося б сказати, що я це роблю з власної ініціативи, але сталося так, як сталося.

Насамперед я хочу подякувати народові України за можливість представляти інтереси незламної нації в стінах парламенту. Хочу подякувати Голові Верховної Ради України, всім головам комітетів, всім членам мого профільного комітету за нашу спільну роботу над законодавчими ініціативами, які втілюються в життя.

Я прийшла в парламент, маючи 18-річний стаж страхового бізнесу, і моїм незламним бажанням було змінити цю сферу, і нам вдалося це зробити. Вперше з часів Радянського Союзу був розроблений новий Закон «Про страхування», максимально наближений до європейських норм і стандартів, який став базою для подальшого динамічного розвитку страхової сфери в нашій державі (*Оплески*).

За час своєї каденції я погодила 1092 законопроекти. Упевнена, оцінку нашої діяльності зможуть дати лише час та історія. Точно знаю, що кожен із нас докладає максимальних зусиль задля того, щоб Україна отримала перемогу, була процвітаючою та розвинутою державою.

У свою чергу я й надалі працюватиму на розвиток нашої держави, але вже в якості роботодавця та сталого платника податків (*Оплески*). Головне для мене – залишатися людиною.

Дякую (*Оплески*).

ГОЛОВУЮЧИЙ. Слово надається народному депутату В'ятровичу Володимиру Михайловичу, фракція «Європейська солідарність». Будь ласка.

В'ЯТРОВИЧ В.М., член Комітету Верховної Ради України з питань гуманітарної та інформаційної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»). Прошу передати слово Олексію Гончаренку.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Олексій Гончаренко. Будь ласка.

ГОНЧАРЕНКО О.О. Друзі, дивіться, те, що я й казав. Щойно «слуги народу» стоячи проводжали пані Кормишкіну, бо вона знайшла в собі сили, вийшла і сказала: я йду. Володимире Зеленський, хочете, щоб вас стоячи проводжали – зробіть те саме.

До речі, звертаюся до всіх вас. Зараз у Верховній Раді тендітна жінка пані Кормишкіна знайшла в собі сили і мужність вийти і сказати: я не хотіла йти, але є питання, є розслідування, тому йду. У мене питання до всіх чоловіків з МФО «СІЗО», пана Задорожнього, пана Одарченка, всіх інших, які мали бути в СІЗО, але вийшли із СІЗО і сидять у Верховній Раді: а у вас набереться мужності зробити так, як зробила Кормишкіна? Думаю, вам тоді, може, також стоячи аплодуватимуть. А то вас чекає тільки оголошення: встати, суд іде. І це, повірте мені, не буде так приємно. Зробіть так, як зробила Кормишкіна, ідіть геть з Верховної Ради, бо ви сьогодні ганьбите її. Кожна людина, яку зустрічаєш на вулиці, питає: як так, коли людина вкрала пляшку пива, її у в'язницю, а коли народний депутат виносить валізами гроші, бере хабарі пакетами, невідомо, що ще робить, – усе з ним гаразд, він сидить у залі.

До речі, шановні глядачі, ви не чуєте, яка зараз тут хвиля обурення. Колеги зі «Слуги народу», які сидять у перших рядах, захвилювалися, кажуть: як так, що це таке, чого він там хоче? Хоче, щоб ми несли відповідальність, хоче, щоб ми йшли з Верховної Ради? Та ми тут приросли до крісла. Ми разом з нашим Президентом «Кім Чен Зе» всі приросли до наших крісел, будемо сидіти і триматися до кінця. Не вийде!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Слово надається... *(Шум у залі)*. Чому з процедури? А, просто з процедури.

Бужанський. Будь ласка, але тільки з процедури. Максиме Аркадійовичу, не називайте нікого, щоб не було права на репліку.

БУЖАНСЬКИЙ М.А., член Комітету Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності (одномандатний виборчий округ № 25, Дніпропетровська область, політична партія «Слуга народу»). Шановні колеги, нагадую вам, що наша колега Ірина Кормишкіна ні в чому не винна. Це жодним чином ніяка не боротьба з корупцією, а імітація боротьби з корупцією. Це наслідки нашого рішення про скасування депутатської недоторканності, яка була введена саме для того, щоб ніхто не здійснював тиск на народних депутатів. Я просив би не ображати пані Ірину, не ставити її в один ряд з тими, до кого дійсно є питання. Те, що відбувається з нею, є ознакою нашої слабкості, ознакою того, що ми не можемо захистити навіть самі себе.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Максиме Аркадійовичу.

БУЖАНСЬКИЙ М.А. Я ще раз висловлюю свою повагу до неї. Мені шкода, що так сталося.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Шановні колеги, я теж попросив би утриматися відповідно до Регламенту від усіх якихось образ в бік одне одного. Це не личить.

Від фракції «Голос» слово надається Железняку Ярославу Івановичу. Будь ласка.

ЖЕЛЕЗНЯК Я.І., перший заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань фінансів, податкової та митної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Голос»). Продовжу думку про слабкість. Вчинок Ірини – це насамперед про мужність *(Оплески)*. Я думаю, вона не заслуговує на ту підозру, яку пред'явлено згідно з усіма правилами Кримінального кодексу. Щиро вважаю, що це несправедливо, але я не є Вищим антикорупційним судом. Нехай ця інституція розбирається.

Хочу трохи сказати про інше. Ви Ірину знаєте як колегу по залу, я її знаю як колегу по комітету. Хто уважно слухав її промову, почув, що вона дуже багато сказала про страхування. Шановні колеги, у нас було дуже, дуже старе законодавство про страхування. Проблема людей була в тому, що вони не могли отримати виплати. І я був свідком того, як Ірина за всієї її зайнятості і того виклику, який на кожного із нас падає в цій залі, взялася переписати все страхове законодавство, за яким ми будемо тепер жити, яке почало працювати, а головне, яке почали відчувати наші люди. Це її заслуга, її вклад. Ірину я знаю

насамперед як голову профільного підкомітету нашого комітету. І, повірте мені, не так багато людей приклали стільки зусиль, потратили стільки часу, нервів, провели стільки засідань робочих груп для того, щоб змінити це законодавство, як вона.

Ще раз кажу, вважаю її вчинок мужнім і правильним, хоча я хотів би, щоб вона й далі залишалася в українському парламенті. Вона йде точно не з тим, що була просто членом парламенту, вона залишила після себе *legasy* у вигляді страхового законодавства. Дякую.

Я підтримую рішення Ірини, і прошу його не політизувати. Вона була непогана колега.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Шановні колеги, ми завершили обговорення. Переходимо до прийняття рішення. Прошу народних депутатів зайняти свої місця.

Відповідно до пункту 1 частини другої, частини четвертої статті 81 Конституції України, пункту 1 частини першої статті 4 Закону України «Про статус народного депутата України» ставлю на голосування пропозицію про прийняття проекту Постанови «Про дострокове припинення повноважень народного депутата України Кормишкіної І.В.» ([№ 13040](#)).

Шановні колеги, готові голосувати? Прошу народних депутатів голосувати.

«За» – 246.

Рішення прийнято.

Покажіть по фракціях і групах. Дякую.

Пані Ірино, дякуємо вам за роботу. Нехай вам щастить (*Оплески*).

Шановні колеги, рухаємося далі. Вашій увазі пропонуються проект Закону «Про внесення змін до Закону України «Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів» щодо удосконалення надання послуг для певних категорій осіб» ([№ 12295](#)) та альтернативні законопроекти (*Шум у залі*).

У вас пропозиція? З процедури?

Колеги, я перепрошую, ми ще не почали розгляд питання.

Мотовиловець, що у вас з процедури?

МОТОВИЛОВЕЦЬ А.В., член Комітету Верховної Ради України з питань фінансів, податкової та митної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Друзі, вчора ми провалили прийняття важливого проекту постанови. Сьогодні це питання стоїть в порядку денному сьомим. Ідеться про проект Постанови «Про Заяву Верховної Ради України про підтримку демократії в Україні

в умовах агресії російської федерації» ([№ 13041](#)). Прошу змінити черговість і розглянути це питання.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, будь ласка, займіть свої місця. Ви зрозуміли пропозицію – змінити черговість розгляду питань порядку денного і перейти зараз до розгляду проекту Постанови «Про Заяву Верховної Ради України про підтримку демократії в Україні в умовах агресії російської федерації» (№ 13041).

Ставлю на голосування цю пропозицію. Прошу народних депутатів голосувати.

«За» – 249.

Рішення прийнято.

Колеги, вашій увазі пропонується проект Постанови «Про Заяву Верховної Ради України про підтримку демократії в Україні в умовах агресії російської федерації» ([№ 13041](#)). Ставлю на голосування пропозицію про включення цього питання до порядку денного сесії. Прошу народних депутатів голосувати.

«За» – 251.

Рішення прийнято.

Ставлю на голосування пропозицію про розгляд цього проекту постанови за скороченою процедурою. Прошу народних депутатів голосувати.

«За» – 228.

Рішення прийнято.

Веде засідання Перший заступник Голови Верховної Ради України **КОРНІЄНКО О.С.**

ГОЛОВУЮЧИЙ. Для доповіді від авторів запрошується Голова Верховної Ради України Руслан Олексійович Стефанчук.

СТЕФАНЧУК Р.О., Голова Верховної Ради України (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Шановні колеги, щоб зняти всі ці інсинуації, які вже добу крутяться навколо вчорашнього рішення, я просто коротко хочу сказати, про що цей проект постанови.

Перше. Про подяку нашим партнерам, тим партнерам, які одинадцятий рік і третій рік поспіль допомагають Україні вистояти у цій страшній війні.

Друге. Про незмінність влади в Україні. Той, хто хоче сьогодні посіяти розбрат у порушення конституційних вимог, у порушення вимог національного законодавства, є ворогом в Україні і ворогом за кордоном.

І третє. Цей проект постанови про путіна, який єдиний винний у війні в Україні. Він і російський народ винні в тому, що ми не можемо провести вибори в Україні, не можемо здійснювати все необхідне для нормального розвитку суспільства. Я не розумію, як навколо цього можна не об'єднатися в цьому залі. Я вас прошу і закликаю, прошу і закликаю: підтримаймо цю позицію Верховної Ради України! Це позиція наша як єдиного органу законодавчої влади в Україні.

Дякую. Слава Україні! Мудрості вам!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Героям слава!

Для співдоповіді від комітету запрошується голова Комітету з питань зовнішньої політики та міжпарламентського співробітництва Олександр Олександрович Мережко.

МЕРЕЖКО О.О., голова Комітету Верховної Ради України з питань зовнішньої політики та міжпарламентського співробітництва (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Добрий день, шановні колеги! Ви знаєте, важко виступати після такого емоційного і справедливого виступу. Хочу сказати, сьогодні на засіданні комітету ми розглянули цей проект постанови і одноголосно підтримали його. Реалізація запропонованих проектом постанови заходів сприятиме об'єднанню зусиль міжнародної спільноти, спрямованих на підтримку України в протидії російській збройній агресії, відновлення справедливого для нашої держави миру та реалізацію Плану перемоги України.

Тож, шановні колеги, прошу підтримати рішення Комітету з питань зовнішньої політики та міжпарламентського співробітництва і прийняти проект Постанови Верховної Ради України «Про Заяву Верховної Ради про підтримку демократії в Україні в умовах агресії російської федерації» за основу та в цілому з урахуванням техніко-юридичних правок.

Дуже дякую.

Веде засідання Голова Верховної Ради України
СТЕФАНЧУК Р.О.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Олександр Олександровичу.

Прочу представників фракцій і груп записатися на виступи в обговоренні цього проекту постанови: два – за, два – проти, і після цього будемо голосувати.

Герус Андрій Михайлович, фракція «Слуга народу». Будь ласка.

ГЕРУС А.М., голова Комітету Верховної Ради України з питань енергетики та житлово-комунальних послуг (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Прочу передати слово Федору Веніславському.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Веніславський Федір Володимирович. Будь ласка.

ВЕНІСЛАВСЬКИЙ Ф.В., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань національної безпеки, оборони та розвідки (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Шановний пане Голово! Шановні колеги! Як вже було озвучено з цієї трибуни Головою Верховної Ради Русланом Стефанчуком, проект постанови має дуже чітку мету – ще раз продемонструвати всьому цивілізованому демократичному світу, що наша влада, представлена цим парламентом у цьому сесійному залі, наша влада, представлена Президентом, наша влада, представлена урядом, є абсолютно легітимною, і жодних підстав сумніватися в легітимності української влади ні з точки зору національного законодавства, ні з точки зору Конституції України, ні з точки зору міжнародного права і міжнародних стандартів немає. Тут немає про що говорити.

Інша мета цього проекту постанови – ще раз нагадати усьому цивілізованому демократичному світу, що диктатор, лідер злочинного режиму путін був обраний на недемократичних, непрозорих, зманіпульованих виборах. Є ціла низка висновків авторитетних міжнародних організацій про те, що путіна не мали права обирати громадяни України, які проживають на тимчасово окупованих територіях, путіна не мали права обирати громадяни України, які проживають в Криму, путіна не мали право обирати ті, кого змусили голосувати саме за нього, бо вибори були недемократичними, непрозорими і не відкритими. Відповідно путінський режим – це злочинний режим, і дії, які він вчиняє на території суверенної України, – терористичні атаки, ракетні обстріли, є свідченням терористичного злочинного характеру путінського режиму. Тому цей проект постанови треба, безперечно, підтримувати.

Слава Україні!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Героям слава!

Климуш-Цинцадзе Іванна Орестівна, фракція «Європейська солідарність». Будь ласка.

КЛИМПУШ-ЦИНЦАДЗЕ І.О., голова Комітету Верховної Ради України з питань інтеграції України до Європейського Союзу (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»). Прошу передати слово Володимирі В'ятровичу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. В'ятрович Володимир Михайлович. Будь ласка.

В'ЯТРОВИЧ В.М. Шановні колеги, внесемо ясність. Президент України Володимир Зеленський – легітимний Президент. Вибори в Україні під час війни неможливі. Ніхто з притомних українських сил в Україні не ставить ці питання

на порядок денний, не робить їх дискусійними. Ставити на порядок денний питання про легітимність, про те, що нібито можливі вибори, – це російський порядок денний. Навіщо ми цими заявами актуалізуємо тут, в Україні, російський порядок денний? Це категорично неправильно.

Питання внутрішнього політичного порядку денного в Україні не мають розглядатися під якісь міжнародні угоди. Це послаблює нас. Якщо ми хочемо говорити про якісь внутрішньополітичні питання, то хіба росії. Тому що саме внутрішня політика росії, де немає свободи, саме внутрішня політика росії, яка перетворилася на імперію, може розглядатися в контексті мирних угод, в контексті завершення цієї війни, бо саме імперський характер росії є причиною цієї війни.

Колеги, те, що ви зараз розглядаєте цю заяву, навпаки, підважуєте це питання, підважуєте легітимність свого Президента. Не робіть цього, не грайтеся за російським порядком денним.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Власенко Сергій Володимирович, потім – Бурміч, 1 хвилина, і голосуємо.

ВЛАСЕНКО С.В. Дякую, шановний пане Голово. По-перше, не свого Президента, а українського Президента, нашого Президента, я би сказав так (*Оплески*). А, по-друге, розкажіть мені, будь ласка, які російські наративи говорять про нелегітимність путіна? Цей проект постанови насамперед про нелегітимність володимира путіна, який робить все для того, щоб перекласти проблему з хворої голови на здорову. Путін абсолютно нелегітимний Президент не лише тому, що за нього голосували на окупованих територіях, а тому що він, в принципі, не мав права балотуватися у себе згідно з їхньою конституцією. Про це дійсно говорили, є висновки Венеційської комісії, є рішення Парламентської асамблеї Ради Європи.

Верховна Рада ніколи не ставила, не ставить і не буде ставити питання про легітимність української влади, тому що, я погоджуюся з колегами, вона є легітимною, і це беззаперечно для всіх всередині України. Але треба пояснити нашим міжнародним партнерам одну річ: ми не можемо проводити вибори не тому, що це заборонено законом, а тому, що путін розв'язав агресію проти України, путін бомбить наші міста, путін бомбить наші території, путін створює все для того, щоб ми не змогли провести вибори. І це ключова вимога, ключовий наратив цього проекту постанови. Навіть сьогодні, коли ми проводимо це засідання, лунала повітряна тривога, яка не дозволила б провести вибори.

Хочу нагадати, вибори – це не лише день голосування, вибори – це величезний процес. Через війну, через російську агресію 8 мільйонів українців виїхали за кордон, 10 мільйонів українців – внутрішньо переміщені особи, через війну в Україні немає національного реєстру виборців. Ми не маємо можливості

проводити виборчий процес лише тому, що в нас іде війна, розв'язана путіним. Саме про це цей проект постанови (*Оплески*).

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Бурміч – завершальний виступ. Будь ласка.

Шановні колеги, прошу зайняти свої місця, через хвилину голосуємо.

БУРМІЧ А.П. Шановні колеги, я не зовсім розумію, чому ми втягуємося в цю інформаційну боротьбу, яка сьогодні відбувається всередині і навколо нас. Є статті 103 і 108 Конституції України, і суперечності між ними може роз'яснити тільки Конституційний Суд України. Не ООН, не путін, не Трамп, ніхто інший – тільки Конституційний Суд. Скажіть мені, будь ласка, є висновок Конституційного Суду, що Президент нелегітимний? Ні. Отже, він повинен виконувати свої обов'язки, тим паче обов'язки Верховного Головнокомандувача. Ми не повинні вестися на оці всі інформаційні ігри навколо нас. Маємо бути об'єднаними, тримати фронт і довіряти владі, щоб вона максимально відстоювала наші українські інтереси в ці тяжкі, буремні часи.

Ми підтримуємо цей проект постанови.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, ми завершили обговорення. Прошу всіх зайняти свої місця. Думаю, сказали все, що хотіли. Переходимо до прийняття рішення.

Ставлю на голосування пропозицію про прийняття проекту Постанови «Про Заяву Верховної Ради України про підтримку демократії в Україні в умовах агресії російської федерації» ([№ 13041](#)) в цілому з необхідними техніко-юридичними правками. Прошу народних депутатів голосувати.

«За» – 268.

Рішення прийнято.

Покажіть по фракціях і групах. Дякую.

Шановні колеги, рухаємося далі. Вашій увазі пропонуються проект Закону «Про внесення змін до Закону України «Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів» щодо удосконалення надання послуг для певних категорій осіб» ([№ 12295](#)) та альтернативні до нього законопроекти [№ 12295-1](#), [№ 12295-2](#) і [№ 12295-д](#).

Ставлю на голосування пропозицію про розгляд цих законопроектів за скороченою процедурою. Прошу голосувати.

«За» – 230.

Рішення прийнято.

Запрошую до слова заступника міністра у справах ветеранів України Приходька Руслана Вікторовича.

ПРИХОДЬКО Р.В., заступник міністра у справах ветеранів України. Бажаю здоров'я, шановний пане Голово, шановні народні депутати! Вашій увазі пропонується законопроект, розроблений Міністерством у справах ветеранів України, яким встановлюються особливості страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів для учасників бойових дій, осіб з інвалідністю внаслідок війни та постраждалих учасників Революції Гідності.

У зв'язку з введенням в дію закону [№ 3720-IX](#) з 1 січня 2025 року учасники бойових дій, особи з інвалідністю внаслідок війни втратили право на безоплатне страхування цивільно-правової відповідальності транспортних засобів. Тому нами був розроблений законопроект, яким пропонується внести зміни до закону.

Перше. Встановити на період дії воєнного стану та на весь рік (до 31 грудня) після його припинення чи скасування такі особливості цивільно-правового страхування: по 31 грудня 2025 року звільнити ветеранів війни від обов'язкового укладення внутрішнього договору страхування; з 1 січня 2026 року звільнити таких осіб від сплати страхового платежу за внутрішнім договором страхування.

Друге. Створити механізм для передачі Моторному (транспортному) страховому бюро України інформації з реєстрів баз (банків) даних, що є необхідною для підтвердження належності осіб до категорій громадян України, які є учасниками бойових дій, постраждалими учасниками Революції Гідності та особами з інвалідністю внаслідок війни.

Реалізація відповідного акта на законодавчому рівні забезпечить можливість учасникам бойових дій мати гарантоване право на страхування їх цивільно-правової відповідальності. Прошу підтримати.

Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Народний депутат Скорик Микола Леонідович, автор альтернативного законопроекту. Будь ласка.

СКОРИК М.Л., член Комітету Верховної Ради України з питань фінансів, податкової та митної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Опозиційна платформа – За життя»). Шановний пане головуєчий! Шановні колеги! Шановні громадяни України! Від імені нашої депутатської групи «Платформа за життя та мир» я представляю законопроект № 12295-1. Чесно кажучи, мені дуже дивно, що він є альтернативним, тому що з'явився на сайті раніше урядового. Я розумію, що в нинішній ситуації знову політична доцільність, тобто прийняти законопроект нашої групи політично недоцільно. Тим не менше, вважаю, ми заклали свою

цеглину в добру справу. Комітет виконав дуже важливу роботу. Ми будемо підтримувати компромісний законопроект, розроблений під керівництвом голови податкового комітету.

Відмінність нашого законопроекту від урядового полягає в наступному. Ми вважали, що зміни, які вносяться цим законопроектом, мають стосуватися лише учасників бойових дій і бути безстроковими. Крім того, ми вважаємо, що в бюджеті повинно бути відповідне фінансування на реалізацію такого закону, тому що, якщо перекласти ці пільги виключно на страховий ринок, це, з нашої точки зору, не працюватиме.

Ще раз наголошую, наша група підтримуватиме компромісний законопроект. Закликаю зал підтримати дуже важливий законопроект щодо підтримки українських захисників.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Запрошується до слова автор також альтернативного законопроекту Третякова Галина Миколаївна.

ТРЕТЯКОВА Г.М., голова Комітету Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Шановні колеги, міністр у справах ветеранів сказав, що ветерани начебто втратили право. Хочу нагадати, що до 1 січня цього року ветерани та учасники бойових дій відповідно до закону не брали участі в системі обов'язкового страхування цивільної відповідальності власників автотранспортних засобів. Тобто вони не могли розраховувати на солідарну відповідальність інших власників автотранспортних засобів. І я вдячна пані Кормишкіній, яка в підкомітеті це доопрацювала.

Я голосуватиму за законопроект № 12295-д, підготовлений в рамках комітету. Водночас хотіла б покритикувати урядовий законопроект. Відповідальність за те, щоб наші ветерани сьогодні мали нуль, коли отримують захист своєї відповідальності під час керування автотранспортним засобом, і щоб це зберегти, уряд не може покласти виключно на бізнес. Альтернативним законопроектом це збалансовується так, щоб оплата безоплатної страховки, яку отримає ветеран, лягала на плечі як уряду, так і бізнесу. Думаю, в подальшому це має покладатися на урядові бюджетні програми, якщо уряд вирішить, що ми розв'язали всі проблеми відновлення здоров'я, самостійності ветеранів. Покладання на бізнес стовідсоткової вартості будь-якої послуги є неприпустимим.

Дякую і запрошую всіх голосувати за законопроект № 12295-д.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Галино Миколаївно.

Запрошую до слова голову Комітету з питань фінансів, податкової та митної політики Данила Олександровича Гетманцева. Будь ласка.

ГЕТМАНЦЕВ Д.О., голова Комітету Верховної Ради України з питань фінансів, податкової та митної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Дякую. Шановні колеги, законопроект досить простий. На сьогодні ми маємо пільгу для учасників бойових дій у розмірі 50 відсотків для страхування обов'язкової цивільної відповідальності власників транспортних засобів (ОСАГО).

Законопроектом пропонується:

встановити з 1 січня 2025 року протягом дії воєнного стану та одного року після його закінчення право учасників бойових дій та осіб з інвалідністю внаслідок війни на компенсацію їхніх витрат на страхові премії на оплату страхових премій за внутрішніми договорами страхування з державного бюджету у розмірі 50 відсотків у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України;

надати право Кабінету Міністрів встановлювати порядок, умови та розмір компенсації іншим категоріям осіб, які мають право на знижку 50 відсотків, що відповідно до нашого порядку збільшить дискрецію Кабінету Міністрів та забезпечить права зазначених осіб;

запровадити перехідний період до 30 червня 2025 року, протягом якого наявність внутрішнього договору страхування для зазначених категорій осіб не є обов'язковою, а якщо вони є винними в ДТП, то компенсується така сума за рахунок коштів МТСБУ;

запровадити мотивуючу норму, відповідно до якої особа, яка уклала внутрішній договір страхування та отримала компенсацію, але спричинила ДТП, втрачає право на компенсацію під час укладення наступного відповідного договору.

Враховуючи зазначене, просимо підтримати зазначений законопроект у першому читанні. До другого читання є що обговорити, ми це зробимо на рівні комітету. Переконаний, приймемо правильне мотивоване рішення.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Переходимо до обговорення. Прошу представників фракцій і груп записатися на виступи в обговоренні: два – за, два – проти.

Слово надається народному депутату Ковальчуку Олександрові Володимировичу, фракція політичної партії «Слуга народу». Будь ласка.

КОВАЛЬЧУК О.В., заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань фінансів, податкової та митної політики (одномандатний виборчий округ № 152, Рівненська область, політична партія «Слуга народу»). Фракція «Слуга народу», Рівненщина. Шановні колеги! Шановна президіє! Уже було багато сказано в підтримку цього законопроекту. Хочу додати, що відразу після наших зустрічей з міністром у справах ветеранів Наталією Калмиковою робочу групу очолила Ірина Кормишкіна, яка сьогодні була на трибуні і, на жаль, склала

свої повноваження. Мені дуже хотілося б, щоб саме вона представляла цей законопроект, бо доклала дуже багато зусиль для того, щоб врахувати інтереси учасників бойових дій, людей з інвалідністю внаслідок війни, учасників Революції Гідності, тобто саме тих людей, яких ми маємо разом шанувати, які отримують пільгу, коли приймемо цей законопроект.

Упевнений, до другого читання на засіданнях робочої групи комітету, яку очолюватиме голова комітету Данило Олександрович Гетманцев, ми доопрацюємо і максимально якісно врахуємо пропозиції, які сьогодні лунали під час розгляду законопроекту, і пропозиції від бізнесу, Міністерства фінансів, тому що це стосується бізнесу, бюджету, а найголовніше – виконаємо наші зобов'язання, які взяли на себе давним-давно, бо ця норма існувала до минулого року. Наступні законопроекти, які будуть пов'язані з такими пільгами, впевнений, знайдуть максимальну підтримку цього залу, яку ми побачимо під час голосування за цей законопроект. Закликаю всіх народних депутатів долучитися і проголосувати за.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Васильченко Галина Іванівна, фракція «Голос». Будь ласка.

ВАСИЛЬЧЕНКО Г.І. Фракція «Голос». Звісно, ми підтримуємо цей законопроект. Я отримала десятки звернень від учасників бойових дій щодо норм, які вступили в дію з січня 2025 року, про скасування їхньої пільги, що, очевидно, є неприйнятним. Дякую всім колегам з комітету, які долучилися до розробки даного законопроекту, а також представникам міністерств, бо дана ініціатива дійсно про збереження соціального захисту для учасників бойових дій та осіб з інвалідністю, які отримали таку інвалідність через війну. Власне, йдеться про право на компенсацію витрат на оплату страхових премій. Дуже сподіваюся, що ми доопрацюємо його до другого читання, тому що проблеми щодо строків дії – безстроково або, як мінімум, на п'ять-десять років після завершення воєнного стану – це актуально.

Запрошую колег до активної подачі конструктивних поправок, а ми зі свого боку в комітеті будемо оперативно їх розглядати. Прошу підтримати.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Софія Федина, фракція «Європейська солідарність». Будь ласка.

ФЕДИНА С.Р., член Комітету Верховної Ради України з питань гуманітарної та інформаційної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»). Прошу передати слово моїй колезі Ніні Южаніній.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ніна Петрівна Южаніна. Будь ласка.

ЮЖАНИНА Н.П., *член Комітету Верховної Ради України з питань фінансів, податкової та митної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»).* Дуже хочеться, щоб, коли немає чого говорити, не вигадували якоїсь неправди. Над напрацюванням нових законів «Про страхування» та «Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів» працював ринок з його представниками, які робили це на безоплатній основі декілька років. Це їх спільне із секретаріатом комітету напрацювання. Я прошу не забувати, що в таких спеціальних сферах саме громадянська активність грає ключову роль. Тут немає особливих заслуг народних депутатів, які очолювали робочі групи в комітеті.

Щодо цього проекту закону. Ви всі розумієте, чому ми зараз вимушені приймати інші механізми, зокрема компенсацію видатків на страхування цивільно-правової відповідальності. Зміни до Закону «Про страхування» полягають в тому, що, імплементувавши європейські директиви, ми маємо зовсім інші суми, встановлені за цивільно-правову відповідальність у випадку ДТП. До 1 січня 2025 року це було 160 тисяч гривень, а зараз – 320 тисяч гривень, і ця норма діятиме до завершення воєнного стану, потім зростатиме. Для того щоб залишити той механізм, що не учасники бойових дій і особи з інвалідністю внаслідок війни сплачують за себе в разі, якщо вони є винними в ДТП, а Моторне (транспортне) страхове бюро, яке зараз уже не може потягнути суму, бо вона величезна, ми маємо запровадити інший механізм, тобто компенсацію, яка виплачуватиметься з державного бюджету у розмірі 50 відсотків. Механізми ці будуть розроблені. Саме для того і вносимо зміни до закону. Звісно, це треба підтримати.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, завершальний виступ – Бурміч Анатолій Петрович. Після цього голосуємо, тому прошу запросити народних депутатів до залу. Будь ласка.

БУРМІЧ А.П. Прошу передати слово колезі Морозу Володимиру.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Володимир Мороз. Будь ласка.

МОРОЗ В.В., *голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань енергетики та житлово-комунальних послуг (одномандатний виборчий округ № 59, Донецька область, політична партія «Опозиційна платформа – За життя»).* Дорогі колеги, законопроект потребує серйозної уваги. Людям з інвалідністю внаслідок війни дадуть таку саму знижку у розмірі 50 відсотків на автоцивілку, яку вже мають учасники бойових дій. Для таких осіб знижка діятиме на постійній основі за внутрішнім договором страхування

щодо транспортного засобу, який має робочий об'єм двигуна до 2500 сантиметрів кубічних або потужність електродвигуна до 100 кіловат, за умови керування таким авто виключно страхувальником та не для свого заробітку. Уряд ще має визначити, як це працюватиме, щоб усе було прозоро і зручно. Це перше.

Друге. З 2025 року і до кінця наступного року після завершення воєнного стану наші захисники зможуть отримувати з держбюджету компенсацію за пільгову автоцивілку. Разом з тим до літа 2025 року буде перехідний період, коли учасникам бойових дій і людям з інвалідністю внаслідок війни не обов'язково мати автоцивілку. Якщо щось станеться, збитки покриє страховий фонд.

Цей законопроект про справедливість і турботу. Депутатська група «Відновлення України» підтримає його позитивним голосуванням.

Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Шановні колеги, будь ласка, займіть свої місця. Переходимо до прийняття рішення.

Ставлю на голосування пропозицію про прийняття проекту Закону «Про внесення змін до Закону України «Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів» щодо компенсації витрат певних категорій осіб» ([№ 12295-д](#)) за основу з доопрацюванням положень відповідно до частини першої статті 116 Регламенту Верховної Ради України.

Готові голосувати? Прошу народних депутатів голосувати.

«За» – 279.

Рішення прийнято.

Покажіть по фракціях і групах. Дякую, колеги.

Шановні колеги, вашій увазі пропонується наступний проект Закону «Про внесення зміни до підрозділу 4 розділу XX «Перехідні положення» Податкового кодексу України щодо стимулювання благодійництва у період воєнного стану» ([№ 12328](#)) та альтернативні до нього законопроекти [№ 12328-1](#), [№ 12328-д](#).

Ставлю на голосування пропозицію про розгляд цього питання за скороченою процедурою. Прошу голосувати.

«За» – 220.

Рішення прийнято.

Запрошую до слова народного депутата Грищука Романа Павловича. Будь ласка.

ГРИЩУК Р.П., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій (одномандатний виборчий округ № 222, м. Київ, політична партія «Слуга народу»). Шановні колеги, думаю, важко переоцінити ту роль, яку волонтерські благодійні фонди надали для підтримки Збройних Сил України. Починаючи з 2014 року, а особливо у 2022 році, разом з сотнями тисяч волонтерів, мільйонами українців, які донатили благодійні фонди, ми підставили надійне плече Збройним Силам України.

Тут, у Верховній Раді, ми разом з Русланом Олексійовичем Стефанчуком, президією зустрічалися з представниками найбільших благодійних фондів України, і, по суті, цей законопроект, який наразі вам презентується, є результатом тієї зустрічі. Його суть дуже проста. Пропонується дати можливість українському бізнесу підтримувати благодійні фонди, збільшивши вдвічі неоподаткований ліміт, який він може спрямовувати благодійним фондам. Максимально просто: ми довіряємо українському бізнесу, довіряємо українським фондам. Прийняття цього законопроекту дозволить ще більше підтримувати Збройні Сили України та всіх тих, хто потребує допомоги.

Я щиро вдячний профільному комітету, зокрема Данилу Олександровичу, Ніні Петрівні, Галині Іванівні, за доопрацювання та підготовку альтернативного законопроекту № 12328-д, який набагато системніший. Закликаю його підтримати за основу та в цілому, щоб у 2025 році благодійні фонди могли отримувати більшу допомогу від українського бізнесу.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Запрошую до слова авторку альтернативного законопроекту Третякову Галину Миколаївну. Не будете виступати, так? Тоді слово надається голові Комітету з питань фінансів, податкової і митної політики Гетманцеву Данилу Олександровичу.

Даниле Олександровичу, ви і від авторів, і від комітету, тому у вас 4 хвилини. Будь ласка, ознайомте нас з рішенням комітету.

ГЕТМАНЦЕВ Д.О. Дякую. Думаю, я скоріше вправлюся з цим завданням. Законопроект досить простий, спрямований на збільшення тієї пільги, яка є сьогодні в Податковому кодексі, – з 4 відсотків до 8 відсотків для благодійних організацій.

Що це за пільга? На сьогодні пільга полягає в тому, що платник податку на прибуток підприємства має право зменшити фінансовий результат до оподаткування на 4 відсотки, якщо ці 4 відсотки або до 4 відсотків були витрачені на благодійництво. Зараз, на період дії воєнного стану, ми пропонуємо збільшити це до 8 відсотків, вводимо тимчасову норму. Тобто у разі, якщо ці гроші будуть спрямовані благодійним організаціям, таке підприємство має на це право. Це досить глибока дискусія. З одного боку, благодійництво – це не щось замість податків, а щось понад податки, і всі податки, ви знаєте, спрямовуються

на армію, але з іншого боку, ми маємо простимулювати діяльність тих організацій, які є волонтерськими, тих організацій, які є благодійними, і тих організацій, які за обсягом допомоги нашим Збройним Силам чи фінансування Збройних Сил є третіми після державного бюджету, який наповнюється податками і відповідною фінансовою допомогою від наших партнерів, за що ми дуже вдячні, бо без цих джерел нам було б дуже й дуже важко пройти цей трирічний шлях сьогодні.

Тому в ході дискусії на засіданні комітету ми схилилися до того, що все-таки маємо надати можливість підприємствам, які сплачують податок на прибуток, більше донатити благодійним організаціям, а благодійним організаціям отримувати додаткові кошти для спрямування їх нашим Збройним Силам.

З огляду на зазначене, розглянувши всі законопроекти, в тому числі й доопрацьований депутатський, комітет вирішив рекомендувати Верховній Раді України підтримати доопрацьований законопроект з позначкою «д» за основу та в цілому. Просимо зал підтримати законопроект № 12328-д за основу та в цілому, тим паче, він досить короткий, щось доопрацьовувати до другого читання не треба, ми достатньо виважено і плідно з усіма фракціями попрацювали над ним до першого читання.

Прошу колег народних депутатів голосувати зеленою кнопкою.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Прошу представників фракцій і груп записатися на виступи в обговоренні: два – за, два – проти.

Климуш-Цинцадзе Іванна Орестівна, фракція «Європейська солідарність». Будь ласка.

КЛИМУШ-ЦИНЦАДЗЕ І.О. Прошу передати слово Ніні Петрівні Южаніній.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Южаніна Ніна Петрівна. Будь ласка.

ЮЖАНІНА Н.П. Шановні колеги, ви всі чули від Президента Зеленського на прес-конференції цифру економіки війни. Чули? Так от, коли він назвав, які витрати мають державний бюджет України, Європейський Союз, інші країни, Сполучені Штати Америки, він жодним словом не згадав про гроші благодійних фондів, волонтерських організацій і фондів.

Я звертаюся до виконавчої влади. Невже у вас немає можливості порахувати, скільки благодійники витратили на утримання, на різного роду допомогу для захисту України? Чому ви не даєте Президенту ці цифри? Підприємства і організації витрачають зі свого прибутку колосальні суми. Це гроші кожного громадянина України, які можна порахувати, бо всі ці організації

здають звітність. Чому про ці цифри ніхто не говорить? Ви вважаєте, що це недостатня допомога чи як взагалі це оцінювати?

Я звертаюся до Голови парламенту. Чому ви зустрічалися тільки з двома фондами? Чому лише їх вважаєте найважливішими і головними в Україні? І в них зупинилися відрахування юридичних осіб, тому давайте підніmemo межу, дозволена для врахування, у видатках, тобто не платити податок на прибуток.

Я абсолютно підтримую збільшення цього відсотку, бо ці кошти швидше дійдуть до наших Збройних Сил, мають цільове призначення, будуть витрачені на те, що потрібно. Тому що є велике питання щодо дронів, про які говорив Президент, – вироблено 2,2 мільйона дронів, але Збройні Сили України їх не бачать.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Костенко Роман Васильович, фракція «Голос». Будь ласка.

КОСТЕНКО Р.В., секретар Комітету Верховної Ради України з питань національної безпеки, оборони та розвідки (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Голос»). Прошу передати слово Галині Васильченко.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Галина Іванівна Васильченко. Будь ласка.

ВАСИЛЬЧЕНКО Г.І. Фракція «Голос». Шановні колеги, цей законопроект потрібно приймати за основу та в цілому. Він має дуже важливе значення як для волонтерів, благодійних фондів, так і загалом для цивільних осіб, які отримують допомогу.

Окрім тієї норми, про яку вже говорили колеги, про збільшення неоподаткованого ліміту з 4 до 8 відсотків, який підприємства, бізнес, зможуть перераховувати благодійним фондам без додаткового оподаткування, у законопроекті є ряд інших дуже важливих пропозицій щодо норм оподаткування. Зараз діють норми, згідно з якими тільки грошова благодійна допомога не оподатковується. Уявімо, прилетіла ракета в якусь тилову область – нехай в якийсь двір у Львові, повибивало вікна, приходять волонтери, благодійні фонди і надають допомогу не в грошовій, а в матеріальній формі, наприклад, привезли фанеру, щоб хоч якось закрити вікна, то така допомога на сьогодні оподатковується. Погодьтеся, це абсурд, такі норми точно потрібно виправляти.

Я дуже дякую всім громадським організаціям, благодійним фондам, волонтерам, з якими мала честь протягом цих років працювати над зміною таких норм. Дякую всім колегам у комітеті, представникам міністерств, з якими ми узгоджували розробку цих норм, щоб вони були правильними і дієвими.

Закликаю всіх проголосувати за основу і в цілому, аби і цивільні особи, які постраждали, мали право на отримання належної допомоги, і благодійні

організації не несли тягара оподаткування за ту допомогу, яку вони надають постраждалим внаслідок російської агресії.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Лаба Михайло Михайлович, фракція політичної партії «Слуга народу». Будь ласка.

ЛАБА М.М., *член Комітету Верховної Ради України з питань бюджету (одномандатний виборчий округ № 70, Закарпатська область, політична партія «Слуга народу»).* Шановні колеги, насамперед хочу подякувати Роману Грищуку, Галині Васильченко, колегам, профільному комітету за напрацювання. Адже сьогодні ці речі для наших благодійників, для всього гуманітарного фронту дуже важливі.

Дійсно, третім джерелом фінансування Збройних Сил України, сил оборони є благодійний фронт, волонтерський рух, і великі кошти, які від них надходять, повинні рухатися в правильному законному руслі.

Загальна характеристика і основні положення цього законопроекту полягають у тому, що протягом року, який триває, та після скасування воєнного стану надається можливість платникам податку на прибуток підприємств не збільшувати фінансовий результат до оподаткування в разі надання коштів або товарів, робіт, послуг благодійним організаціям, внесеним до реєстру неприбуткових установ та організацій, у розмірі, що не перевищує 8 відсотків оподаткування прибутку попереднього звітного року.

За фінансовим розглядом щодо видатків з державного бюджету, кажу одразу, що додаткових джерел фінансування не потребується.

Щодо прогнозу соціально-економічного розвитку та інших наслідків прийняття закону, то законопроект сприятиме збільшенню обсягів благодійної допомоги на користь благодійних організацій та фізичних осіб, які постраждали внаслідок збройної агресії російської федерації у період дії правового режиму воєнного стану.

Ще раз хочу подякувати від міжфракційного депутатського об'єднання «Взаємодія», від наших колег народних депутатів всім, хто працює на гуманітарному і волонтерському фронтах, за вашу підтримку. Величезне вам спасибі! Спасибі нашим благодійникам і волонтерам за підтримку Збройних Сил України.

Слава Україні!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Славицька Антоніна Керимівна, група «Відновлення України». Будь ласка.

СЛАВИЦЬКА А.К., член Комітету Верховної Ради України з питань фінансів, податкової та митної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Опозиційна платформа – За життя»). Прошу передати слово колезі Бурмічу Анатолію Петровичу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Анатолій Петрович Бурміч. Будь ласка.

БУРМІЧ А.П. Шановні колеги, коли наша держава переживає буремний час, кожен із нас має робити все можливе, щоб підтримати одне одного. І цей документ саме про те, як зробити так, щоб бізнес міг активніше долучатися до благодійності, а люди, які постраждали від війни, отримувати більше підтримки.

Для компаній, які платять податок на прибуток, з'явиться можливість віддавати частину своїх коштів чи товарів на благодійність обсягом до 8 відсотків від їх прибутку за попередній рік і не платити з цього додаткових податків. Це стосується і грошей, і речей, і послуг – усього, що бізнес готовий віддати на добру справу. Завдяки цьому документу благодійність в Україні вийде на новий рівень. Це справжня перемога людяності.

Сьогодні на засіданні антикорупційного комітету цей законопроект теж розглядався, будь-яких корупційних ризиків ми не виявили. Група «Відродження України» підтримує цю ініціативу.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Шановні колеги, прошу зайняти свої місця. Переходимо до прийняття рішення. Пропозиція комітету – за основу та в цілому. Немає заперечень? Тоді я ставитиму на голосування пропозиції почергово.

Шановні колеги, ставлю на голосування пропозицію про прийняття проекту Закону «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо стимулювання благодійництва у період воєнного стану» ([№ 12328-д](#)) за основу.

Готові голосувати? Прошу народних депутатів голосувати.

«За» – 265.

Рішення прийнято.

Шановні колеги, немає заперечень щодо прийняття в цілому? Немає.

Ставлю на голосування пропозицію про прийняття проекту Закону «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо стимулювання благодійництва у період воєнного стану» ([№ 12328-д](#)) в цілому з необхідними техніко-юридичними правками.

Готові голосувати? Прошу народних депутатів голосувати.

«За» – 266.

Рішення прийнято.

Закон прийнято. Дякую, колеги.

Ідемо далі. Шановні народні депутати, до вашого розгляду пропонуються пропозиції Президента України до Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо окремих питань направлення підрозділів Збройних Сил України до інших держав у період дії воєнного стану» ([№ 12378](#)).

Президент України вніс дві пропозиції до зазначеного закону. Відповідні матеріали вам були надані. На засіданні Погоджувальної ради ми домовилися розглядати це питання без обговорення, тому... (*Шум у залі*). З обговоренням?

Тоді відповідно до частини другої статті 134 Регламенту Верховної Ради України пропонується такий порядок розгляду питання: доповідь представника Президента у Верховній Раді України – до 2 хвилин, відповіді доповідача на запитання народних депутатів – до 4 хвилин, співдовідь голови комітету – до 2 хвилин, відповіді співдовідача на запитання – до 4 хвилин (1 хвилина – на запитання, 1 хвилина – на відповідь), і прийняття рішення. Тобто передбачено до 15 хвилин на розгляд цього питання.

Переходимо до розгляду питання. Запрошую до слова представника Президента України у Верховній Раді України Галину Олегівну Михайлюк. Будь ласка.

МИХАЙЛЮК Г.О., *представник Президента України у Верховній Раді України (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»)*. Шановний пане Голово, шановні колеги! Сьогодні я уповноважена представити вам пропозиції Президента України до закону, яким фактично запроваджується поряд із загальним порядком направлення підрозділів ЗСУ до інших держав особлива процедура такого направлення в період дії воєнного стану.

Ухвалений нами закон передбачає, що під час дії воєнного стану підрозділи ЗСУ у визначеному законодавством України порядку можуть направлятися до інших держав та перебувати на їх території з метою здійснення заходів, пов'язаних із забезпеченням національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії проти України, захисту її суверенітету та територіальної цілісності, крім випадків їх застосування на території держави, що здійснює збройну агресію проти України, для відбиття такої агресії.

При цьому рішення про направлення приймає Президент України з одночасним поданням до парламенту законопроекту про його схвалення та інформації про завдання, загальну чисельність зазначених підрозділів, типи і склад їх озброєння тощо.

Президент не погоджується з такою редакцією, оскільки вважає, що положення про застосування (використання) підрозділів ЗСУ на території держави, що здійснює збройну агресію проти України, для відбиття такої агресії у період дії воєнного стану, не можуть бути предметом регулювання зазначеного закону, а тому потребують виключення.

Аргументуючи свою позицію, глава держави акцентує увагу на відмінностях правового регулювання застосування (використання) підрозділів

ЗСУ та інших військових формувань у разі збройної агресії проти України, у тому числі під час дії воєнного стану, і різних конституційних засад та інших складових законодавства, що регулюють зазначене питання.

У зв'язку з цим прошу підтримати ініціативу Президента, пропозиції Президента України щодо доопрацювання закону у зв'язку з урахуванням викладених у них зауважень.

Дякую за увагу, колеги.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Прошу народних депутатів записатися на запитання до доповідача. Нагадую, що надається до 1 хвилини – на запитання, 1 хвилина – на відповідь. Будь ласка, записуйтеся на запитання.

Слово надається Саврасову Максиму Віталійовичу, фракція «Європейська солідарність». Будь ласка.

САВРАСОВ М.В., член Комітету Верховної Ради України з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»). Прошу передати слово Ірині Фріз.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Пані Ірина Фріз. Будь ласка.

ФРІЗ І.В., член Комітету Верховної Ради України з питань національної безпеки, оборони та розвідки (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»). Дякую. Пані Галино, насправді в мене таке запитання. Чому так довго все це розглядалося і ветувалося? Тому що під час підготовки цього законопроекту безпосередньо на засіданні робочої групи, яку очолювала Соломія Бобровська, військові наголошували на необхідності його термінового ухвалення. Уже завершується лютий, а ми й досі стоїмо на місці щодо питання відправлення наших військ.

Ще одне запитання. Яким саме законодавчим актом регулюватиметься відправлення військ України на Курщину, якщо за рахунок вето ви виключаєте норму, закладену в цей законопроект?

Дякую.

МИХАЙЛЮК Г.О. Дякую за запитання, пані Ірино. Ви знаєте, що Президент України надав свої пропозиції 3 лютого 2025 року, тому я так зрозуміла, що комітет довгий час їх опрацьовував.

Відповідаючи по суті на друге ваше запитання, хочу нагадати, що застосування (використання) Збройних Сил України та інших військових формувань у разі збройної агресії проти України, у тому числі під час дії воєнного стану, врегульовані пунктом 9 частини першої статті 85 та пунктом 19

частини першої статті 106 Конституції України, а також законами України «Про Збройні Сили України», «Про оборону України», «Про правовий режим воєнного стану», «Про національну безпеку України». Зокрема ними визначено, що Президент України вносить до Верховної Ради подання про оголошення стану війни в разі збройної агресії проти України та приймає рішення про використання Збройних Сил України та інших утворених відповідно до законів України військових формувань. Ми знаємо, що до повноважень Верховної Ради належить...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Заремський Максим Валентинович, фракція політичної партії «Слуга народу». Будь ласка.

ЗАРЕМСЬКИЙ М.В. У мене таке запитання. Чи обговорюється дана ініціатива з нашими партнерами, чи є потреба в цьому?

МИХАЙЛЮК Г.О. Дякую за запитання. Так, відповідні пропозиції є консенсусом під час обговорення як з міжнародними партнерами, так і з профільним комітетом. Тому дуже сподіваюся на вашу підтримку.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Сергій Іванович Рахманін, фракція «Голос». Будь ласка.

РАХМАНІН С.І., член Комітету Верховної Ради України з питань національної безпеки, оборони та розвідки (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Голос»). Дякую. Прошу передати слово Соломії Бобровській.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Соломія Анатоліївна Бобровська. Будь ласка.

БОБРОВСЬКА С.А., член Комітету Верховної Ради України з питань національної безпеки, оборони та розвідки (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Голос»). Пані Галино, я не знаю, чому в нас вийшла така дискомунікація з Офісом Президента і двома профільними заступниками, які відповідали за цей законопроект, бо те, що говорила пані Ірина, абсолютно логічне і очевидне, тому що кожен нормальний українець хоче, щоб було більше операцій на Курщині, Белгородщині, Воронежчині, Орловщині тощо. Але в мене запитання, чи ми таким чином не ускладнюємо прийняття рішення самому Верховному Головнокомандувачу, зобов'язуючи його вносити погодження таких операцій у цей зал? Поясніть, будь ласка.

Дякую.

МИХАЙЛЮК Г.О. Дякую за запитання. Соломіє, ви ж знаєте, що структурними підрозділами Офісу Президента України та профільним комітетом проводилося декілька нарад, тому дана редакція є консенсусною. Профільний комітет абсолютно коректно зрозумів пропозиції Президента України та відобразив у відповідному рішенні. Основне питання в тому, що має бути відмінність між застосуванням та використанням ЗСУ та інших військових формувань. Саме на це робиться акцент у пропозиціях Президента України.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Ми завершили. Дякую, Галино Олегівно. Переходимо далі.

Запрошую до слова голову Комітету з питань національної безпеки, оборони та розвідки Олександра Михайловича Завітневича.

Будь ласка, Олександр Михайловичу.

ЗАВІТНЕВИЧ О.М., голова Комітету Верховної Ради України з питань національної безпеки, оборони та розвідки (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Шановні колеги, шановна президіє! Відповідно до доручення Комітет з питань національної безпеки, оборони та розвідки на своєму засіданні 20 лютого 2025 року розглянув пропозиції Президента України до прийнятого Верховною Радою України 15 січня 2025 року Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо окремих питань направлення підрозділів Збройних Сил України до інших держав у період дії воєнного стану» (№ 12378).

Комітет рекомендує Верховній Раді України прийняти Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо окремих питань направлення підрозділів Збройних Сил України до інших держав у період дії воєнного стану» у цілому з врахуванням пропозицій Президента України. Прошу підтримати.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Прошу народних депутатів записатися на запитання. Нагадаю, що на це відводиться до 4 хвилин (1 хвилина – на запитання, 1 хвилина – на відповідь).

Слово надається Осадчуку Андрію Петровичу, фракція «Голос». Будь ласка.

ОСАДЧУК А.П. Передайте, будь ласка, слово Соломії Бобровській.

БОБРОВСЬКА С.А. Пане голово комітету, ви добре знаєте наші дискусії, внутрішні і зовнішні. Мені цікава ваша позиція як представника монобільшості і людини з команди Президента, чи сьогоднішнє наше голосування не ускладнюватиме прийняття подальших рішень щодо наступних операцій, які

можуть мати місце на території держави-агресора? Ще раз повторюю, що нас цікавить не лише Курщина, а й Белгородщина, Орловщина, Воронежчина, Ростов-на-Дону тощо. Чи ми не ускладнюємо і не зв'язуємо руки Президенту?

Дякую.

ЗАВІТНЕВИЧ О.М. Дякую за запитання. Нагадаю нашим колегам з комітету та іншим народним депутатам, що предмет розгляду цього законопроекту був трохи інший – перебування наших підрозділів у країнах-партнерах. Так, відбувалася дискусія, але позиція щодо Курщини та інших областей російської федерації може бути предметом розгляду іншого законопроекту, про який ми з вами говорили.

Тому зараз пропоную невідкладно прийняти це рішення. Ви знаєте, що підрозділи ЗСУ, які зараз там знаходяться, чекають на нього.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Костенко Роман Васильович, фракція «Голос». Будь ласка.

КОСТЕНКО Р.В. Пане Голово, у нас з колегою було одне запитання, тому прошу підтримати законопроект.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Ар'єв Володимир Ігорович, фракція «Європейська солідарність». Будь ласка.

АР'ЄВ В.І., член Комітету Верховної Ради України з питань цифрової трансформації (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»). Прошу передати слово Ірині Фріз.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ірина Фріз. Будь ласка.

ФРІЗ І.В. Дякую, пане Голово. Насправді в мене два короткі запитання, відповіді на які не затягуватимуть прийняття рішення щодо цього важливого законопроекту.

Перше запитання. Я хотіла б, щоб ви зрефлексували на зауваження представниці Президента в парламенті, що з 3 лютого цей законопроект затримався саме в нашому комітеті, адже я знаю, що ми до нього неодноразово поверталися на наших засіданнях, і саме Офіс Президента загальмував якнайшвидше внесення його на розгляд.

Друге запитання. Чи не вважаєте ви, що законопроект, який підготувала робоча група нашого комітету, кращий, ніж вето, яке на нього наклав Президент?

ЗАВІТНЕВИЧ О.М. На перше ваше запитання тут було, здається, вже декілька відповідей. Давайте просто підтримаємо ініціативу, яка внесена. Усі дискусії у нас з вами відбувалися в комітеті. Коли це питання буде предметом іншого законопроекту, ми його вирішимо. Вибачте, це ми вже повторюємося.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ну, ще 2 хвилини доведеться повторюватися.
Юрчишин Ярослав Романович. Може, у вас інше якесь запитання.

ЮРЧИШИН Я.Р. Так, я, власне, пропоную продовжити плідну дискусію, яка триває. Передаю слово Соломії Бобровській.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Соломія Анатоліївна Бобровська. Будь ласка.

БОБРОВСЬКА С.А. Мої улюблені колеги по фракції вирішили продовжити перелік регіонів, де ми хотіли б провести свою військову операцію, зокрема в Туві. Усім відомі так звані тувинські добровольці, імена яких роками носили наші вулиці і міста. Запитання: чи потрібно буде згідно з цим законом погодження Верховної Ради, щоб наші військові могли провести, сподіваюся, успішну військову операцію саме для так званих тувинських добровольців, які роками нас вбивали, знищували, грабували і гвалтували наших жінок.

Дякую.

ЗАВІТНЕВИЧ О.М. Згідно з цим законом, мабуть, ні.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, залишилася ще 1 хвилина.
Саврасов, фракція «Європейська солідарність», передає слово Герасимову.

ГЕРАСИМОВ А.В. У мене дуже просте запитання, на яке все-таки ми маємо отримати відповідь. А комітет взагалі зрозумів пропозиції, які надав Офіс Президента? Бо, за моєю інформацією, багато юристів, фахівців прочитали ці пропозиції і поставили лише одне запитання: хто їх писав і хто їх підписував? Можна отримати відповідь?

Дякую.

ЗАВІТНЕВИЧ О.М. Дякую за запитання. Відповідаю вам чітко. Так, комітет текст зрозумів і всі пропозиції зрозумілі.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дуже добре, щоб зрозуміли й інші депутати. Тут чорним по білому написано.

Шановні колеги, будь ласка, займайте місця, переходимо до голосування. Підготуйтеся до голосування за пропозиції Президента.

Ставиться на голосування пропозиція 1 Президента України. Прошу народних депутатів голосувати.

«За» – 249.

Рішення прийнято.

Ставиться на голосування пропозиція 2 Президента України. Прошу народних депутатів голосувати.

«За» – 257.

Рішення прийнято.

Шановні колеги, всі пропозиції Президента прийнято, переходимо до голосування за закон у цілому.

Відповідно до статті 135 Регламенту Верховної Ради України ставлю на голосування пропозицію про повторне прийняття Закону «Про внесення змін до деяких законів України щодо окремих питань направлення підрозділів Збройних Сил України до інших держав у період дії воєнного стану» ([№ 12378](#)) у цілому з урахуванням пропозицій Президента України. Прошу народних депутатів голосувати.

«За» – 267.

Рішення прийнято.

Закон прийнято з урахуванням пропозицій Президента.

Дякую, колеги.

Рухаємося далі. Наступний проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про основи національного спротиву» щодо залучення ветеранів війни до організації та здійснення підготовки громадян України до національного спротиву» ([№ 9421](#)).

Ставлю на голосування пропозицію про розгляд цього законопроекту за скороченою процедурою. Прошу голосувати.

«За» – 229.

Рішення прийнято.

Запрошую до слова заступника міністра у справах ветеранів України Фархадова Фархада Габіловича.

Будь ласка, Фархаде Габіловичу.

ФАРХАДОВ Ф.Г., заступник міністра у справах ветеранів України. Добрий день, шановні народні депутати, шановний пане Голово Руслане Олексійовичу! Пропонується до розгляду проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про основи національного спротиву» щодо залучення ветеранів війни до організації та здійснення підготовки громадян України до національного спротиву».

Законопроектом пропонується актуалізувати законодавство у сфері підготовки громадян до національного спротиву в умовах збройної агресії проти

України. Виклики, які постають сьогодні перед державою, потребують підвищення якості викладання початкової військової підготовки, а саме імплементації в систему освіти практичного досвіду щодо захисту України, набутого ветеранами війни. Це дасть змогу підвищити професійну компетентність фахівців, які здійснюють підготовку громадян України до національного спротиву, у закладах військової освіти під час навчання дітей та молоді з питань військової підготовки.

Проектом акта передбачається внести зміни щодо залучення ветеранів війни до такої підготовки, а також розширити склад суб'єктів, а саме долучити до переліку таких суб'єктів Міністерство у справах ветеранів України.

Реалізація акта створить підґрунтя для ефективного вирішення стратегічних питань, зокрема у сфері підготовки громадян України до національного спротиву, з урахуванням бойового досвіду ветеранів, набутого під час захисту суверенітету та територіальної цілісності.

Прошу підтримати цей законопроект та проголосувати його за основу.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Запрошую до слова голову підкомітету Комітету з питань національної безпеки, оборони та розвідки Веніславського Федора Володимировича. Будь ласка.

ВЕНІСЛАВСЬКИЙ Ф.В. Шановний пане Голово! Шановні колеги! Комітет Верховної Ради України з питань національної безпеки, оборони та розвідки на своєму засіданні 20 лютого розглянув законопроект, ініційований Кабінетом Міністрів України, щодо залучення ветеранів війни проти російської федерації до підготовки громадян до руху опору.

Це дуже маленький, але дуже важливий законопроект, мета якого полягає в залученні саме тих громадян, які вже мають досвід ведення бойових дій, до підготовки інших громадян до національного супротиву.

Комітет Верховної Ради України з питань національної безпеки, оборони та розвідки за результатами розгляду пропонує прийняти законопроект у першому читанні за основу, доручивши комітету доопрацювати його з урахуванням поправок і пропозицій суб'єктів права законодавчої ініціативи та внести на розгляд Верховної Ради України.

Щодо змісту цього законопроекту. Як я вже сказав, він містить дві прості норми. Перша норма – залучення тих громадян України, які давали відсіч збройній агресії, до підготовки інших громадян до національного спротиву. Друга норма – залучення додаткового центрального органу виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізує політику у сфері захисту прав громадян, які брали участь у відсічі збройної агресії, у Революції Гідності, в антитерористичній операції, а саме Міністерства у справах ветеранів.

Думаю, разом з Міністерством освіти і науки, Міністерством оборони Міністерство у справах ветеранів може суттєво посилити патріотичне виховання громадян України і їх підготовку до руху опору.

Прошу підтримати цей законопроект.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Прошу фракції і групи записатися на виступи: два – за, два – проти.

Люшняк, група «Довіра». Будь ласка.

ЛЮШНЯК М.В., член Комітету Верховної Ради України з питань бюджету (одномандатний виборчий округ № 166, Тернопільська область, самовисуванець). Прошу передати слово Оксані Савчук.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Оксана Савчук. Будь ласка.

САВЧУК О.В., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань транспорту та інфраструктури (одномандатний виборчий округ № 83, Івано-Франківська область, політична партія Всеукраїнське об'єднання «Свобода»). Шановні колеги! Я хочу звернути увагу на те, що саме питання національного спротиву та національно-патріотичного виховання в час війни у нас на державному рівні фактично перебуває в досить незадовільному стані. Що мається на увазі? Усі освітні програми, які ми здійснили, потребують реально більшого фінансування і більшої реалізації на місцях. Ми бачимо, що немає достатньої кількості навіть сучасно обладнаних тирів, де наші діти мали б отримувати базові навички і вміння користуватися навчальною зброєю. Я можу це підтвердити, тому що неодноразово спілкуюся з нашими ветеранами, які навіть за власний кошт облаштували тири й очікують на державну підтримку.

Закон щодо національно-патріотичного виховання, який ми прийняли, на жаль, слабо реалізується на місцях. Тому сьогодні нам потрібно не лише декларувати нові законопроекти, які, звичайно, ми підтримуємо, адже наші ветерани, військові, які мають бойовий досвід, однозначно повинні навчати, а й розуміти, що має бути державна стратегія, яка впроваджуватиметься щодня. На жаль, наразі вона дуже повільна і її не відчувається на місцях. Якщо говорити, наприклад, про наші села, то там навчальні кімнати практично не обладнані жодним інвентарем, і все це робиться руками волонтерів. А це вкрай необхідно, тому що саме виховання молодих національно спрямованих лідерів у майбутньому дасть можливість цій країні правильно формувати національну політику як у сфері освіти, так і у сфері національно-патріотичного виховання. Тому вкрай важливо, крім наших законопроектів, виділяти кошти, фінансувати. У цьому має бути державна стратегія нас як країни, яка воює.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Федієнко Олександр Павлович, фракція «Слуга народу». Будь ласка.

ФЕДІЄНКО О.П., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань національної безпеки, оборони та розвідки (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Передайте, будь ласка, слово Завітневичу Олександр Михайловичу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Олександр Михайлович Завітневич. Будь ласка.

ЗАВІТНЕВИЧ О.М. Шановні колеги, законопроект важливий, потрібний і дуже на часі. Коли його розглядали на засіданні комітету, звісно, передивилися всі зауваження Головного науково-експертного управління Апарату Верховної Ради України, деяких міністерств, навіть лунали думки відкликати, переробити, переписати, перевнести, але прийняли зважене рішення з вашою допомогою, шановні колеги, доопрацювати до другого читання.

Цей законопроект підтримується в цілому Міністерством оборони, звісно, Міністерством у справах ветеранів, Міністерством освіти і науки, тому прошу підтримати його за основу.

Дякую всім.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Совсун Інна Романівна, фракція «Голос». Будь ласка.

СОВСУН І.Р., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань енергетики та житлово-комунальних послуг (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Голос»). Фракція «Голос». Шановні колеги! Ви, мабуть, пам'ятаєте, як влітку минулого року ми прийняли закон про запуск реформи щодо викладання предмета «Захист України» в школах. Власне кажучи, законопроект, який ми розглядаємо, стосується тієї самої теми. Питання полягає в тому, яким чином ми будемо вдосконалювати викладання цього предмета, який давно є обов'язковим у програмах, але вивчався за застарілою програмою.

Я дещо здивована, що зараз лунають фрази про те, щоб залучати до цього ветеранів, бо правда в тому, що ветерани вже з цього навчального року досить активно залучені до цього процесу там, де була можливість, де було бажання місцевих органів управління освіти знаходити контакти і залучати цих людей. Звичайно, можна це інституалізувати, і ми розуміємо, чому це важливо робити. Насправді якісь рухи вже відбуваються, не скрізь це успішно, але я вам чесно скажу, що на сьогодні є прогрес з викладанням предмета «Захист України» порівняно з тим, де ми були рік тому. Не часто представники опозиції з цієї трибуни можуть похвалитися активною і продуктивною взаємодією з органами влади, але цей приклад насправді є успішним.

Однак є інша проблема, яку я хотіла б порушити в контексті дискусії, яка зараз ведеться. Ми з повагою з цієї трибуни говоримо про ветеранів, але разом з тим мене дуже турбують новини, які я постійно читаю, що десь людину у військовій формі не впустили в маршрутку, десь образили в той чи інший спосіб. Мене дуже насторожує, що ми, суспільство, яке завдячує ветеранам тим, що можемо продовжувати існувати, бачимо ці сигнали неповаги до військових на вулицях, у громадському транспорті, в інших місцях. Я хотіла б, щоб ми про це теж говорили і пам'ятали, що ветерани заслуговують не лише на робоче місце в школі, а й на нашу щоденну повагу.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Завершальний виступ – Южаніна Ніна Петрівна, фракція «Європейська солідарність».

ЮЖАНИНА Н.П. Прошу передати слово Ірині Фріз.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ірина Фріз. Після неї – Сергій Рудик, 1 хвилина, і перейдемо до голосування.

ФРІЗ І.В. Дякую, шановні колеги. Дійсно, законопроект був зареєстрований ще в 2023 році, тобто майже два роки очікував свого розгляду в першому читанні. Після його внесення чинне законодавство зазнало певних змін, і з огляду на це законопроект потрібно доопрацювати до другого читання. Але я впевнена, що висловлені зауваження, зокрема Головного науково-експертного управління Апарату Верховної Ради України, можна врегулювати під час його доопрацювання.

Законопроект вкрай актуальний, фракція «Європейська солідарність» його підтримуватиме. Більше того, я вважаю, що залучення наших ветеранів до освіти, до патріотичного виховання нашої молоді є життєво необхідним для нашої держави, адже географічно ми нікуди не дінемося, і ворог, який є нашим сусідом, завжди буде там, а отже, ми маємо готувати наступні покоління давати відсіч агресору.

Вік наших ветеранів, захисників значно зменшився. Це люди молоді або середнього віку, які своїм життєвим прикладом даватимуть можливість молоді відчувати необхідність готуватися до захисту та дачі відсічі агресору.

Фракція «Європейська солідарність» закликає підтримати цей законопроект. До другого читання ми будемо разом його доопрацьовувати, і я впевнена, що такий закон, дійсно, буде необхідною ланкою в нашому законодавстві для залучення ветеранів.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Сергій Ярославович Рудик. Будь ласка. Після цього переходимо до голосування.

РУДИК С.Я., заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань аграрної та земельної політики (одномандатний виборчий округ № 198, Черкаська область, самовисуванець). Шановні українці! З серпня мене не було в цьому парламенті. Приїхав з фронту, подивився порядок денний – усе, як завжди. Закон, проект якого ми зараз розглядаємо, має надати право ветеранам, які пройшли бойові дії, навчати новобранців. Актуально? Так. Своєчасно? Ні, не своєчасно, одинадцятий рік війни і четвертий рік повномасштабного вторгнення! Голова Комітету з питань національної безпеки, оборони та розвідки вважає його своєчасним. Несвоєчасний він, а що своєчасно, я вам скажу.

Червоні лінії на переговорах союзників – ось що має хвилювати сьогодні парламент. Не демографічний реєстр, не автомобілі, не банківська сфера, а те, з чим наш Президент і уряд виходять на переговори. Скликайте негайно закрите засідання парламенту, кличте Президента, Верховного Головнокомандувача, уряд, Головнокомандувача ЗСУ! Ми маємо знати і приймати відповідальне рішення для нашої країни...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, переходимо до прийняття рішення.

Ставлю на голосування пропозицію про прийняття проекту Закону «Про внесення змін до Закону України «Про основи національного спротиву» щодо залучення ветеранів війни до організації та здійснення підготовки громадян України до національного спротиву» ([№ 9421](#)) за основу.

Готові голосувати? Прошу народних депутатів голосувати.

«За» – 275.

Рішення прийнято.

Дякую.

Наступний проект Закону «Про внесення змін до Закону України «Про Єдиний державний демографічний реєстр та документи, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус» щодо звільнення осіб, які перебували в місцях несвободи внаслідок збройної агресії проти України, від сплати адміністративного збору за оформлення паспорта громадянина України» ([№ 12333](#)).

Ставлю на голосування пропозицію про розгляд цього законопроекту за скороченою процедурою. Прошу голосувати.

«За» – 227.

Рішення прийнято.

Запрошую до слова голову Комітету з питань прав людини, деокупації та реінтеграції тимчасово окупованих територій України, національних меншин і міжнаціональних відносин Задорожного Андрія Вікторовича.

Виступ і від авторів, і від комітету до 4 хвилин. Будь ласка.

ЗАДОРЖНИЙ А.В., голова Комітету Верховної Ради України з питань прав людини, деокупації та реінтеграції тимчасово окупованих територій України, національних меншин і міжнаціональних відносин (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Шановний пане головуєчий, шановні колеги! Цей законопроект спрямований на розв'язання однієї з нагальних потреб громадян України як цивільних, так і військових, які перебували в полоні, а саме на оформлення паспорта громадянина України без сплати адміністративного збору. Реєстрація законопроекту була ініційована Офісом Президента України.

Варто зазначити, що багато осіб, які повертаються з полону в процесі проведення обмінів, не мають паспорта, а без документа, що посвідчує особу, неможливо скористатися будь-якими іншими правами, передбаченими законодавством. Тож досить коротке повідомлення. Ви всі розумієте, про що цей проект.

Комітет на своєму засіданні 13 січня розглянув законопроект і рекомендував парламенту прийняти його за основу та в цілому. Проект закону підтримується Державною міграційною службою без зауважень.

Прошу підтримати.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Прошу фракції і групи записатися на виступи для обговорення цього проекту закону: два – за, два – проти.

Княжицький Микола Леонідович, фракція політичної партії «Європейська солідарність».

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань гуманітарної та інформаційної політики (одномандатний виборчий округ № 116, Львівська область, політична партія «Європейська солідарність»). Дякую, пане Голово. Фракція «Європейська солідарність» підтримуватиме цей законопроект у першому читанні, адже важливо, щоб наші захисники, які перебували в полоні і повернулися додому, мали змогу швидко оформити документи без сплати додаткових коштів. Але до другого читання потрібно буде виправити окремі положення, на які звертає увагу Головне науково-експертне управління Апарату Верховної Ради України.

У цьому залі ми маємо вирішувати питання наших громадян, і не лише тих, які повернулися з полону, хоча це надзвичайно важливо, а загалом врегульовувати проблему демографічної ситуації і демографічної кризи. Мій проект Закону «Про засади державної демографічної політики» ([№ 11424](#)) давно затверджений комітетом, але не вноситься на розгляд. Профільний комітет його обговорив, бо демографічною політикою, до речі, має займатися наш гуманітарний комітет, а не комітет з питань національних меншин. Шановний пан Андрій представив зараз законопроект № 12333 від усього комітету.

У моєму законопроекті пропонуються чіткі механізми, що зробити для внутрішньо переміщених осіб, для біженців і для збільшення народжуваності. Що з того, що ми створили Міністерство національної єдності, а згодом створили при Міністерством економіки ще й Агенцію національної єдності, які жодних механізмів для вирішення демографічної ситуації не мають? Все, що намагається зробити міністр, – поїхати і домовитися з іноземними країнами про виділення певних приміщень для агітаційної роботи. Наші колеги парламентарії з інших країн прямо кажуть, що ви намагаєтеся провести вибори, якимось задобрити ваших біженців, а потрібно діяти іншими способами. Це, справді, надзвичайно важливо. Бо якщо не створимо єдиного органу, який займатиметься і ВПО, і біженцями, і демографією в країні, то і цих людей не повернемо, і ніколи не забезпечимо того, щоб вони взяли участь у виборах тоді, коли ми нарешті переможемо в цій жахливій війні, яку розв'язала проти нас росія.

Законопроект ми будемо підтримувати.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ташева Таміла Равілівна. Будь ласка.

ТАШЕВА Т.Р., член Комітету Верховної Ради України з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Голос»). Шановні колеги, доброго здоров'я! Щиро дякую за внесення цього дуже важливого законопроекту. Наша фракція «Голос» підтримуватиме його. Насправді він стосується не лише питань військовополонених, а й цивільних заручників, політичних в'язнів, тому що ці люди після полону стикаються з величезною проблемою, бо не мають жодних документів. Безперечно, це важлива ініціатива, ми про неї говорили і правозахисники наполягали, починаючи з 2014 року, з початку війни, коли з'явилися перші військовополонені і перші цивільні заручники. Скорочення термінів виготовлення паспортних документів допоможе вирішити і ряд інших питань щодо соціального, медичного захисту, які потрібно врегулювати вже зараз. Тому ми будемо голосувати за, і я закликаю народних депутатів так само підтримати це рішення.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Вельможний Сергій Анатолійович, група «Довіра». Будь ласка.

ВЕЛЬМОЖНИЙ С.А. Луганщина, депутатська група «Довіра». Я хочу додати, що це не великий, але важливий крок, спрямований на поліпшення ситуації людей, які перебували в місцях неволі через агресію російської федерації. Разом з тим хочу нагадати, що величезна кількість наших співгромадян опинилася без власних домівок через напад росії. 3 мільйонів

людей, які стали переселенцями, лише трохи більше 10 тисяч отримали постійне житло від держави, а інші так і залишаються віч-на-віч зі своїми проблемами. З такими темпами держава надасть власну оселю 10 відсоткам ВПО протягом 500 років. У нас є 500 чи навіть 50 років? Звісно, немає. Усі ми живемо одне життя, а люди через війну втратили все і зараз нічого не отримують, і ні на кого не сподіваються, оскільки роками немає жодної допомоги.

Тому наше пріоритетне завдання – внести зміни до Державного бюджету України, знайти такі статті бюджету, які не є першочерговими під час війни. Україна – соціальна держава, в якій цінність людського життя та благополуччя завжди мають бути на першому місці. З війни ми можемо вийти переможцями лише тоді, коли збережемо наших громадян.

Депутатська група «Довіра» підтримує законопроект.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Дмитро Костюк, 1 хвилина. Будь ласка. Після цього голосуємо.

КОСТЮК Д.С. Дякую. Шановні колеги, думаю, всім вам відомий Володимир Винниченко. Ця людина 100 років тому очолювала український уряд, була перша особа в державі. Знаєте, як ця перша особа в державі згадувала в своїх спогадах цей час? Він писав: «Мені цікаво було спостерігати».

Шановні колеги, що ми робимо зараз, коли в ці дні вирішується доля України, чи буде Україна незалежною, суверенною державою? Ми поглядаємо за тим, як Зеленський наодинці бореться і відстоює наш суверенітет та незалежність, а Верховна Рада України досі не може окреслити червоні лінії, про які закономірно говорив Рудик.

Я впевнений, що Голова Верховної Ради має зібрати лідерів усіх депутатських фракцій та груп і разом окреслити ці червоні лінії. Звертаюся до Голови Верховної Ради України: ми маємо це обговорити і парламент має бути суб'єктом. Ми відповідаємо на питання війни і миру, це наші рішення, і ми маємо бути на переговорах.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Шановні колеги, ми завершили розгляд цього питання. Переходимо до прийняття рішення.

Ставлю на голосування пропозицію про прийняття проекту Закону «Про внесення змін до Закону України «Про Єдиний державний демографічний реєстр та документи, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус» щодо звільнення осіб, які перебували в місцях несвободи внаслідок збройної агресії проти України, від сплати

адміністративного збору за оформлення паспорта громадянина України» ([№ 12333](#)) за основу.

Готові голосувати? Прошу народних депутатів голосувати.

«За» – 264.

Рішення прийнято.

Була пропозиція прийняти і в цілому. Не буде заперечень?

Ставлю на голосування пропозицію про прийняття проекту Закону «Про внесення змін до Закону України «Про Єдиний державний демографічний реєстр та документи, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус» щодо звільнення осіб, які перебували в місцях несвободи внаслідок збройної агресії проти України, від сплати адміністративного збору за оформлення паспорта громадянина України» ([№ 12333](#)) у цілому з необхідними техніко-юридичними правками.

Готові голосувати? Прошу народних депутатів голосувати.

«За» – 259.

Рішення прийнято.

Закон прийнято.

Наступний проект Закону «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо удосконалення гарантій захисту суб'єктів господарювання під час здійснення кримінального провадження» ([№ 12439](#)).

Ставлю на голосування пропозицію про включення цього законопроекту до порядку денного сесії. Прошу голосувати, шановні колеги.

«За» – 248.

Рішення прийнято.

Ставлю на голосування пропозицію про розгляд цього законопроекту за скороченою процедурою. Прошу голосувати.

«За» – 234.

Рішення прийнято.

Запрошую до слова голову Комітету з питань правоохоронної діяльності Іонушаса Сергія Костянтинівича.

Виступ і від авторів, і від комітету, до 4 хвилин, але ознайомте нас з рішенням комітету.

ІОНУШАС С.К., голова Комітету Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Шановні колеги, шановний головуючий! Я почну свій виступ з нагадування, що символом правосуддя є Феміда, яка тримає терези. Цей законопроект покликаний збалансувати терези правосуддя, які, на жаль, останнім часом дають більше переваг стороні обвинувачення – правоохоронцям, слідчим, детективам. Саме цей законопроект

додає інструменти до Кримінального процесуального кодексу України, які дадуть змогу ефективно діяти стороні захисту – адвокатам, потерпілим.

Зазначені зміни були розроблені за участю членів Ради з питань підтримки підприємництва та підтримуються провідними бізнес-асоціаціями, зокрема Федерацією роботодавців України, Спілкою українських підприємців, Торгово-промисловою палатою України, Українським союзом промисловців і підприємців, Асоціацією підприємців ветеранів АТО, Об'єднанням організацій роботодавців України, *Diia.City United Board*. Саме тому в авторському колективі є звичайні підприємці і бізнесмени.

Законопроектом пропонується внести не просто технічні зміни до Кримінального процесуального кодексу, а ряд справжніх важливих та системних норм, впровадження яких є критично важливим для захисту бізнесу та передбачуваності правозастосування. Це сприятиме залученню інвестицій та розвитку підприємництва, зміцненню правової системи та балансу між правоохоронною діяльністю та економічною безпекою держави.

Основними положеннями законопроекту передбачається розширення прав потерпілих та сторони захисту в кримінальному провадженні та деталізація порядку ініціювання та здійснення тимчасового доступу до речей і документів. Надається дозвіл на оскарження окремих рішень, які раніше не підлягали оскарженню, наприклад, на відмову скасування арешту майна чи залучення експерта за клопотанням сторони захисту. Конкретизується процесуальний порядок визнання матеріального об'єкта речовим доказом. Уточнюється спосіб фіксування ходу та результатів обшуку шляхом доповнення положеннями, згідно з якими право безперешкодного фіксування ходу та результатів обшуку надається захиснику, потерпілому, його представнику і законному представнику всіма доступними засобами. Запроваджується інститут окремої ухвали слідчого судді, що дасть змогу реагувати на порушення прав учасників процесу. Встановлюється чіткий строк розгляду клопотань про тимчасовий доступ до речей і документів, а також граничні строки для повернення тимчасово вилученого майна.

Шановні колеги, цей законопроект про баланс між стороною захисту та правоохоронною системою. Прошу підтримати.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Прошу фракції і групи записатися на виступи для обговорення цього законопроекту: два – за, два – проти.

Бужанський Максим Аркадійович. Будь ласка.

БУЖАНСЬКИЙ М.А. Прошу передати слово Іонушасу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Сергію Костянтиновичу, будь ласка.

ІОНУШАС С.К. Шановні колеги, я ще раз нагадаю про баланс, про терези. Ми розуміємо, що сьогодні наша колега склала повноваження, розуміємо, що є багато кричущих випадків, яких, на жаль, останнім часом стає все більше. Цей законопроект покликаний надати більше інструментів правосуддя з метою встановлення справедливості, яка є основою будь-якого кримінального провадження.

Шановні колеги, прошу підтримати.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка, Совсун Ірина Романівна, фракція «Голос».

СОВСУН І.Р. Прошу передати слово Руцишину.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Руцишин Ярослав Іванович. Будь ласка.

РУЦИШИН Я.І., *секретар Комітету Верховної Ради України з питань економічного розвитку (одномандатний виборчий округ № 117, Львівська область, політична партія «Голос»).* Дякую. Шановні колеги! Я скористаюся метафорою попереднього доповідача з приводу терезів. Наша фракція не дійшла спільної згоди щодо цього питання, оскільки в нас шальки терезів Феміди із зав'язаними очима зрівнялися. З одного боку, зрозуміло, чому правоохоронні органи виступають проти цього законопроекту, оскільки їм додається більше бюрократії і, можливо, буде важче забезпечити принцип невідворотності покарання. Але я представляю тих, хто на інших шальках терезів, зокрема непрочитаний комітет підприємців Львівщини, якому виповнюється 20 років, з чим ми його вітаємо, де у свій час сиділа вся податкова міліція Львівської області. Молоді дебелі хлопці ходили поміж жіночками і заважали працювати. Керував тією податковою міліцією Тарас Козак, який сидів он там, керував податковою Медведчук, брат якого сидів он там. Де вони зараз, ми добре знаємо.

Отже, мова йде про зашиту в наше законодавство презумпцію винуватості підприємця, з яким можна робити все, що хочете, але ці люди, прокурори чи інші бюрократи, мають заробітну плану за свою діяльність. Підприємець за свій захист не отримує, він повинен конкурувати на ринку, і це дуже важливо. Тож нам треба схилити шальки терезів за рахунок принципу невідворотності покарання, а також принципу презумпції невинуватості в бік підприємництва. Це перше.

Друге. Треба вийти поза систему і помислити в інший спосіб. Якби ми встановили КРІ для податкових і контролюючих органів перевіряти не скільки ви збираєте податків, а скільки недобираєте, тоді об'єктом перевірок став би темний бізнес. Це зовсім змінює систему перевірок, у них не буде так багато роботи, і вони встигнуть все зробити.

Прошу голосувати за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Власенко Сергій Володимирович, фракція «Батьківщина». Будь ласка.

ВЛАСЕНКО С.В. Дякую, пане Голово. Шановні колеги, скажіть, будь ласка, скільки разів у цьому залі під час обговорення законопроекту ви чули: законопроект підтримується САП, законопроект підтримується НАБУ, законопроект підтримується прокуратурою, законопроект підтримується Національною поліцією? Сотні разів.

А скажіть, будь ласка, скільки разів ви чули, що законопроект підтримується адвокатським середовищем? Нуль разів. Напевно, це перший законопроект, який теоретично можна вважати таким, що підтримується адвокатським середовищем. Це призвело до того, що в нас більше 95 відсотків обвинувальних вироків суду. Це дуже погана ознака. Я не хочу застосовувати слова «недемократична судова система», але насправді це ознака недемократичної судової системи. Більше 95 відсотків обвинувальних вироків суду і ухвал, винесених на догоду правоохоронній системі з порушенням базових принципів судового процесу.

Тому, звичайно, я не застосовуватиму алегорію з терезами і не використовуватиму слово «баланс», хоча це перше слово, яке треба вживати, говорячи про змагальність судового процесу.

Хочу нагадати принцип демократичної судової системи, який наші антикорупціонери геть забули: краще не притягти до відповідальності десять винуватих, ніж притягти одного невинного. У нас, на жаль, правоохоронна система працює за абсолютно іншим принципом, і це треба виправляти.

Цей законопроект – один невеликий крок на шляху відновлення можливості для людей захищатися в кримінальному процесі від некоректних звинувачень, від некоректного забирання їхнього майна, від некоректного використання таких процесуальних дій, як обшук. Звичайно, законопроект недосконалий, але я переконаний, що до другого читання ми його виправимо.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Завершальний виступ – Бондар Михайло Леонтійович, фракція «Європейська солідарність». Після цього переходимо до голосування.

БОНДАР М.Л., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань енергетики та житлово-комунальних послуг (одномандатний виборчий округ № 119, Львівська область, політична партія «Європейська солідарність»). Дякую. Будь ласка, передайте слово Олексію Гончаренку.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Олексій Гончаренко. Після нього ще виступить Мамка, 1 хвилина.

Будь ласка, Олексію Олексійовичу.

ГОНЧАРЕНКО О.О. Ну, начебто, приймаємо важливий законопроект, щоб зупинити той «беспредел», рекет, який відбувається щодо суб'єктів господарювання, щодо бізнесу, по-простому сказати, щодо всіх підприємців в Україні. Але чи ви вірите в те, що це хоча б щось дасть? Бо вся система в Україні сьогодні побудована на тому, щоб рекетувати бізнес. На цьому наживаються колосальні статки, будуються вілли, купляються котеджі.

Хто в Україні зараз добре живе? Так звані правоохоронці, які вимагають, штурмують, все підряд знищують, всілякі керівники ТЦК, у диванах яких знаходять бабло, всілякі керівники МСЕК та інші, які сидять на різноманітних документах, що аж викидають з вікон своїх квартир сумки з баблом, бо вже немає, де його скирдувати. Всі вони зазвичай ще й різноманітні депутати від «Слуги народу» місцевого рівня, іноді не місцевого. Оце все шобло наживається на українських громадянах і українському бізнесі.

Повністю нищиться саме поняття «приватна власність» через різноманітні санкції, у тому числі щодо політичних опонентів. Уже шукають будь-яку підставу: ввести санкції, заблокувати, забрати в АРМА, вкрати. Узагалі зараз дуже проста схема: санкції – АРМА – вкрати, арешт – АРМА – вкрати. Ще щось через АРМА вкрати, роздерибанили, по кишнях порозсували, розбіглися – і все. Так нищиться Україна. У нашій державі структура власності вже, як у Північній Кореї. І це не дивно, бо Президент – «Кім Чен Зе».

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, зараз я ще надаю слово Мамці.

А, репліка від «Слуги народу». Голова фракції чи заступник голови фракції, хтось братиме право на репліку чи ні? Не будуть. Перепрошую, це право не депутата, а фракції.

Мамка. Будь ласка.

МАМКА Г.М., заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Опозиційна платформа – За життя»). Шановні колеги! Чую виступи народних депутатів і розумію, що все-таки реформи щодо правоохоронної системи, розпочаті грузинськими реформаторами, щодо судової гілки влади, впроваджені за керівництва майбутніх, минулих і всіх інших лідерів, закінчилися.

Хочу звернути увагу, що принцип винуватості, закладений у Кримінальному процесуальному кодексі, – це підстави внесення відомостей до Єдиного реєстру досудового розслідування. Стосовно звичайного громадянина можна порушити справу на підставі будь-якого звернення і розслідувати її вічно. Необхідно змінювати самі засади, і в цьому законопроекті пропонується внести перші зміни щодо додавання прав стороні захисту, щоб якісно здійснювати захист. Більше в ньому абсолютно немає нічого революційного.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Переходимо до голосування. Прошу народних депутатів зайняти свої місця.

Ставлю на голосування пропозицію про прийняття проекту Закону «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо удосконалення гарантій захисту суб'єктів господарювання під час здійснення кримінального провадження» ([№ 12439](#)) за основу з доопрацюванням положень відповідно до частини першої статті 116 Регламенту Верховної Ради України.

Готові голосувати? Прошу народних депутатів голосувати.

«За» – 249.

Рішення прийнято.

Дякую.

З процедури – Костюк Дмитро. Будь ласка. Лише з процедури, пане Дмитре.

КОСТЮК Д.С. Руслане Олексійовичу, виключно з процедури.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка.

КОСТЮК Д.С. Я хочу, щоб Верховна Рада України стримано, з розумінням ставилася до виступів Олексія Гончаренка. Це талановитий кандидат у Президенти, який не може виграти, тому хоче, щоб Зеленський просто склав свої повноваження.

У мене є пропозиція...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Що у вас з процедури?

КОСТЮК Д.С. З процедури. У мене є пропозиція. Я вважаю, що блокування трибуни парламенту під час війни суперечить українським інтересам. Тому звертаюся до регламентного комітету і до Верховної Ради з пропозицією, у разі якщо якісь політичні сили ще раз заблокують трибуну парламенту, позбавити їх права відвідувати наступні засідання за блокування трибуни Верховної Ради України.

Дякую (*Шум у залі*).

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Звичайно, репліка. Олексій Гончаренко... (*Шум у залі*). Що?

Друзі, ви говорите позитивно, а він думає, що це його характеризує негативно. Ну, звідки я знаю? Людина має право на репліку. Але давайте все-таки домовимось, що ви ознайомитеся з рішенням регламентного комітету, воно в мене тут лежатиме, і кожному наступному, хто братиме право на репліку, я буду постійного його зачитувати. Добре? Просто зараз його немає в мене під руками.

Олексію Олексійовичу, 1 хвилина. Будь ласка.

ГОНЧАРЕНКО О.О. Дякую. Шановні колеги, я так розумію, ви тут усі вже живете виборами, у вас усі кандидати – той кандидат, цей кандидат. Мені здається, ви трохи не розумієте, що якщо далі демонструватимете цю потужну незламність, божевільну дипломатію, спочатку придумувати про рідкісноземельні метали і везти це в Америку, потім, коли в Америці все-таки побачили, – о, є такий пункт у Плані перемоги, розповідати – ні, будемо боротися.

Якщо ви далі так продовжуватимете, не буде держави, не буде виборів, не буде кандидатів, не буде нічого! І коли ви, колего з правлячої фракції, який виступав, говорите щось про Трампа, три рази подумайте своєю головою. Знаєте, з теплого залу Верховної Ради – супер! Поїдьте в Покровськ! Не дай Боже, якщо ми залишимося без американської допомоги, як ви там будете?!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, вчергове всі випустили свій пар. Але є стільки різних способів згадати про колегу, не назвавши його ім'я і по батькові чи ім'я і прізвище. Тож я дуже прошу використовувати ці лінгвістичні прийоми, тому що всі про все знають, всім все зрозуміло, не завжди обов'язково банан називати бананом (*Оплески*). Є, справді, така приказка.

Шановні колеги, будь ласка, рухаємося далі.

Наступне питання – проект Закону «Про внесення змін до розділу XII «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про судоустрій і статус суддів» щодо відрядження суддів з метою забезпечення здійснення правосуддя та усунення загрози припинення роботи апеляційних судів» ([№ 6049](#)).

Ставлю на голосування пропозицію про розгляд цього питання за скороченою процедурою. Прошу голосувати.

«За» – 222.

Рішення прийнято.

Запрошую до слова голову Комітету з питань правової політики Дениса Вячеславовича Маслова. Я так розумію, що ви виступите і від авторів, і від комітету, до 4 хвилин, але обов'язково ознайомте нас з рішенням комітету. Будь ласка.

МАСЛОВ Д.В., голова Комітету Верховної Ради України з питань правової політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Дякую, Руслане Олексійовичу. Я постараюся не займати багато часу і попрошу, колеги, максимальної підтримки цього законопроекту.

Спершу скажу про рішення комітету. Комітет з питань правової політики, розглянувши законопроект на своєму засіданні, вирішив рекомендувати прийняти його за основу й одночасно звернутися до Голови Верховної Ради

з проханням оголосити під час пленарного засідання про застосування частини першої статті 116 Регламенту Верховної Ради України.

А тепер простими словами, про що цей законопроект. Колеги, щоб ви розуміли, які зараз цифри в апеляційних судах, я говоритиму про неспеціалізовані суди, де часто судяться громадяни щодо якихось побутових, цивільних справ, розлучення, стягнення аліментів тощо. Просто почуйте цифри: на сьогодні з 1 тисячі 81 вакансії в апеляційних судах заповнені й діють 377 суддів. Тобто 35 відсотків, це я навіть округлив, загальної чисельності, яка мала б бути. Це відповідним чином має наслідком затягування строків розгляду. Уявіть, ці суди розглядають справи за кримінальними провадженнями, які зараз призначаються на кінець цього року. Це взагалі стандартна історія. Таке неможливо.

За номером законопроекту ви можете побачити, що він був зареєстрований мною, я ініціатор і співавтор, і іншими співавторами ще на шостій сесії. Зараз тринадцята сесія.

У 2021 році ми бачили цю загрозу. Це був план Б, ми до останнього не хотіли його включати і приймати, розраховували на швидкі конкурсні процедури в апеляційні суди. Але після чіткої взаємодії і координації з нашими міжнародними партнерами та прийнявши відповідні закони на виконання їх рекомендацій, ми маємо зараз таке становище, що в нас, мабуть, найвідкритіші і найскладніші процедури у світі, але вони одні із найдовших. Тому найближче заповнення вакансій в апеляційних судах очікується, я дуже обережно підбиратиму слова, дуже нескоро. З огляду на це такий закон просто життєво необхідний, щоб завтра просто не повісити замки на апеляційних судах і повністю не зупинити здійснення правосуддя.

Що передбачається цим законопроектом? Суддів першої інстанції, які мають десятирічний стаж роботи (до другого читання ми обов'язково доповнимо цю норму, думаю, принаймні я як автор це пропонуватиму) і пройшли кваліфікаційне оцінювання зможуть тимчасово відрядити до апеляційних судів для здійснення правосуддя до моменту, коли на ці посади не прийдуть за конкурсом люди, виключно для того, щоб не зупинити правосуддя. Тому, колеги, прошу підтримати цей законопроект.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Шановні колеги, далі ми переходимо до обговорення. Прошу фракції і групи записатися на виступи: два – за, два – проти для висловлення своєї фундаментальної думки щодо цього законопроекту.

Слово надається Дирдіну Максиму Євгеновичу, фракція «Слуга народу». Будь ласка.

ДИРДІН М.Є., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань правової політики (одномандатний виборчий округ № 132,

Миколаївська область, політична партія «Слуга народу»). Шановні колеги! Я прошу підтримати законопроект мого колеги Дениса Маслова. Він дуже актуальний, тому що на сьогодні, коли триває конкурс на посади в апеляційні суди, який розтягнувся на роки і немає розуміння, коли він завершиться, прийняття даного законопроекту дасть можливість у разі, якщо настане такий момент, що в апеляційних інстанціях не буде кому працювати, тимчасово на певний період відрядити туди суддів першої інстанції.

Я прошу колег підтримати даний законопроект у першому читанні. До другого читання ми чекаємо на ваші пропозиції та ідеї і будемо його доопрацьовувати.

Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Григорій Миколайович Мамка, група «Платформа за життя та мир». Будь ласка.

МАМКА Г.М. Шановні колеги, знову Верховна Рада виправляє якісь помилки або дає шанс на роботу судової гілки влади. Вибачте, уже всі казали, що реформи відбулися, що правосуддя здійснюється дуже добре, але що ми маємо? Під час дії воєнного стану Голова Верховного Суду має право перевести суддю першої інстанції з одного суду до іншого. Конкурсів ми не провели разом з партнерами, начебто визначалися і кудись пливли, а на виході – час минув і апеляційні інстанції отримали 50 відсотків дефіциту суддів, які можуть розглядати апеляційні скарги. Вони більше не розглядають, зверніть увагу.

Чи потрібно прийняти цей законопроект у першому читанні? На мою думку, так. Але Верховна Рада не повинна включатися в процеси, які запущені шість років тому. З таким підходом ми скоро, окрім *Facebook*, будемо у Верховній Раді розслідувати кримінальні провадження. Але хочу звернути увагу, якщо ми даємо шанс переведення суддів з першої інстанції в апеляційну інстанцію, то нам необхідно зробити дуже прості речі. Усі задоволені якістю судових рішень? Абсолютно ні. До правоохоронного комітету надходять навіть скарги, що суддя десять років не викликає для допиту жодного свідка зі сторони захисту. Це добросовісний Шевченківський районний суд. Дарницький суд не враховує рішення Верховного Суду. Кажуть, начебто воно є, але його немає, і сторона захисту не може провести експертизу судового рішення.

Я вноситиму поправки щодо проведення у Верховному Суді експертизи судового рішення першої чи апеляційної...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Григорію Миколайовичу. 2 хвилини, ну...

Бондар Михайло Леонтійович, потім – Власенко Сергій Володимирович.

Бондар Михайло. Будь ласка.

БОНДАР М.Л. Дякую. Фракція «Європейська солідарність». На жаль, а може, на щастя, не знаю, це треба ще оцінювати, апеляційні суди, не лише

перелічені колегою, розглядають справи, зокрема військових. Буквально вчора в апеляційному суді відбувалися три справи стосовно бойових командирів. Місяць вони чекали, коли з першої інстанції їхні справи передадуть в апеляцію. Місяць бойовий командир, в якого обпечені легені, якому понад 60 років і він потребує лікування, очікує на апеляцію. Другий командир, який також потребує хірургічного втручання, у нього проблема з рукою, так само місяць очікує на апеляцію.

Ми вчора були присутні на тих судах. Я дякую колегам, які там були, і закликаю всіх прийти на ті суди подивитися, як цивільні судді судять бойових командирів, як вони намагаються розібратися у військовій тактиці, військових рішеннях, у яких звинувачують бойових командирів. Учора, наприклад, судді цивільного суду навіть стало погано під час розгляду такої справи.

Колеги, прийдіть в апеляційні суди на ці судилища бойових командирів, підтримайте їх, доведіть тим суддям, що ми прийняли закон про бойовий імунітет і не мають права судити військових у час війни. Підтримайте, колеги, приходьте на ці суди.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Власенко Сергій Володимирович, фракція «Батьківщина». Будь ласка.

ВЛАСЕНКО С.В. Дякую, пане Голово. Насправді цифри, названі головою комітету, – 35 відсотків працюючих суддів в апеляціях, це вирок усім тим реформам, усьому тому гвалтуванню судової системи, що відбувається, починаючи з 2010 року і до сьогодні, і системно відбувається з 2014 року. Це чистий вирок судовій системі і вирок так званим реформам.

Голова комітету сказав, що в нас найскладніша процедура добору. То, може, легше спростити процедуру добору, ніж щоразу латати дірки, запрошуючи, залучаючи якихось суддів? Може, краще створити систему, яка дасть змогу нормальним, чесним, порядним людям за достатньо швидкою, зрозумілою і прозорою процедурою без іноземних експертів потрапляти на роботу в судову систему, виносити чесні й справедливі рішення і забезпечувати громадянам України доступ до правосуддя, ніж щоразу латати дірки?

Проблема, дійсно, є, її треба вирішувати.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Сергію Володимировичу.

Шановні колеги, прошу підготуватися до прийняття рішення. Переходимо до голосування.

Ставлю на голосування пропозицію про прийняття проекту Закону «Про внесення змін до розділу XII «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про судоустрій і статус суддів» щодо відрядження суддів з метою забезпечення здійснення правосуддя та усунення загрози припинення роботи

апеляційних судів» ([№ 6049](#)) за основу з доопрацюванням положень відповідно до частини першої статті 116 Регламенту Верховної Ради України. Прошу народних депутатів голосувати.

«За» – 240.

Рішення прийнято.

З процедури – Гончаренко Олексій Олексійович. Будь ласка.

ГОНЧАРЕНКО О.О. Шановні колеги, поки Голова Верховної Ради України чомусь думає про банан (не знаю, чому), хочу сказати, що в нас є про що думати, а саме про рідкісноземельні метали. Пропоную викликати до Верховної Ради Першого віце-прем'єр-міністра – міністра економіки пані Свириденко, яка веде перемовини щодо угоди про рідкісноземельні метали. Знаєте, таке відчуття, про це говорить весь світ, а у Верховній Раді про це нічого не говориться.

Ми з вами обрані народом України, згідно з Конституцією України всі надра належать народу України. Тому треба почути від наших урядовців, пані Свириденко, що відбувається, який є драфт цього договору, про що домовляються, що збираються підписувати, тому що це питання майбутніх поколінь українців.

Пропоную всім колегам проголосувати, викликати сюди Свириденко...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я правильно зрозумів вашу пропозицію щодо виклику Свириденко, так?

Ставлю на голосування пропозицію Гончаренка. Будь ласка, голосуйте.

«За» – 93.

Рішення не прийнято.

Мотовиловець. Бачите, розізлили Мотовиловця. Може, якби перший сказав, то був би добрий.

Будь ласка, Андрію Вікторовичу.

МОТОВИЛОВЕЦЬ А.В. Прошу змінити порядок розгляду законопроектів і перейти до розгляду проекту закону [№ 12368-1](#) (друге читання), розпочати обмін думками. Прошу поставити цю пропозицію на голосування.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Андрію Вікторовичу, я правильно розумію, ви пропонуєте змінити черговість розгляду питань порядку денного і перейти зараз до розгляду проекту Закону «Про внесення змін до Закону України «Про судоустрій і статус суддів» та деяких інших законодавчих актів України щодо

утворення та функціонування Київського міського окружного адміністративного суду та Київського міського апеляційного адміністративного суду» (№ 12368-1)?

Ставлю на голосування пропозицію Мотовиловця, яку я щойно озвучив. Прошу народних депутатів голосувати.

«За» – 202.

Рішення не прийнято.

Андрію Вікторовичу, вибачте, пропозиція не отримала підтримки в залі. Не треба було Олексія зливати, може б він і проголосував. Я завжди за мир у залі, шановні колеги.

Йдемо далі. Наступний проект Закону «Про внесення змін до Закону України «Про захист інтересів осіб у сфері інтелектуальної власності під час дії воєнного стану, введеного у зв'язку із збройною агресією Російської Федерації проти України» щодо удосконалення патентного законодавства» ([№ 9383](#)) та альтернативний до нього законопроект [№ 9383-1](#).

Ставлю на голосування пропозицію про розгляд цих двох законопроектів за скороченою процедурою.

«За» – 209.

Рішення прийнято.

Запрошую до слова Радущкого Михайла Борисовича, автора першого законопроекту.

РАДУЦЬКИЙ М.Б., голова Комітету Верховної Ради України з питань здоров'я нації, медичної допомоги та медичного страхування (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Колеги, вашій увазі пропонується законопроект, надзвичайно важливий як для системи охорони здоров'я, так і для кожного громадянина, спрямований на дотримання балансу між захистом майнових прав на лікарський засіб та забезпеченням його економічною і фізичною доступністю для пацієнта.

Нагадаю, на початку повномасштабного вторгнення було прийнято низку змін до законодавства, щоб спростити роботу бізнесу та державних структур. Законом [№ 2174-IX](#) було продовжено терміни чинності всіх майнових прав. На квітень 2022 року це рішення було логічним. Але сьогодні вже 2025 рік, ситуація змінилася.

Хотів би додати, що в рішенні РНБО від 12 лютого наголошується на необхідності прийняття проекту закону № 9383 як одного із механізмів зниження цін на ліки.

Окремо зазначу, норми цього законопроекту мають позитивний вплив на доступність ліків для населення, сприятимуть збільшенню вітчизняного виробництва лікарських засобів, збереженню робочих місць, активізації експорту та наповненню бюджету податками.

Колеги, на засіданні комітету, головою якого є пан Наталуха, ми домовилися з авторами альтернативного законопроекту, що до другого читання приймемо всі ті зауваження, які були в альтернативному законопроекті. Вони є обґрунтованими, тому прошу в першому читанні підтримати цей законопроект, а до другого читання ми разом з авторами альтернативного законопроекту внесемо зміни.

Дякую.

Веде засідання Перший заступник Голови Верховної Ради України **КОРНІЄНКО О.С.**

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Буде виступ від авторів альтернативного законопроекту? Не буде. Добре.

До слова запрошується голова комітету Дмитро Андрійович Наталуха.

Будь ласка.

НАТАЛУХА Д.А., голова Комітету Верховної Ради України з питань економічного розвитку (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Шановні колеги, мої вітання! Ви чули від Михайла Борисовича інформацію про сутність цього законопроекту. Він технічний, переважно про фізичну можливість власників інтелектуальних прав і патентів на лікарські засоби дістатися до державних установ і органів станом на початок воєнних дій. Це дві різні умови можливості дістатися до цих органів, тому законопроект став актуальний саме сьогодні, про що було прийнято відповідне рішення Ради національної безпеки і оборони, в якому зазначається необхідність його прийняття.

Ми провели засідання комітету 18 лютого в режимі відеоконференції і прийняли рішення рекомендувати прийняти за основу в першому читанні саме базовий законопроект № 9383. Альтернативний проект закону № 9383-1 комітет рекомендує відхилити.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Запишіться, будь ласка, на виступи в обговоренні: два – за, два – проти.

Неклюдов Владлен Михайлович, фракція «Слуга народу». Будь ласка.

НЕКЛЮДОВ В.М., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Дякую. Я прошу передати слово для посилення своєї потужної позиції у цьому питанні Дмитру Наталусі.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Наталуха. Будь ласка.

НАТАЛУХА Д.А. Колеги, як на мене, абсолютно технічний законопроект достатньо гармонійно пройшов комітет, дали можливість висловитися і експертному середовищу, і керівнику Національного інституту інтелектуальної власності та права. Є повний консенсус прийняти його в першому читанні, доопрацювати до другого з тими, в кого є зауваження.

Тому прохання підтримати цей законопроект у першому читанні і дати можливість доопрацювати до другого читання.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Руцишин, фракція «Голос». Будь ласка.

РУЦИШИН Я.І. Прошу передати слово Ользі Стефанишиній.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ольга Стефанишина. Будь ласка.

СТЕФАНИШИНА О.А., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань здоров'я нації, медичної допомоги та медичного страхування (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Голос»). Колеги, спробую простою мовою пояснити цей складний проект закону. Верховна Рада 1 квітня 2022 року проголосувала за те, щоб продовжити строк дії патентів на винаходи, який мав би закінчитися, якби не воєнний стан.

Скажу на прикладі ліків, як це впливає. Президент України звернув увагу, що в Україні дуже високі ціни на ліки. Конкуренція завжди знижує ціни на ліки. Сьогодні через те, що на деякі ліки несправедливо, необґрунтовано і досі діють патенти, конкуренції бути не може. Коли на ринок заходять генеричні препарати, ціни на ліки падають у 10 разів. Ми зараз цього не можемо зробити, тому що є дія цього закону.

Сьогодні ми будемо голосувати за цей законопроект у першому читанні, але насправді потрібно просто скасувати закон від 1 квітня 2022 року, щоб не було законодавчих колізій. Тому пропоную попрацювати над цим проектом закону між першим і другим читаннями, щоб ми могли дозволити знижувати ціни на ліки абсолютно легально і в справедливий спосіб.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Колтунович Олександр Сергійович, група «Платформа за життя та мир».

КОЛТУНОВИЧ О.С. Дякую. Шановний головуючий! Шановні колеги! Я продовжу дискусію, яку розпочали на засіданні Комітету з питань економічного розвитку, щодо питання фінансово-економічного обґрунтування порогової планки зниження цін на лікарські засоби і таке інше. Указ Президента щодо введення в дію рішення РНБО щодо зниження ціни на ліки має комплекс

заходів. Цей законопроект, як уже сказали колеги, меншою мірою або лише частково впливатиме на зниження вартості лікарських засобів.

У мене є пропозиція, я це озвучував і на засіданні економічного комітету: подати весь перелік проектів законів, а уряду зі свого боку – свої проекти постанов, щоб отримати обіцяну дефляцію чи зниження цін на лікарські засоби. І тут називається цифра – 30 відсотків. Погодьтеся, зниження вартості лікарських засобів на 30 відсотків – це дуже суттєво. Думаю, Верховна Рада і Комітет з питань економічного розвитку зроблять комплекс заходів для того, щоб оперативно розглянути ці документи, щоб отримати обіцяне зниження. Це перше.

І друге. Сьогодні я вже казав, що обіцяна економічна політика і економічні реформи, які повинні бути в Україні, мають бути іншими – комплексними, для того щоб врегулювати це питання. Питання врегулювання ціноутворення на лікарські засоби це підтверджує. Тому що одним законопроектом не врегульовується і не вирішується це питання. А коли ми маємо комплекс законодавчих ініціатив, нормативно-правових актів від Кабінету Міністрів, тоді зможемо отримати позитивний економічний ефект у даному випадку.

Ну, і найголовніше те, про що вже казали колеги, ми знаходимося в надзвичайно складних зовнішньополітичних умовах. Маємо приймати відповідні рішення всередині парламенту, щоб посилювати Україну як всередині, так і ззовні.

Дякую за увагу.

Веде засідання Голова Верховної Ради України
СТЕФАНЧУК Р.О.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Руцишин Ярослав Іванович, фракція «Голос». Будь ласка.

Степан Іванович Кубів. Будь ласка.

КУБІВ С.І., *член Комітету Верховної Ради України з питань економічного розвитку (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»).* Шановний пане Голово! Шановні колеги! Дійсно, в дискусії є позитивні пропозиції, які були внесені під час обговорення проекту закону. Проектом пропонується уточнити, що з дня, наступного за днем припинення чи скасування воєнного стану, чинними залишаються не всі, а лише ті майнові права інтелектуальної власності, строк чинності яких спливає в день введення в Україні воєнного стану. І коли ми говоримо про альтернативний законопроект, також уточнюється, що чинність майнових прав інтелектуальної власності не може бути подовжена на строк довший, ніж строк, визначений базовим законом.

Хочу сказати, що альтернативний законопроект № 9383-1 пані Іванни Климпуш-Цинцадзе абсолютно є взаємодоповнюючим. Ми домовилися на засіданні комітету, що між першим і другим читаннями будуть враховані окремі позиції. Але головна відмінність між цими проектами полягає в тому, що в альтернативному проекті, на відміну від проекту № 9383, не передбачається втрата чинності майновими правами інтелектуальної власності, строк чинності яких спливає на день введення в Україні воєнного стану і які не можуть бути підтримані відповідно до Закону «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі». Тому по-перше, нам необхідно зробити економічне обґрунтування, про що було вже наголошено у виступах.

По-друге, треба взяти сильний законопроект і зробити до другого читання єдиний законопроект.

І по-третє, не може бути, пане Голово, колізії між нормами закону, прийнятого у 2022 році, і законопроекту, який ми зараз пропонуємо.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Шановні колеги, ми завершили обговорення. Переходимо до прийняття рішення. Прошу народних депутатів зайняти свої місця.

Ставлю на голосування пропозицію про прийняття проекту Закону «Про внесення змін до Закону України «Про захист інтересів осіб у сфері інтелектуальної власності під час дії воєнного стану, введеного у зв'язку із збройною агресією Російської Федерації проти України» щодо удосконалення патентного законодавства» ([№ 9383](#)) за основу з доопрацюванням положень відповідно до частини першої статті 116 Регламенту Верховної Ради України.

Готові голосувати? Прошу народних депутатів голосувати.

«За» – 232.

Рішення прийнято.

Дякую.

Шановні колеги, далі в нас законопроекти [№ 0297](#) і [№ 12309](#), які пов'язані між собою.

Я поставлю на голосування пропозицію (*Шум у залі*). Якщо ви так вважаєте, не голосуйте. Друзі, я ще раз кажу, це право головуючого, визначене статтею 28 Регламенту Верховної Ради України. Я хочу поставити цю пропозицію на голосування.

Що у вас з процедури, Артуре Володимировичу?

ГЕРАСИМОВ А.В. Шановний Руслане Олексійовичу! Шановні колеги! Це не просто законопроекти. Один із них про ратифікацію, інший – про

внесення змін до деяких інших законів України. Це два різні законопроекти, які готувалися в різних комітетах. Яке одне обговорення?

Тому в мене прохання: два окремих обговорення. Давайте дотримуватися Регламенту.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Добре. Я зрозумів позицію.

Разумков Дмитро Олександрович. Будь ласка.

РАЗУМКОВ Д.О., народний депутат України (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Дякую. Руслане Олексійовичу, це не пов'язані між собою законопроекти, вони не є альтернативними. Ви не можете їх об'єднувати. З таким успіхом можна було об'єднати всі законопроекти.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Дмитре Олександровичу. Будь ласка.

РАЗУМКОВ Д.О. Я не завершив.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дайте можливість продовжити. Що у вас з процедури? Будь ласка.

РАЗУМКОВ Д.О. Я ще раз вам повторюю, відповідно до Регламенту з таким самим успіхом ви можете об'єднати обговорення всіх законопроектів, провести одне обговорення, і цим завершити.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ні, це неправда. Я дам відповідь. Альтернативні і пов'язані – це абсолютно різні законопроекти. Альтернативні розглядаються автоматично разом з головним, а пропозицію про розгляд пов'язаних я як Голова Верховної Ради можу внести на розсуд залу, і тільки після того, як зал проголосує чи не проголосує, розглядати їх спільно, але рішення щодо кожного приймається окремо.

Тому, шановні колеги, ставлю на голосування пропозицію про об'єднаний розгляд, але окреме голосування проекту Закону «Про ратифікацію Конвенції Ради Європи про правопорушення, пов'язані з культурними цінностями» (№ 0297) та проекту Закону «Про внесення змін до деяких законів України у зв'язку з ратифікацією Конвенції Ради Європи про правопорушення, пов'язані з культурними цінностями» (№ 12309). Як на мене, це абсолютно пов'язані законопроекти, але вирішує зал. Прошу голосувати.

«За» – 224.

Рішення прийнято.

Запрошую спочатку одного доповідача, потім виступ голови комітету, за ним – інший доповідач і знову голова комітету. Після цих виступів буде обговорення: два – за, два – проти.

Запрошую до доповіді заступника міністра юстиції України Богатих Інну Володимирівну.

Будь ласка, Інно Володимирівно.

БОГАТИХ І.В., заступник міністра юстиції України. Шановні народні депутати! Шановний пане головуєчий! Проект Закону «Про ратифікацію Конвенції Ради Європи про правопорушення, пов'язані з культурними цінностями», розроблено з метою виконання внутрішньодержавних процедур, необхідних для надання Україною згоди на обов'язковість цієї конвенції.

Конвенцію Ради Європи про правопорушення, пов'язані з культурними цінностями, відкрито для підписання 19 травня 2017 року, а 11 вересня 2017 року конвенцію підписано від імені України. Конвенція ратифікована шістьма державами і набрала законної сили 01.04.2022 року.

Основою так званої Нікосійської конвенції є глава II, яка визначає правопорушення, що мають бути криміналізовані державами-учасницями для досягнення цілей конвенції. Вона також передбачає практичні заходи, що мають бути вжиті державами на національному та міжнародному рівнях з метою запобігання, боротьби з умисним знищенням, пошкодженням та незаконним обігом культурних цінностей.

Під час ратифікації конвенції пропонується висловити заяву до статті 19 конвенції щодо надання згоди на застосування конвенції як правової підстави для заходів про екстрадицію та взаємну правову допомогу в кримінальних справах за відсутності інших міжнародних договорів.

Шановні народні депутати! Шановний пане головуєчий! В умовах війни питання незаконного переміщення культурної цінності давно вже є дуже невідкладним, тому я звертаюся з проханням прийняти рішення і ратифікувати конвенцію, проголосувати за основу та в цілому.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Слово надається голові Комітету з питань зовнішньої політики та міжпарламентського співробітництва Олександрю Олександровичу Мережку.

МЕРЕЖКО О.О. Шановні колеги! Комітет з питань зовнішньої політики та міжпарламентського співробітництва на своєму засіданні 8 січня 2025 року розглянув внесений Президентом України проект Закону «Про ратифікацію Конвенції Ради Європи про правопорушення, пов'язані з культурними цінностями», і ухвалив рішення рекомендувати Верховній Раді України прийняти згаданий проект закону за основу та в цілому з урахуванням техніко-юридичних правок.

Метою проекту Закону «Про ратифікацію Конвенції Ради Європи про правопорушення, пов'язані з культурними цінностями» є виконання внутрішньодержавних процедур, необхідних для надання згоди України на обов'язковість для неї Конвенції Ради Європи про правопорушення, пов'язані з культурними цінностями.

Відповідно до пояснювальної записки за підписом віце-прем'єр-міністра з питань європейської та євроатлантичної інтеграції України – міністра юстиції України Ольги Стефанішиної реалізація проекту акта не потребуватиме додаткових витрат з державного бюджету України, оскільки забезпечуватиметься в межах коштів, призначених у державному бюджеті України на утримання державних органів, які безпосередньо братимуть участь у її виконанні.

Головне науково-експертне управління Апарату Верховної Ради України не заперечує можливості прийняття законопроекту.

Тож, шановні колеги, прошу підтримати рішення Комітету з питань зовнішньої політики та міжпарламентського співробітництва та прийняти проект Закону «Про ратифікацію Конвенції Ради Європи про правопорушення, пов'язані з культурними цінностями» за основу та в цілому з урахуванням техніко-юридичних правок.

Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Запрошую Богатих Інну Володимирівну представити інший законопроект. Будь ласка, пані заступник міністра.

БОГАТИХ І.В. Шановні народні депутати! Проект Закону «Про внесення змін до деяких законів України у зв'язку з ратифікацією Конвенції Ради Європи про правопорушення, пов'язані з культурними цінностями» розроблено з урахуванням вимог Закону України «Про міжнародні договори України» та внесений одночасно із проектом закону про ратифікацію згаданої конвенції.

Пропонується внести зміни до законів України «Про вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей», «Про культуру», «Про електронну комерцію» з метою імплементації європейських стандартів, які запроваджуються статтею 2 «Сфера застосування та використання термінів», статтею 5 «Незаконне ввезення», статтею 6 «Незаконне вивезення» і статтею 20 «Заходи на національному рівні» конвенції.

Зміни до статті 1 Закону України «Про вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей» спрямовані на доповнення переліку культурних цінностей, визначених у статті 2 конвенції.

Зміни до статей 14, 23 та виключення статті 22 цього закону мають визначити, які культурні цінності не підлягають ввезенню в Україну або вивезенню з України з урахуванням положень конвенції.

Виконання заходів на національному рівні, передбачених статтею 20 конвенції, буде реалізовано завдяки змінам до законів «Про вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей», «Про культуру», «Про електронну комерцію».

Законопроект було розроблено Міністерством юстиції у співробітництві із зацікавленими органами, зокрема Міністерством закордонних справ, Міністерством цифрової трансформації, Міністерством фінансів, Міністерством культури, Державною митною службою, Міністерством внутрішніх справ і погоджено з ними.

Реалізація законопроекту не потребуватиме додаткових витрат.

Прошу підтримати рішення комітету проголосувати законопроект за основу.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Запрошую до слова заступницю голови комітету, голову підкомітету Комітету з питань гуманітарної та інформаційної політики Кравчук Євгенію Михайлівну. Будь ласка.

КРАВЧУК Є.М., *заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань гуманітарної та інформаційної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»).* Дякую, колеги. Для економії часу просто зачитаю формально рішення комітету. Безумовно, Комітет з питань гуманітарної та інформаційної політики підтримав цей законопроект. Ми будемо доопрацьовувати цей законопроект відповідно до статті 116 Регламенту, щоб зробити його ще більш комплексним і захистити археологічну спадщину.

Дякую. Прошу підтримати.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Прошу представників фракцій і груп записатися на виступи у спільному обговоренні цих законопроектів: два – за, два – проти.

Дирдін Максим Євгенович, фракція «Слуга народу».

ДИРДІН М.Є. Прошу передати слово Кравчук Євгенії.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Євгенія Кравчук. Будь ласка.

КРАВЧУК Є.М. Шановні колеги, це дуже важливий законопроект і ратифікація задля нашої культурної спадщини, культурної ідентичності. Дякую Президенту Володимирі Зеленському за те, що він вніс на ратифікацію Нікосійську конвенцію. Саме за цією назвою її знають.

Хочу зробити зауваження Міністерству юстиції: конвенцію ратифікували не шість країн, а сім. Албанія зробила це 14 лютого цього року. Україна зараз може стати восьмою країною, яка ратифікує Нікосійську конвенцію.

Про що йдеться? Фактично про криміналізацію злочинів проти культурної спадщини. Це крадіжки та незаконне заволодіння культурними цінностями, незаконні розкопки, незаконне вивезення культурних цінностей, незаконний продаж культурних цінностей або їх знищення та пошкодження. Тому я звертаюся до колег з правоохоронного комітету розглянути третій законопроект, який є супутній, бо без нього конвенція не запрацює.

Про що ці злочини? Це те, що робить росія з нашою ідентичністю: вивозить, краде, а потім десь на чорних ринках намагається продати. Але справедливість обов'язково буде. Вже є перша підозра так званому науковцю, заступнику керівника музею «Ермітаж» «товарищу» Бутягіну, який причетний до незаконних розкопок на території тимчасово окупованого Криму. Ця підозра *in absentia*, але я переконана, що наше правосуддя знайде інших злочинців, які нищать українську культурну спадщину.

Дякую. Прошу підтримати.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Запрошую до слова Ташеву Тамілу Равілівну, фракція «Голос».

ТАШЕВА Т.Р. Дякую, колеги. Дійсно, дуже важлива конвенція, яку нам потрібно ратифікувати. Так само ми підтримуємо законопроект № 12309. Назву лише кілька цифр щодо Криму, що робить російська федерація з нашою культурною спадщиною.

У 2013 році у Криму музейних експонатів налічувалося 1 мільйон 200 тисяч, 3 тисячі 772 пам'ятки історії археології, 26 музеїв. 150 тисяч об'єктів культурної спадщини Криму і міста Севастополя було незаконно включено до державних реєстрів російської федерації. Понад 15 тисяч об'єктів було вивезено з Херсонської області, із них лише з міста Херсона і його музеїв – понад 10 тисяч. Ми розуміємо, що російська федерація, починаючи фактично з української незалежності, намагалася незаконно експропріювати собі ці об'єкти. Після початку 2014 року і тимчасової окупації Кримського півострова, а особливо після початку повномасштабного вторгнення російська федерація намагається розмити нашу ідентичність, у тому числі використовуючи викрадення наших культурних об'єктів і вивезення їх на свою територію.

Безперечно, ця конвенція є важливою, її головною метою є боротьба з незаконним обігом, пошкодженням та знищенням нашої культурної спадщини. Це ще черговий крок до міжнародного переслідування винних та повернення нашої викраденої культурної спадщини.

Тому, колеги, дуже прошу підтримати, прийти на свої робочі місця і проголосувати.

Дякую щиро.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Герасимов Артур Володимирович, фракція «Європейська солідарність».

ГЕРАСИМОВ А.В. Прошу передати слово Миколі Княжицькому. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Микола Княжицький. Дякую.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Пане Голово, це все-таки два різні законопроекти. Бо в нас виходить так, вибачте, що кажу з трибуни: ненавиджу негрів і расизм. Їх треба окремо обговорювати, бо до законопроекту на основі конвенції купа претензій, а конвенція Ради Європи прекрасна. Це все одно, як ми голосуємо за демократію і вводимо санкції проти українців – фізичних осіб, які не замішані в тероризмі. Або демократія, або санкції, або Рада Європи, або демократія в обговоренні, бо до проекту закону багато претензій. Ми за нього проголосуємо, як і за конвенцію в частині контролю, наприклад, за вивезенням і ввезенням культурних цінностей.

Незрозумілим є питання взаємодії між Державною митною службою і Міністерством культури. У змінах до статті 14 Закону «Про вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей» пропонується встановити, що між ними здійснюється автоматизований обмін інформацією. Але звідки береться ця інформація, хто в якому порядку її формує, – незрозуміло. При тому, що відповідно до статті 43 Закону «Про публічні електронні реєстри» автоматизований обмін електронними повідомленнями здійснюється шляхом інформаційної взаємодії між реєстрами. Натомість, те, що будуть використовуватися якісь реєстри, із положень законопроекту незрозуміло. У частині змін до Закону «Про електронну комерцію» проект потребує додаткової деталізації і процесу участі в онлайн-торгівлі постачальників послуг проміжного характеру. Це спеціальні речі, які потребують обговорення, а ми закрили очі, натиснули кнопку і пішли вперед. І ціла купа таких недоречностей є в цьому законопроекті.

Добровільні кодекси, як можна зрозуміти, визначатимуть зобов'язання з моніторингу, будуть обов'язковими для постачальників, навіть якщо називатимуться добровільними. Це ще одна суперечність у законопроекті.

Тому він обговорюватиметься відповідно до статті 116 Регламенту Верховної Ради України. Ми будемо його доопрацьовувати. Закликаємо за нього проголосувати, але ставитися до цих обговорень неформально.

Щодо попереднього законопроекту в нас були важливі політичні виступи Володимира В'ятровича. Тут хотіли говорити по суті, а взяли і об'єднали. Пане Голово, це не зовсім правильно.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, але це регламентна норма, яку використали, і підтвердив зал. Дякую.

Шановні колеги, переходимо до прийняття рішення. Прошу народних депутатів підготуватися до голосування. Я буду по черговому ставити на голосування пропозиції. Дуже важливий кожен голос, тому що це справді і важлива ратифікація, і важливий законопроект.

Ставлю на голосування пропозицію про прийняття проекту Закону «Про ратифікацію Конвенції Ради Європи про правопорушення, пов'язані з культурними цінностями» ([№ 0297](#)) за основу та в цілому з необхідними техніко-юридичними правками.

Готові голосувати? Прошу народних депутатів голосувати.

«За» – 251.

Рішення прийнято.

Ставлю на голосування пропозицію про прийняття проекту Закону «Про внесення змін до деяких законів України у зв'язку з ратифікацією Конвенції Ради Європи про правопорушення, пов'язані з культурними цінностями» ([№ 12309](#)) за основу з доопрацюванням положень відповідно до частини першої статті 116 Регламенту Верховної Ради України. Прошу народних депутатів голосувати.

«За» – 248.

Рішення прийнято.

Дякую, колеги.

Рухаємося далі. Наступний проект Закону «Про внесення змін до Закону України «Про судоустрій і статус суддів» та деяких інших законодавчих актів України щодо утворення та функціонування Київського міського окружного адміністративного суду та Київського міського апеляційного адміністративного суду» ([№ 12368-1](#)). Друге читання. Ми домовилися попередньо, що розглядаємо поправки, як завжди, які були відхилені, потім завтра починаємо з поправок, які були враховані.

З цієї інформації, що в мене є, замість своїх 17 поправок для врахування Сергій Власенко просить 10 хвилин виступу. Потім будуть поправки від фракції «Голос» і 5 хвилин – виступ Мамки. Ще ви будете, так? (*Шум у залі*). У вас 61 поправка? Це поправки, які враховані чи які не враховані? Добре.

Почнемо з Власенка. Будь ласка, Сергію Володимировичу.

ВЛАСЕНКО С.В. Дякую. Шановний пане Голово! Вчоргове хочу нагадати, звідки з'явилася ця проблема. Вона з'явилася в той момент, коли абсолютно неосвічені люди, невігласи примусили Верховну Раду до неконституційного рішення щодо ліквідації Окружного адміністративного суду міста Києва лише тому, що на думку цих невігласів правоохоронці не здатні

виконати свою функцію щодо притягнення до відповідальності якихось суддів Окружного адміністративного суду міста Києва. Так звані активісти бігали по всіх засобах масової інформації і розповідали, що це не викличе жодної проблеми, а покращить доступ людей до правосуддя, приведе до того, що рішення прийматимуться швидше на користь українських громадян. Хочу нагадати, це був адміністративний суд, а саме суд громадян проти держави.

Натомість, за наслідками цього абсолютно абсурдного рішення ми отримали ситуацію, за якою 55 тисяч справ (!) не розглянуті, передані на розгляд до інших судів і за станом на сьогодні, після чотирьох років неіснування ОАСК, досі не розглянуті. Тобто це означає, що нам потрібно визнати очевидну річ: рішення про ліквідацію ОАСК лише з метою нібито притягнення когось до відповідальності було стратегічною помилкою.

Нам треба перестати слухати людей, які не мають жодного досвіду щодо роботи судової системи, які вміють на проплачені кошти лише щось там захищати і розповідати нам всім, як жити. Нам треба припинити слухати всі ці невіглаські поради. Думаю, сьогоднішня ситуація з апеляційними судами, про яку ми говорили раніше, і ті цифри, які назвав голова комітету, що лише 35 відсотків вакансій у судовій системі апеляційних судів зайняті, це означає, що 65 відсотків вакансій вільних в апеляційних судах, – це може призвести до глобальної проблеми: люди не хочуть йти до судів, бо стільки наставлено перепон, створені складні процедури, які провести неможливо.

На сьогодні повністю провалений конкурс на посади суддів до Вищого антикорупційного суду, провалений конкурс, який проводить ВККС, обрана міжнародними експертами, до апеляційних судів. І, на жаль, кінця краю цьому немає.

Законопроектом, який було нам запропоновано, з одного боку, розв'язується проблема, закриваючи прогалину, яка виникла у зв'язку з ліквідацією ОАСК, але, з іншого боку, пропонується це в абсолютно незрозумілому, некоректному, неконституційному вигляді. Водночас, вся система адміністративних судів працювала за принципом – окремо суди перших інстанцій, окремо апеляцій. Нам пропонували створити якийсь гібридний єдиний суд, в якому була і перша інстанція, і апеляція. Ті люди, які нам це пропонували навіть не розуміють, що таке принцип апеляції і чим він відрізняється від принципу судового нагляду. Але, на моє переконання, ця норма була повністю неконституційною. До другого читання нам вдалося цей пункт прибрати.

Друга дискусія, яка була, стосувалася територіальної і предметної підсудності, тобто тієї категорії справ, яку повинен розглядати цей новостворений суд. Думаю, ми тут знайшли певне порозуміння під час підготовки редакції до другого читання. Наскільки змогли, мали спробу закрити ті прогалини, які виникали під час формування цього суду.

Але у нас залишилося третє питання, яке повністю не вирішене, – вирішальний вплив міжнародних експертів на формування цього суду. Я ще раз

наголошую, за участі міжнародних експертів повністю провалений останній конкурс до ВАКС, в якому не вистачає суддів. Міжнародні експерти провалили цей конкурс, я вже не кажу про те, що частина із них не завжди приїжджає до України. Вони сидять у безпеці у своїх країнах, але диктують, як і що нам треба робити. Я неодноразово говорив про те, що це положення є сумнівним з точки зору Конституції. Водночас мої колеги деколи посилаються на висновки Венеційської комісії. Ще раз підкреслюю, всі висновки Венеційської комісії, починаючи з 2015 року, і всі подальші висновки Венеційської комісії говорять про те, що, по-перше, такий інститут, як міжнародні експерти, викликає сумнів з точки зору української Конституції, по-друге, навіть якщо запліснити на це очі і застосовувати цей механізм, його можна застосовувати один раз і тимчасово. Хочу нагадати, в Україні такий орган, як міжнародні експерти, діє уже понад вісім років. Скільки ще тимчасово цей орган повинен працювати? При цьому, ще раз підкреслюю, жодного прориву ані в боротьбі з корупцією, ані в нормальному функціонуванні судової системи завдяки «роботі» міжнародних експертів у нас не сталося. Натомість проблеми лише накопичуються, що підтвердив і голова комітету під час обговорення законопроекту щодо заповнення вакансій в апеляційних судах. Це означає єдине, що так зване реформування судової системи йде в абсолютно неправильному напрямі. Так зване реформування судової системи призводить лише до одного – ускладнення процедур формування судової гілки влади, створення, на мій погляд, абсолютно штучних вакансій у судовій гілці влади, що в свою чергу призводить до того, що громадяни України не в стані захистити свої інтереси. Тому що, якщо в суді працює 30 відсотків від необхідних суддів, це означає, що ваша скарга, позов або справа розглядатимуться як мінімум втричі довше. Це, як мінімум! Я вже не кажу про те, що людський ресурс теж вичерпний, і суддя, у якого навантаження втричі більше, ніж він може витримати, не здатен приймати чесне, справедливе, об'єктивне рішення в розумні строки. Це означатиме, що ваші права як позивача, як учасника судового процесу, як учасника кримінального провадження стовідсотково будуть порушені.

Ще раз підкреслюю, замість того, щоб латати точково дірки в судовій системі, ми як опозиція очікуємо, напевно, років 10 від попередньої влади, від цієї влади, від наступної влади системного підходу до реформування судової системи, системного підходу до того, щоб українці вирішували, як функціонує судова система. Заявляти про те, що ми як українське суспільство, виявляється, не зможемо знайти трьох, чотирьох, п'яти або семи членів так званої ради експертів, які могли б чесно, справедливо і неупереджено обрати собі суддів, означає абсолютно зневажливе ставлення до українців як до меншопартійної нації. Виходить так, що українці лише здатні гинути за європейські цінності в російсько-українській війні, відстоюючи територіальну цілісність України і європейські цінності. Натомість, якісь іноземні, «незалежні» невідомо від кого експерти, перебуваючи на своїй території, будуть визначати, як українці

захищатимуть свої права в судовій системі. Для нас як для фракції «Батьківщина» це є абсолютно неприйнятним.

Усі мої поправки були скеровані на це. Бачу, в залі немає 226 народних депутатів. До речі, звертаю увагу головуючого, що, на моє переконання, розгляд поправок до такого важливого законопроекту в залі, де немає 226 народних депутатів, порушує і Конституцію України, і відповідне рішення Конституційного Суду, а відтак надає мені можливість апелювати до порушення Регламенту і подавати відповідний проект постанови, яким вимагатиму скасування голосування за цей законопроект, тому що порушена процедура.

Ще раз кажу, українці – велика нація. Ми здатні обрати собі суддів самі, ми здатні збудувати судову систему, яка працюватиме на громадян України і забезпечуватиме українцям доступ до правосуддя.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Сергію Володимировичу. Це замість всіх ваших поправок, які були не враховані комітетом. Дякую.

Ідемо далі. Хочу дізнатися, чи фракція «Голос» наполягає на голосуванні своїх поправок? Ні. Дякую.

Зараз виступ Мамки, 5 хвилин, замість всіх своїх поправок. Після цього 53 поправки Герасимова і Гончаренка. Будемо слухати ваші... *(Шум у залі)*. Ні, завтра проголосуємо, ми ж домовилися.

Будь ласка, Григорію Миколайовичу, 5 хвилин.

МАМКА Г.М. Шановні колеги, що таке судова гілка влади? Це вже та остання інстанція, куди фізичні або юридичні особи звертаються, бо це вже як крик душі, щоб суд все-таки згідно із законом поставив крапку в тій чи іншій ситуації. Але коли судову гілку влади останні майже десять років повністю реформували і не завершили, кінця і краю ми не бачимо, то, я хотів би зазначити, що і якість судових рішень вказує на це.

Про що йдеться в цьому законопроекті? Про розв'язання Верховною Радою проблемних питань в адміністративних судах. То ми його скасовували, то повертали, то по-іншому називали, то збільшували, то змінювали підсудність, то обласним судам визначали апеляційну інстанцію, але все завершилося тим, що знову його розглядаємо.

Хочу зазначити, у статті 125 Конституції України передбачається, що суд утворюється, реорганізовується і ліквідується законом, проект якого вносить до Верховної Ради України Президент України після консультацій з Вищою радою правосуддя. А де консультації і звернення Президента України щодо цього законопроекту? Тому що будь-яка реорганізація – це зміна. Якщо ми створюємо і додаємо чи прибираємо – це зміна, і повинна бути процедура, яка передбачена в Конституції України, а її, на жаль, немає.

Цим законопроектом ми створюємо два вищі адміністративні суди. А Міністерство фінансів, коли тренує мене з приводу того, що де його висновок щодо того, скільки держава має виділити коштів під ці створення. Немає.

Партнери у нас скрізь беруть участь у виборах, у тому числі й суддів. Вони входять до складу експертної ради. Хто ці експерти? Які в них повноваження? Експерти в області чого? Чи мають вони право здійснювати експертну оцінку? Але ж вони оцінюватимуть суддів, які здійснюватимуть правосуддя.

Уявляєте, як експерт невідомо в чому може визначити, на ліве чи на праве око, що суддя має високі моральні якості та бездоганну ділову репутацію? Це як? Або правник із визнаним рівнем компетенції. Визнаний ким? Якщо мною, то я ж не експерт, тому що я не розумію, в якій я галузі експерт.

Якість судових рішень потребує кращого. Чи всі бачать їх у засобах масової інформації? Так, усі бачать. Жодного свідка немає – винен. Але ця судова гілка влади потребує якісної зміни. З такими комісіями при Офісі Президента, які за шість років не дали свого висновку, ми маємо сказати в Раді, треба їх змінювати чи ні.

Ми прибрали – декриміналізували статтю 375 Кримінального кодексу України. Це пішло на користь? Ні. Тому що якість судових рішень і всього іншого, зменшується. Якісніші рішення судів можуть бути лише з одного критерію – фахове, експертне дослідження на будь-якій стадії судового розгляду судових рішень. Але, коли воно неякісне, експерти в галузі права дали свій висновок, тоді необхідно притягувати до відповідальності суддів. І, повірте мені, одразу відпадуть телефонне право, два адмінсуди, судом прийматимуться вірні, об'єктивні, швидкі рішення, не буде затягування процесів і всього іншого, і суспільство відкрито звертатиметься до судової гілки влади для здійснення реального, повного, всебічного, об'єктивного правосуддя.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Григорію Миколайовичу (*Шум у залі*).

Зараз я подякую Григорію Миколайовичу за виступ, і передам слово Герасимову – з процедури.

Що у вас, Артуре Володимировичу?

ГЕРАСИМОВ А.В. Шановні колеги, шановний Руслане Олексійовичу, ви знаєте, що згідно з Регламентом під час пленарного засідання не можна проводити засідань комітетів, погоджувальних рад і таке інше.

Тому звертаюся до вас з проханням, щоб до закінчення пленарного засідання не відбувалися засідання ані Погоджувальної ради, ані комітетів, тому що ми не можемо розтроїтися, ми повинні бути присутніми тут, на своєму робочому місці.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Артуре Володимировичу. Відповідно до Закону України «Про комітети Верховної Ради України» таке обмеження поширюється лише на засідання комітетів. Щодо засідань Погоджувальної ради та інших інституційних органів, такого обмеження немає. Але, думаю, ми зробимо так: спочатку завершимо роботу, а потім підемо на засідання Погоджувальної ради, на яке я запрошую у тому числі й вас як представника вашої політичної сили, і дуже хотів би, щоб ви конструктивно долучилися. Якщо нам не вдасться досягнути такого конструктиву, підемо працювати далі.

Друзі, працюємо, рухаємося далі по поправках. Крім фракції «Європейська солідарність» ще хтось наполягає на своїх поправках? Шановні колеги, більше ніхто на своїх поправках і відхиленні не наполягає, тому переходимо...

Артуре Володимировичу, будь ласка.

Гончаренко Олексій. Називайте, будь ласка, номер поправки.

ГОНЧАРЕНКО О.О. Дякую. Замість поправок 4, 10, 23 і 24 прошу надати 3 хвилини на виступ.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка, 3 хвилини.

ГОНЧАРЕНКО О.О. Дякую. Шановні друзі, ви знаєте, зараз вся країна, та що там вся країна, безумовно, весь світ слідкує за тим, що відбувається у відносинах між Сполученими Штатами Америки та Європою, Сполученими Штатами Америки та Україною, за тими перемовинами, які Сполучені Штати Америки почали вести з російською федерацією, і таке інше. Тобто це ті ключові питання, про які знає кожна людина в Україні, навіть діти. Таке відчуття, що навіть діти це знають, а народні депутати України про це не знають нічого.

Верховна Рада сидить тут, вибачте, як якісь люди. Хтось тут розмірковує про банани, хтось невідомо про що, тиснуть на якісь кнопки. А що? Про що? Сьогодні ключове питання в державі – що відбувається у відносинах між Україною та США? Як потужна дипломатія, рейтинги в Трампа? І тут виступають деякі колеги, «клеяють» Трампа. Клас! Я так розумію, просто Трамп не знає, що у Верховній Раді є певні мажоритарники з Житомирщини і вони його приведуть, типу вплинуть на нього дуже потужно і незламно. Божевільні чи що? Чим тут займаються?

Тобто ми не розглядаємо реальні, важливі питання: про можливі перемовини, якою має бути позиція України, що з цими рідкісноземельними металами, які відповідно до Конституції є надбанням народу України, що з нафтою та газом, що ще нам ставлять після того, як наш геніальний Президент і геніальний дипломат включив пункт про ці рідкісноземельні метали, навіщо він це повіз у США, возив той План перемоги всюди, усім його показував, і таки один з пунктів там побачили і почали цікавитися ним. Навіщо це все було робити, ніхто не знає. Нам давали гроші абсолютно як гранти, давали

і підтримували. Але ми почали щось вигадувати, якийсь «лісапет». У результаті цей «лісапет» їде по нам, і вже сильно. І ми як Верховна Рада це абсолютно не обговорюємо: що там, яка угода, кому ми що віддаємо, на скільки років, кому і що ми ще винні, бо додатково ми й так винні ого-го-го. Ні. У Верховній Раді на цю тему повна тиша. Друзі, ну, це неадекватність. Це ключове на сьогодні питання в нашій державі. Чим тоді займається Верховна Рада? Просте запитання: навіщо потрібна Верховна Рада, якщо ключові питання, які є в державі, абсолютно не обговорюються в цьому залі?

Я завершив. На голосуванні цих поправок не наполягаю. Можу переходити до наступних поправок.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Олексію, щодо наступних поправок також ви? Наступні поправки 38, 67, 68, 69, 70. Вірно? Будь ласка, 3 хвилини.

ГОНЧАРЕНКО О.О. Замість поправок 38, 67, 68, 69 прошу надати 3 хвилини на виступ.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. І поправка 70.

ГОНЧАРЕНКО О.О. Тоді 4 хвилини.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ні, тоді 3 хвилини.

ГОНЧАРЕНКО О.О. Руслане Олексійовичу, будь ласка, дайте 4 хвилини. Тоді ще поправка 76 і 4 хвилини. І відновіть, будь ласка, час для виступу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Давайте. Ще поправка 76 і 4 хвилини. Добре.

ГОНЧАРЕНКО О.О. Дякую. Отже, друзі, хочу продовжити те, про що почав говорити, бо це надзвичайно важливо. Може, хтось зараз мене слухає та й думає: а що, щось відбувається з Трампом? Або: а що, ми раніше не видобували ці рідкісноземельні метали і не видобуваємо зараз? Тож нехай їх забирають тощо. Можливо, будуть різні думки.

Шановні глядачі моїх трансляцій на *YouTube*, у *TikTok*, бо більше цього ніде не показують, лише я веду пряму трансляцію і даю можливість людям знати, що відбувається у Верховній Раді, хочу пояснити, чому це важливо. Якщо завтра з усією цією незламною потужністю ми повністю зламаємо відносини з США, до чого ми дуже наблизилися, завтра, я не знаю, чим... Сьогодні виплати на дитину віком до 3 років становлять 860 гривень на місяць. Це жалюгідні виплати, я п'ятсот разів порушував це питання в цьому залі. Але якщо

завтра гроші не надійдуть ще й від США, то і цих виплат не буде. Ви ж розумієте, влада не перестане трохи набивати свої кишені за різними схемами. Ви ж не думаєте, що вони уріжуть свої зарплати по 400 тисяч гривень, по 1 мільйону гривень в «Укрнафті», у віджатій компанії «ВК «Укрнафтобуріння» і таке інше. Ви ж розумієте, що вони не будуть її зменшувати своїм надпотужним менеджерам – друзям, членам родини, Піщанській, колишній керівниці Антимонопольного комітету, чим вона ще тільки не керувала. Вони уріжуть і ці жалюгідні виплати на дитину, і ті жалюгідні пенсії, які сьогодні є. Бо свого вони нічого не збираються урізати. А тут скажуть: бачите, яка прикрість, ми посварилися зі Сполученими Штатами Америки – і все, і тепер немає грошей ні на що. Розумієте, який перед нами зараз стоїть виклик.

І коли ми кажемо, що військовим не збільшуються зарплати, а тільки зменшуються – це унікально. За час війни наша влада примудрилася лише зменшити зарплати військовим, бо спочатку ввели «тридцятку», а потім і її забрали. Усе, з того часу нічого не виплачують, іпотеку для військових так і не ввели, виплат за перший контракт так і не дали. Терміни служби так і не встановили. Нічого не зробили. А зараз ще скажуть: бачите, нам не надійшли гроші від США, ми забираємо й те, що було. Це буде катастрофа. Тому це питання фізичного виживання України і кожного українця.

Чому воно не обговорюється? Як так можна було? Що зараз з цим робити? Який план? Бо якщо планом є лише потужно виходити і потужно сваритися, то так він не спрацює. Що ви там збираєтеся підписувати? Весь світ гомонить про цю угоду про рідкісноземельні метали і таке інше. Кажуть, там уже і порти, і нафта, і газ. Ви не збираєтеся це показати Верховній Раді України і народу України? Чому народ України має дізнаватися про цю угоду з *Financial Times*, з *Bloomberg*, з *Reuters* і таке інше? Коли обраний Президент України прийде у Верховну Раду України і скаже: ось угода, ось текст? Шановні депутати, що будемо робити? Можна таке підписувати чи ні? Які поправки вносити? Коли це буде? Чи ви взагалі не збираєтеся це робити? До чого ми прямуємо? Зеленський обіцяв не продавати країну оптом і в роздріб. То як так? Що далі буде? Ми хочемо дізнатися, бо всі від цього залежимо.

Прошу поставити на голосування поправку 76.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, славлю на голосування поправку 76 авторства Гончаренка і колег. Комітетом вона відхилена. Прошу голосувати.

«За» – 12.

Рішення не прийнято.

Прошу показати по фракціях і групах. Потужно.

Пане Олексію, наступні поправки 81, 85, 88, 91 і 114 – 3 хвилини, так?

Будь ласка.

ГОНЧАРЕНКО О.О. Друзі, продовжую. Дивіться, у залі присутні 22 народні депутати. Скажіть, це все? Зараз 14 година 9 хвилин, другий пленарний день. Вчора на засіданні також було небагато людей, і воно недовго тривало. 14 година 9 хвилин і в залі лише 22 людини. Де інші? Скажіть, від чого втомилися інші? У парламенті немає що обговорювати? Немає важливих законопроектів? У нас все добре в економічній політиці? У нас все супер в діяльності правоохоронних органів? Ми вже поборолі корупцію? Ми вже перемогли путіна? Тепер, бачу, вже хтось збирається боротися із Трампом.

Ні, ви скажіть 22 людини, це що? Де інші? Більше нічого робити у Верховній Раді? Чому всі розійшлися? Ну, так не може бути! Верховна Рада – це орган, який має... А я поясню, чому. Однією з причин цього є те, що Верховна Рада повністю втратила будь-яку можливість керувати процесами в державі.

Я запропонував викликати на сьогодні віце-прем'єр-міністра, яка пише угоду з США про ці рідкісноземельні метали й українські надра. Підтримали лише 93 депутати, а іншим це непотрібно, нецікаво. До того ж, друзі, вони бояться, усі такі ходять і думають: тільки б не принесли сюди нічого, щоб без нас все відбулося, аби нас потім не питали. Це ж відповідальність народних депутатів перед народом України. Виникає просте запитання: навіщо тоді ці депутати потрібні? Навіщо ми сидимо тут, коли ключове на сьогодні для держави питання ми не обговорюємо.

Далі. Україну не покликали за стіл переговорів. Так, на жаль, це реальність. Ми бачили, в Ер-Ріяді відбуваються переговори між США і цією ганебною «рашею», а України немає. Говорять відкрито: і не буде там України. Ну, так говорять: не буде. Судячи з усього, і не буде нас там. На жаль, ми не можемо на це вплинути, тоді в мене запитання. Для нас важливо сидіти за столом? Нам «шашечки» чи їхати? Для на головне – результат. Правда? А якщо нам потрібен результат, ми коли збираємося обговорити у Верховній Раді України: що для України теоретично може бути прийнятно, що для України в принципі неприйнятно? Щоб ми сказали нашим американським партнерам: добре, ви ведете ці перемовини, ви взялися, ви – чудові переговорники, будь ласка. Оце важливо, що ми ніколи не визнаємо окуповані території російськими, що ми маємо зберегти суверенітет, крапка. Я продовжу, що ще ми маємо зробити.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Продовжуйте. Замість поправок 119, 122, 127, 128, 135 – 3 хвилини. Добре? Будь ласка.

ГОНЧАРЕНКО О.О. Дякую. Ідемо далі. Хочу проговорити, що конкретно ми маємо зараз сказати. Повторю, українські території є українськими територіями. Так, ми їх не контролюємо і не знаємо ще скільки їх не контролюватимемо, можливо, ще довго. Але це наші території, і ні в яких угодах не може йтися про те, що це російські території. Правильно? Має бути? Має

бути! Маємо це сказати? Маємо це сказати! Оце була б важлива, сильна, потрібна постанова Верховної Ради України, а не про якусь там міфічну демократію в Україні й легітимність. Ми й так тут усі легітимні: і народні депутати України, і Президент України. Що далі від цього? А маємо сказати важливі речі: ось позиція Верховної Ради. І підкріпити, якщо потрібно, нашого Президента. Так, ось це – неприйнятно. Це перше.

Друге. Суверенітет України. Ніякого обмеження української армії! Це неприйнятно! У жодній угоді ми на це не погоджуємося. Ніякого обмеження військової промисловості! Це неприйнятно! Ніякого обмеження інтеграції України! Ми хочемо вступити до Євросоюзу. Якщо він нас бере, йдемо. Хочемо стукати у двері НАТО. Можливо, НАТО сьогодні нас не бере, але ми маємо право стукати в ці двері. Можемо створити інший військовий альянс, це наше право. Ніякого обмеження суверенітету України! Суверенна держава – це та, яка сама визначає, як їй жити. Маємо це сказати? Маємо! Голосно! У постанові, у рішенні: ось вам, наші партнери! Для нас принципово зберегти: незалежність України (її зберегли Збройні Сили України, честь, слава і подяка їм), суверенітет – право вирішувати, що нам робити, і територіальну цілісність хоча б на майбутнє. Звісно, сьогодні ми її, на жаль, не відновимо, і ми це бачимо, але це наші території. Колись настане той день, і ми їх відновимо. Ми маємо чітко, зрозуміло, ясно про це сказати, не розповідаючи історію про каву на набережній Ялти, яку ми роками слухали.

Де ті, які розповідали про каву на набережній Ялти? Де вони? Чого вони зараз не кричать і не б'ються в конвульсіях? Ви ж абсолютно інше обіцяли. Де це? Ні, мовчать. Ми домовчимося. Давайте скажемо хоча б те, що є реальним: збереження суверенітету і на майбутнє збереження територіальної цілісності. Давайте прийнемо ці рішення. І це має зробити Верховна Рада, це має сказати Президент України. А в нас – повна мовчанка, і займаємося ми дурнею.

Веде засідання заступник Голови Верховної Ради України
КОНДРАТЮК О.К.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Продовжуємо обговорювати поправки для врахування.

Пане Олексію, ви продовжуватимете? Будь ласка, назвіть номери поправок.

ГОНЧАРЕНКО О.О. Поправки 138, 145, 154, 158, 160, 161. Замість шести поправок прошу 4 хвилини.

ГОЛОВУЮЧА. Пане Олексію, поправку 138 вже обговорювали. Тоді ми починаємо...

ГОНЧАРЕНКО О.О. Тоді замість поправок 145-162 – 4 хвилини.

ГОЛОВУЮЧА. Прекрасно, 4 хвилини ваші. Будь ласка, продовжуйте.

ГОНЧАРЕНКО О.О. Дякую. Друзі, продовжую говорити про важливі речі. Дивіться, хочу звернути увагу тих, хто зараз дивиться цю трансляцію або побачить її вночі на телемарафоні, бо там можуть показати що завгодно, крім засідання парламенту України. Подивіться, сьогодні весь світ обговорює ключове питання – переговори про мир. І ми хочемо миру! Тільки цей мир не має бути капітуляцією! Це все, що ми хочемо. Це перше.

Друге. Угоди про надра, про ресурси, про майбутнє – це обговорює увесь світ. Це можна побачити на шпальтах будь-яких міжнародних медіа. Лише одна ключова інституція в Україні – Верховна Рада України – це не обговорює. Україна є парламентсько-президентською республікою, а ми – представники громадян усієї держави (я просто пояснюю, може, хтось не розуміє), на відміну від Президента України, який є представником інтересів громадян, але за нього голосували в першому турі 30 відсотків, а у другому турі – 73 відсотки громадян. Ми – представники всього народу України, бо у Верховній Раді України є ті, які були за Зеленського, і які були проти Зеленського. Ми єдиний представницький орган держави, і маємо висловити свою позицію щодо ключових питань: який у нас мир, яке перемир'я, які умови, що ми хочемо від наших партнерів, на що ми погоджуємося, на що ні. Ну, не можна все це розмінювати на те, що наш потужний і незламний, поїде ще чи не поїде. Ми вже догралися. Я в цій Верховній Раді вже стільки разів казав: створюємо треки роботи в США, їдемо працювати в США. Догралися, що президент США вже каже, що в Україні диктатор. Це пише ключовий союзник – президент США. Ми ще маємо цього ключового союзника чи ні? Ми догралися.

Але замість того щоб нарешті почати працювати по-державницьки, розглядати питання: як нам сьогодні зберегти армію, по яких рубежах ми можемо далі боронити державу, що нам потрібно для нормального рекрутингу за мотивацією, коли ми розпустимо оті ТЦК, які вже тільки ганьблять і не приносять ніякої користі, лише набивають кишені, дивани, квартири, будинки «баблом» їхніх керівників, наша Верховна Рада зайнята будь-чим. Ми зараз хочемо внести зміни й утворити Київський міський окружний адміністративний суд та Київський міський апеляційний адміністративний суд, тому що раніше в нас був окружний адміністративний суд міста Києва, а тепер будуть ті, які я щойно озвучив. Це суперважливе питання! До речі, навіть цю дурню зробили колеги з більшості, коли нищили, а їм казали, що так не можна робити. А зараз замість обговорення ключових питань в Україні, у Верховній Раді України розглядається, вибачте, якась фігня, інакше це назвати не можна.

А ми маємо говорити про важливе – те, що сьогодні цікавить. Вийдіть на вулицю і запитайте, кого сьогодні цікавить те, як буде називатися Київський окружний адміністративний суд. У всіх лише одне запитання: що з війною,

які відносини зі Сполученими Штатами Америки, що з допомогою України, яким буде мир, чи буде він і коли, які гарантії безпеки? Де все це? Коли ми будемо обговорювати питання щодо гарантій безпеки для України? Ну, це ж весь світ обговорює. Верховна Рада має це обговорити?! Чому не проводяться на цю тему парламентські слухання тощо? Ну, ми, як страуси, це вже «верховний страус» України, засунули голови кудись і робимо вигляд, що все пронесеться повз!

ГОЛОВУЮЧА. Ідемо далі. Пане Олексію, знову ви? Назвіть, будь ласка, номери поправок, на яких ви хотіли б зосередити свою увагу.

ГОНЧАРЕНКО О.О. Дякую. Поправки 165, 166, 167, 168, 169, 170. Замість шести поправок прошу дати 4 хвилини.

ГОЛОВУЮЧА. Ви не оголосили ще поправку 164. Може, візьмемо сім поправок і 4 хвилини?

ГОНЧАРЕНКО О.О. Ні. Давайте тоді від поправки 164 до поправки 169.

ГОЛОВУЮЧА. Ну, давайте до поправки 170.

ГОНЧАРЕНКО О.О. Тоді, прошу 5 хвилин. Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Пане Олексію, будь ласка, 5 хвилин.

ГОНЧАРЕНКО О.О. Дякую. Друзі, поки «верховний страус» України засунув голову в пісок і сподівається, що ключові питання виживання держави пронесуться повз (гарно було кричати в цьому залі, що все, вже завтра давайте проводити засідання в Криму), давайте зробимо просту річ: заплануємо на наступний місяць проведення засідання в Покровську і доб'ємося, щоб воно відбулося. Оце вже буде нашою перемогою. Може, ця перемога не супервелика, але реальна, а не оце бла-бла-бла-бла.

Тож повторюю запитання: коли ми проведемо парламентські слухання Верховної Ради із запрошенням міністра закордонних справ України, Президента України, усіх колишніх очільників Міністерства закордонних справ України, президентів України, крім того, який у Ростові ховається, тих, які мають досвід і готові прийти, сісти і серйозно говорити? Може, за зачиненими дверима? Будь ласка. Парламентські слухання: гарантії безпеки України, що зупинить росію від наступного нападу в разі, якщо ми зараз досягнемо якогось перемир'я. Коли ми це робитимемо? Коли це обговорення відбудеться?

Ні, нічого немає, ми не обговорюємо цього питання, а воно сьогодні першочергове для нашої держави. Це ключове, про що повинні говорити на переговорах, бо може бути все, що завгодно. Можливо, на нас знову нападуть. Чому Верховна Рада досі не розглянула питання щодо запрошення іноземних

військ на територію України? Тому що запропонувати це може лише Президент. Може, вже час звернутися? Пане Президенте, вносьте.

Поки Франція, Велика Британія, країни Балтії, *Norden* країни (скандинавські країни) готові відправити в Україну збройні сили, якісь підрозділи, давайте вже зараз звертатися до них, створювати для цього можливість, голосувати, обговорювати, бо це питання нашого виживання, щоб на цій землі стояли французькі, британські, датські, шведські, естонські, литовські солдати, поки є ті, які готові, і зупинили ворога від можливого наступного нападу. Ми не обговорюємо цього у Верховній Раді України, про це повна тиша, ніхто не знає, коли відбудуться парламентські слухання: стратегія щодо корисних копалин, надр, і де буде серйозна розмова. Багато чого з того, що зараз там обговорюється, ми без американських інвестицій і технологій навіть видобувати не можемо. Добре, але ж треба сказати, що реально в нас є, чого немає, на що ми погоджуємося. Чи готові ми, щоб тут були американські компанії, які видобували б це? Звичайно, готові. Думаю, на це всі згодні. Чи готові ми фіксувати за собою якийсь умовний борг? Думаю, усі скажуть: як можна вважати боргом те, що нам давалося безкоштовно? Але це не Зеленський має сказати на пресконференції, а має сказати Верховна Рада. За потреби – у постанові Верховної Ради. Нічого цього немає, ніхто цього не обговорює, немає жодних дій. Ми й надалі робимо вигляд, що того, про що я зараз кажу – про мир, про гарантії безпеки, про суверенітет України, цього просто немає.

Коли в нас відбудуться парламентські слухання на тему: стан євроінтеграції України? Ми всі розуміємо, з НАТО в нас усе складно, з Європейським Союзом, слава Богу, – поки ні, нас готові брати. У мене запитання: ми швидко рухаємося до цієї мети, усе робимо, що треба? Я вам скажу, ні, ми цей напрям також провалили. А це наше життя, треба застрибнути в цей європейський потяг, поки можемо, поки є це вікно можливостей. Це критично важливе завдання, яке стоїть прямо тут і зараз перед державою. Де парламентські слухання? Де постанова Верховної Ради? Де це рішення? Немає.

Прошу поставити на голосування поправку 170.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Пане Олексію, продовжуємо? Хочете зараз проголосувати поправку 170?

Ставлю на голосування для врахування поправку 170 пана Олексія Гончаренка. Будь ласка, голосуємо.

«За» – 8.

Рішення не прийнято.

На жаль, проголосувало за лише 8 народних депутатів.

Будь ласка, покажіть по фракціях і групах.

Дякую.

Пане Олексію, продовжуємо?

Поправка 171. Будь ласка.

ГОНЧАРЕНКО О.О. Поправки 171, 179, 184, 187, 191. Замість п'яти поправок прошу дати 3 хвилини.

ГОЛОВУЮЧА. Будь ласка, 3 хвилини ваші.

ГОНЧАРЕНКО О.О. Дякую. Друзі, я продовжую. У залі перебуває 17 народних депутатів. Сім-над-цять! Це не 17 миттєвостей весни, а 17 народних депутатів, які знаходяться в сесійному залі українського парламенту під час його роботи.

Голосування цих 17 народних депутатів можна підняти і подивитися, зайшовши на сайт Верховної Ради України. Звертаюся до всіх українців з проханням зайти і подивитися чи народний депутат, який обирався від вашого округу, чи депутат, якого ви знаєте, нехай «списочник», голосує зараз, він присутній у сесійному залі Верховної Ради України? А якщо ні, то запитайте, будь ласка: де ти був? Чому тебе немає в залі? Чи: де ти була? Чого тебе немає в залі? Чого тебе немає на роботі? Чи не зараз визначальний для долі України час? Чи зараз не такі самі дні, як було три роки тому, коли в лютому-березні 2022 року визначалася доля України, а сьогодні вона знову визначається тільки в лютому-березні 2025 року. Чи не час бути присутніми на роботі й розглядати важливі питання, про які я щойно казав? Чи треба бути невідомо де?

Я продовжу, про що ми маємо провести парламентські слухання. А коли ми проведемо парламентські слухання стосовно стану соціальної підтримки Збройних Сил України, військовослужбовців, щодо термінів служби? Щоб на тих парламентських слуханнях були присутні Сирський, Умеров, Президент України, представники Генерального штабу ЗСУ, і щоб усі вони сказали: будь ласка, ось такі терміни служби можливі або не буде ніяких термінів служби, нехай безкінечно служать одні й ті самі; ось так із зарплатою ми можемо, такі мають бути надбавки. Нарешті треба розібратися, чому в нас мільйонне військо, а нам кажуть, що перевага росіян, яких убито 650 тисяч на самих загрозливих напрямках, тобто один до п'яти. А де ж це наше мільйонне військо? Чи це міфічні військові, які розписані й віддали свої картки деяким командирам, які просто отримують за них гроші у свої кишені, а ті люди десь сидять по своїх квартирах в різних містах України, типу лише рахуються, що вони є? А скільки часу будемо тримати обмежено придатних? Це десятки тисяч людей, які вже не можуть воювати! Скільки ми їх триматимемо? А скільки триматимемо військових, старше 55 років? Навіщо їх тримати, якщо війську від них користі немає? Але ми їх тримаємо, додому, в економіку не відпускаємо, нічого не робимо, знущаємося й далі з цих людей. Коли ми все це обговоримо і виробимо стратегію стосовно людських ресурсів? Бо це наш ключовий ресурс.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Продовжуємо. Поправки 197, 203, 206, 210, 214.

ГОНЧАРЕНКО О.О. Усе. Прошу дати на вступ 3 хвилини.

ГОЛОВУЮЧА. Добре, усе так усе. Будь ласка, 3 хвилини.

ГОНЧАРЕНКО О.О. Дякую. Ось я порушив ще одну тему про військо, про яку ніхто не говорить, немає термінів служби, доплат, забрали «тридцятку», немає виплат, іпотеки, немає ніякої мотивації, нічого не створюють. Тема наступних парламентських слухань і рішення, які ми маємо приймати, – демографія.

У державі демографічна катастрофа. Ка-та-стро-фа! У 1990 році в Україні народився 1 мільйон дітей, минулого року – 140 тисяч, позаминулого – 170 тисяч. Ви розумієте, що це означає? Сьогодні в Україні народжується така кількість дітей, що на території України можна відновити лише близько 10 мільйонів населення. Тобто ми летимо в демографічну прірву. Завтра не буде кому захищати Україну, видобувати ці надра, бо не буде українців. Ми рухаємося до цього. Сьогодні українець – вимираючий вид. Можна вже заносити до Червоної книги.

Тож коли ми схаменемося і проведемо парламентські слухання, на яких обговоримо питання, приймемо рішення, щоб збільшити виплати на дитину? Це треба робити негайно! Виплачувати 860 гривень на місяць – це неможливо. Іпотека молодим сім'ям – важливо, а ще важливо – розібратися з нашою освітою, бо люди зі своїми дітьми не будуть повертатися в Україну, якщо їх не буде кому навчати, адже технічний персонал у школі отримує 4-5 тисяч гривень, а вчителі – 7-9 тисяч гривень. Про дитячий садочок я взагалі мовчу. Нічого не робиться, щоб підтримати цю галузь.

Це наш план? Це наша відповідь на демографічні виклики? Хто житиме в нашій державі через десять років, тридцять років? Це питання треба зараз вирішувати. Зараз! І ресурс у державі є. Бо можна не витратити гроші на дебільний телемарафон, мета якого лише промивати людям мізки, і все. Це ж там розповідали про все те, чого не сталося: про наші потужні напади, контрнапади, про каву і таке інше. Зрештою, можна припинити виплачувати зарплати. Як може бути зарплата у керівників «Укрнафти», «Укрнафтобуріння» чи ще якоїсь віджатої компанії або державної компанії у 20 разів більшою, ніж зарплати військових, якщо вони сидять у теплому офісі в Києві, а військові – в окопі, щосекунди ризикуючи своїм життям? Як таке, в принципі, може бути?

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Ну, що ж продовжуємо, пане Олексію? Залишилося не так багато – усього вісім ваших поправок. Може, я вам дам 5 хвилин замість восьми поправок?

ГОНЧАРЕНКО О.О. Беру 6 хвилин і завершую.

ГОЛОВУЮЧА. Добре. Тільки давайте їх назвемо. Це поправки 218, 222, 225, 231, 235, 240, 244 і 248. Усе вірно?

ГОНЧАРЕНКО О.О. Абсолютно.

ГОЛОВУЮЧА. Будь ласка.

ГОНЧАРЕНКО О.О. Дякую. Друзі, я завершую свій виступ. Дивіться, увесь мій виступ, під час якого я проговорив стратегічні для держави речі, зайняв півгодини. Це не критична історія, це ключові речі. Я ж не розповідаю про якісь особисті справи, а кажу, що є речі, які ми зараз маємо обговорити, бо завтра буде пізно. І це зайняло 30 хвилин.

Чому ми не виконуємо цього? Колеги, я просто пропоную, прошу, щоб на кожен наступний тиждень передбачити по одному парламентському слуханню щодо важливих на сьогодні тем, які я проговорив: мир, умови миру, гарантії безпеки, умови співпраці з партнерами щодо видобутку наших корисних копалин, демографічна політика, Збройні Сили України, соціальний захист, що робити замість ТЦК (а їх треба негайно розпускати), боротьба з корупцією. Ну, ось вам і теми парламентських слухань.

Коли у нас взагалі проводилися останні парламентські слухання? Я вже й не пам'ятаю. Так чому ми цього не робимо? Це ж наш інструмент роботи. Давайте це негайно робити, бо часу не залишилося. Я все-таки в кінці виступу наполягатиму на голосуванні однієї поправки, бо хочу, щоб люди знали, хто залишився до кінця засідання. До речі, дуже цікаво, бо ми й досі не знаємо, де, наприклад, народний депутат Куницький. Ось мене люди в коментарях на *YouTube*, у *TikTok* запитують: де Куницький? Нам нічого не кажуть. Де член фракції «Слуга народу» Куницький? Чому його фракція не шукає? Де він? Він живий чи ні? Я бажаю здоров'я і життя всім, але ж не може бути так, що депутат зник, а робиться вигляд, що так і має бути, що все гаразд. Це стосується й інших.

Що у Верховній Раді відбувається щодо боротьби з корупцією? Тут перебувають депутати, які мали б бути в СІЗО, а інші, яких випустили із СІЗО, уже перетнули кордон. Де Одарченко? Де Дмитрук? Де всі ці «потужники»? Чому ані слова, ані пари з вуст про них не чути від нашого Володимира Зеленського, який їх усіх привів до влади? Це Трамп привів сюди Тищенка, Дмитрука, Задорожнього, Одарченка, Приходька чи як там їх, я вже всі ці прізвища забув? Де вони? Чого їх немає? А де ті, які їх вели до влади? Де їхня відповідь українському суспільству? Куди поділися ці люди? Де вони і що роблять? На яку країну вони працювали і де вони зараз? Питання, питання, питання – ніяких відповідей немає. Ніхто не хоче відповідати, ніхто.

Нам тільки одне кажуть: давайте приймемо ще одну постанову, якою засудимо путіна! Та про путіна все зрозуміло. Кому потрібні ці ваші постанови щодо засудження путіна? Йому від цього ані тепло, ані холодно. Та й у нас вже

тут збираються засуджувати Трампа, ще когось. Давайте виконаємо свою роботу – наведемо хоч якийсь, хоч відносний лад всередині держави. Ні, ми цього робити не будемо, на робочих місцях сидіти не будемо. Будемо збиратися в цьому залі раз на місяць, щоб укотре когось засудити і проїхатися по вухах українським громадянам: ось вам план перемоги, ось вам план стійкості, ось вам план мужності, ось вам план мужньої перемоги, стійкої незламності, незламної мужності й таке інше.

Хочу нагадати, Президент України Зеленський, представляючи з трибуни парламенту План внутрішньої стійкості України (це був листопад), сказав, що в грудні щодо кожного з пунктів Плану внутрішньої стійкості України буде окрема доповідь і план набуття цієї стійкості. Минули грудень, січень, лютий вже минає, немає. Бо це було просто потужне бла-бла-бла і все. Більш нічого немає, і ніхто не збирається нічого обговорювати.

Важливо. Якщо Президент не здатний виконувати своєї роботи, а я казав про роботу Президента, а тим більше, якщо це стає проблемою і йому кажуть: ви для миру... Він каже: я піду заради миру, вступу до НАТО. Але це все слова. Завтра він скаже: якщо інопланетяни прилетять рятувати Україну, я піду. Інакше, ні, не піду. Володимире Зеленський, вийди вже до людей і скажи: я, як і обіцяв вам у 2019 році, більше не буду балотуватися, бо йшов лише на один термін. У передвиборній програмі кандидата в Президенти України Зеленського виписано чорним по білому: я іду на один термін.

Чому сьогодні його его важливіше за долю десятків мільйонів людей? Чому не вийти сьогодні і не сказати: шановні американські партнери і всі, хто в мені сумнівається, я більше не буду балотуватися, тож я ніякий не диктатор, мої відсотки, 4 відсотки чи 94 відсотки, не мають значення, я не підліток, який мірятиметься розмірами чогось із кимось іншим. Я кажу, що більше нікуди не іду, я країну веду до миру, дайте Україні мир, дайте Україні гарантії безпеки і скажіть мені – до побачення. І на цьому, дійсно, буде крапка. Це те, що він має зробити, якщо йому реально...

ГОЛОВУЮЧА. Пане Олексію, на якій поправці ви наполягаєте?
Будь ласка, увімкніть мікрофон пана Олексія.

ГОНЧАРЕНКО О.О. Поправка 248.

ГОЛОВУЮЧА. Поправка 248. Це остання поправка, на якій ви наголошували.

Ставлю на голосування для врахування поправку 248. Будь ласка, голосуємо.

«За» – 10.

Рішення не прийнято.

Прошу показати по фракціях і групах.

Чи планує ще хтось ставити свої поправки для врахування? Ні.

Тому дякую, шановні колеги. Отже, як ми й домовлялися на засіданні Погоджувальної ради, поправки, враховані комітетом, ми ставитимемо на голосування для підтвердження наступного дня, і тоді ж проголосуємо даний законопроект у цілому.

А зараз я рада сказати, що на цьому розгляд питань порядку денного на сьогодні завершено. Усім дякую за роботу. Оголошую перерву в нашому пленарному засіданні. Про час і місце його продовження вам буде повідомлено завчасною. Нагадую на необхідності непоширення інформації щодо його початку.

Дякую, шановні колеги! Дякую, Пане Олексію! Так, тепер можна йти проводити засідання комітетів.

Слава Україні!